

RAUS OG
KRAEFTFUL

Innhold

1. Innledning.....	5
2. Befolkning.....	7
2.1 Befolkningsnedgang.....	7
2.2 Sentralisering innad i Meløy	9
2.3 Færre unge – flere eldre	11
2.4 Flere menn enn kvinner	11
2.5 Mange bor alene.....	12
2.6 Mer mangfoldig befolkning.....	12
2.7 Demografisk utvikling – fortsatt befolkningsnedgang	13
3. Folkehelse og levekår	16
3.1 Oppvekstvilkår - en god barndom varer livet ut	16
3.2 Ung inkludering – Leave No One Behind	19
3.3 Helse og levevaner	21
4. Oppvekst og opplæring	25
4.1 Færre barn og unge.....	25
4.2 Behov for kvalitet og tidlig innsats.....	26
5. Bolig og boligbehov	29
5.1 Boligtyper og sammensetning av boligmassen.....	29
5.2 Fritidsboliger	30
5.3 Boligbygging og boligbehov	30
5.4 Eierskap og trangboddhet.....	31
5.5 Boligsosialt arbeid og kommunale boliger.....	31
6. Helse og velferd.....	34
6.1 Flere eldre og flere personer med demens	34
6.2 Tilpasninger av tjenester og tilbud	35
6.3 Økende behov for arbeidskraft.....	37
6.4 Behov for velferdsteknologi.....	37
7. Kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.....	38
7.1 Idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet	38
7.2 Kultur - mange gode tilbud	40
7.3 Frivilligheten – mange med vilje til å bidra	41
8. Næringsliv, sysselsetting og utdanningsnivå	42
8.1 Sterkt og robust næringsliv	42
8.2 Utvikling i sysselsetting	44
8.3 Innvandrere og arbeidsintegrering	46
8.4 Pendling – lav inn- og utpendling.....	47
8.5 Utdanningsnivå – lav andel med høyere utdanning	47
9. Arealressurser og arealbruk	50
9.1 Arealtyper og arealbruk	50
9.2 Kulturminner.....	52
9.3 Naturbaserte næringer i Meløy	52
9.4 Arealer for boligformål	53
9.5 Areal for næringsformål og sentrumsutvikling	54
9.6 Arealer under press.....	54
10. Energi, klima og miljø	56
10.1 Utslippene går ned.....	56
10.2 Vi må tilpasse oss et nytt klima.....	57
10.3 Vi trenger mer energi.....	58

11. Samferdsel, mobilitet og infrastruktur	60
11.1 Vei og trafiksikkerhet	60
11.2 Mobilitet og kollektivtilbud.....	63
11.3 Bredbånd.....	63
11.4 Infrastruktur – vann og avløp.....	64
12. Samfunnsikkerhet og beredskap	67
13. Kommuneøkonomi.....	69
13.1 Kommunal økonomisk bærekraft (KØB-modellen).....	69
14. Kilder.....	73
14.1 Litteratur	73
14.2 Statistikkbanker	74
15. Vedlegg SWOT-analyse.....	75

Utfordringsbildet for Meløy

Det er mye som skjer rundt oss for øyeblikket, og som er utenfor vår kontroll. Det er krig i Europa og Midtøsten, konsekvenser av klimaendringer merkes allerede godt mange steder, og teknologien utvikles kanskje fortere enn vi klarer å henge med. Innbyggerne opplever at pengene kanskje ikke strekker like langt som før, og kommunen opplever også en strammere økonomi. Distriktskommuner opplever, med noen få unntak, nedgang i befolkningen og en sterk økning i antall eldre samtidig som det blir færre unge.

Utfordringer for sosial bærekraft

- Befolkningsnedgang og en aldrende befolkning
- Færre unge og færre i yrkesaktiv alder
- Økt tjenestebehov på grunn av en aldrende befolkning
- En boligmasse som ikke gjenspeiler innbyggernes reelle boligbehov
- Sosial ulikhet innen levekår og helse
- Inkludering av unge på alle arenaer
- Ensomhet, særlig blant eldre
- Forebygging og tidlig innsats i tjenestene
- Tilgang på arbeidskraft i helse og oppvekstsektoren
- Utvikling av et aldersvennlig samfunn
- Utvikling av gode og inkluderende lokalsamfunn i hele kommunen

Utfordringer for økonomisk bærekraft

- Verdiskaping gjennom det grønne skiftet
- Få kvinner som jobber i næringer og bransjer som Meløy er sterk på
- Behov for kompetanse og arbeidskraft
- Egen bo-, arbeid- og serviceregion med forholdsvis lav inn- og utpendling
- Strammere kommuneøkonomi

Utfordringer for miljømessig bærekraft

- Matjord en knapp ressurs – vern av dyrket og dyrkbar mark
- Nedbygging av natur og tap av biologisk mangfold
- Arealbrukskonflikter
- Omstille Meløy til et lavutslippssamfunn
- Håndtering av økt klimarisiko som skred, flom, stormflo og ekstremvær
- Tilpasning til klimaendringer
- Samferdsel og mobilitet
- Tilgang på nok fornybar energi

Utfordringer for samfunnssikkerhet og beredskap

- Matsikkerhet
- Økende digital sårbarhet
- Økt klimarisiko – flom, skred, stormflo og ekstremvær
- Økende politisk uro internasjonalt
- Endret sikkerhetspolitisk situasjon i nordområdene

1. Innledning

Dette kunnskapsgrunnlaget vil ligge til grunn for arbeidet med kommunal planstrategi 2024 – 2027 og annet relevant planarbeid i kommunen i årene som kommer. Kommunal planstrategi er et viktig politisk styringsverktøy for utviklinga av Meløysamfunnet, og et solid kunnskapsgrunnlag danner grunnlaget for god politikkutforming. Dette understrekes også i regjeringens nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027. Samfunns- og arealplanlegging skal baseres på et oppdatert og godt kunnskapsgrunnlag.

Norge har sluttet seg til 2030-agendaen med 17 mål for å fremme sosialt, miljømessig og økonomisk bærekraftig utvikling. Regjeringen forventer at kommunene legger FNs bærekraftsmål, de nasjonale klima- og miljømålene og lokalt folkestyre til grunn for samfunns- og arealplanleggingen, og legger til rette for trygge, bærekraftige og levende lokalsamfunn i hele landet.

Figur 1: FNs 17 utviklingsmål for å fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft

De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging gir retning til hvordan FNs bærekraftsmål kan følges opp i kommunal planlegging. I de nasjonale forventningene for perioden 2023-2027 fremhever regjeringen de viktigste prioriteringene under fem overordnede perspektiver:

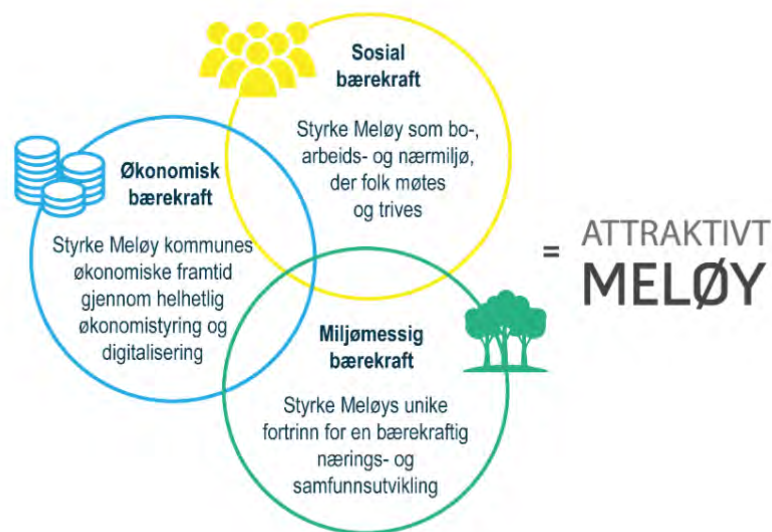
- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskaping
- Klima, natur og miljø for framtida
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Regjeringen har besluttet at bærekraftmålene skal utgjøre det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største nasjonale og globale utfordringer. De nasjonale forventningene bygger på sosial, økonomisk, og miljømessig bærekraft, samt samfunnssikkerhet og beredskap og samarbeid for å nå målene.

Kunnskapsgrunnlaget er en sammenfatning av den viktigste kunnskapen om Meløy. Det gir oversikt over de viktigste utviklingstrekkene og utfordringene for Meløy kommune. Folkehelseoversikten inngår som del av kunnskapsgrunnlaget. Folkehelseloven pålegger kommunen å holde oversikt over

innbyggernes helsetilstand og lokale faktorer som påvirker denne, og hvert fjerde år skal denne oversikten presenteres skriftlig. De viktigste funnene fra Ungdata, Indeks Meløy og Kunnskapsgrunnlaget for Boligplan Meløy er også inkludert i kunnskapsgrunnlaget. Gjennom dette ivaretas også kravet i Boligsosialloven om at oversikt over behovet for ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi.

Dokumentet er strukturert etter de tre bærekraftsdimensjonene; sosial, økonomisk, og miljømessig bærekraft. Siste del av kunnskapsgrunnlaget tar for seg samfunnsikkerhet og beredskap og kommuneøkonomi.

Sosial bærekraft

«Regjeringen er opptatt av at fylkeskommunene og kommunene i planleggingen legger til rette for trygge og inkluderende lokalsamfunn i hele landet. Et sosialt bærekraftig samfunn forutsetter at vi lykkes med å utvikle store og små byer, større og mindre tettsteder og spredtbygde strøk, slik at det er godt å bo, leve og arbeide der.» Nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging 2023-2027

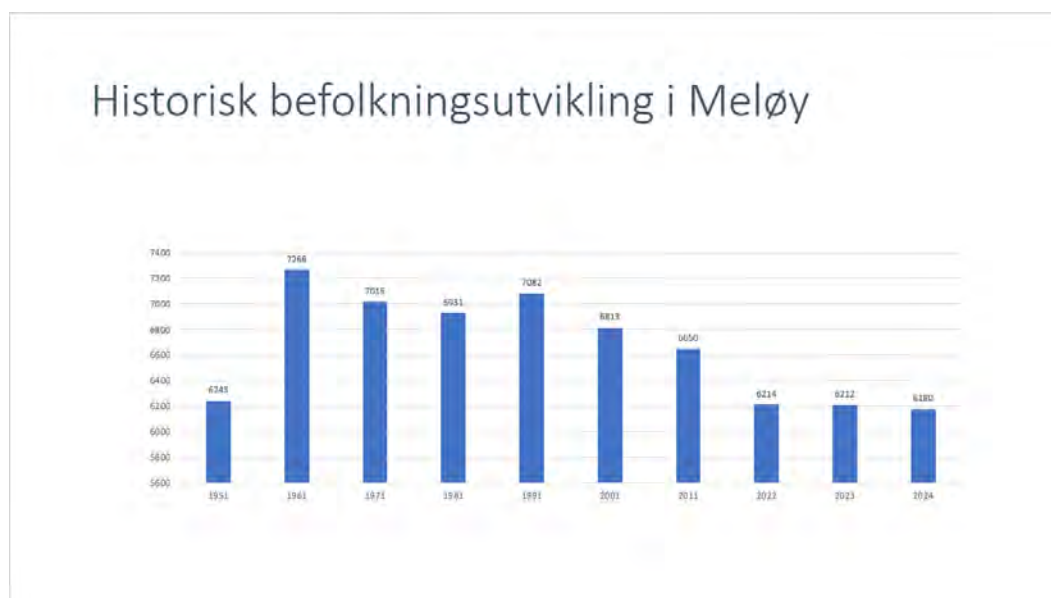
2. Befolkning

Meløy er en stor distriktskommune med 6180 innbyggere ved utgangen av 2023. Befolkningen bor spredt, fordelt på 10 bygder. Tre av disse er øysamfunn uten fastlandsforbindelse. I snitt bor det 8 personer per kvadratkilometer i Meløy kommune, og 58 % av befolkningen bor i tettsted. Meløy tilhører sentralitetskategori 6 i Statistisk sentralbyrå (SSB) sin kategorisering av kommunene. Dette er de minst sentrale kommunene ut fra tilgang til arbeidsplasser og servicefunksjoner.

Folketallet i Meløy har blitt gradvis redusert over flere tiår, og det forventes ytterligere nedgang fram mot 2050. Den største utfordringen er at sammensetningen av befolkningen vil endre seg, med en sterk økning i antall eldre samtidig som det blir færre unge.

2.1 Befolkningsnedgang

Folketallet i Meløy har gått betydelig nedover de siste 20 årene, mens folketallet i Nordland har vokst i denne perioden.

Figur 2: Befolkningsutvikling i Meløy 1951-2024. Kilde: Indeks Meløy 2023

Meløy har hatt en relativ stor nedgang i befolkningen fra 2011 til 2022, mens nedgangen har flatet ut de tre siste årene. I et historisk perspektiv er imidlertid folketallet i Meløy omtrent det samme i dag som i 1951.

Pr. 1.1 2023 hadde Meløy 91,2 % av befolkningen i år 2000. Salten unntatt Bodø hadde nesten identisk nivå med 90,8 %. Fauske og Saltdal er det eneste kommunene som har opprettholdt befolkningen fra år 2000. Meløy og Rødøy skiller seg ut ved å være de eneste kommunene i Salten som ikke har hatt økning i befolkningen de siste to årene.

Figur 3: Indeksert befolkningsutvikling i Salten kommuner 2000-2024. Kilde: Indeks Meløy 2023

Figur 4: Årsaker til befolkningsendringer i Meløy 2010-2024. Kilde: Indeks Meløy 2023

De viktigste faktorene bak befolkningsutviklingen i Meløy, er synkende antall fødsler kombinert med relativt høy netto innenlandsk utflytting. Periodevis har høy netto innvandring kompensert noe for det. I 2023 var det et lite fødselsoverskudd, men økt netto utflytting (Indeks Meløy 2023). Figur 4 illustrer dette.

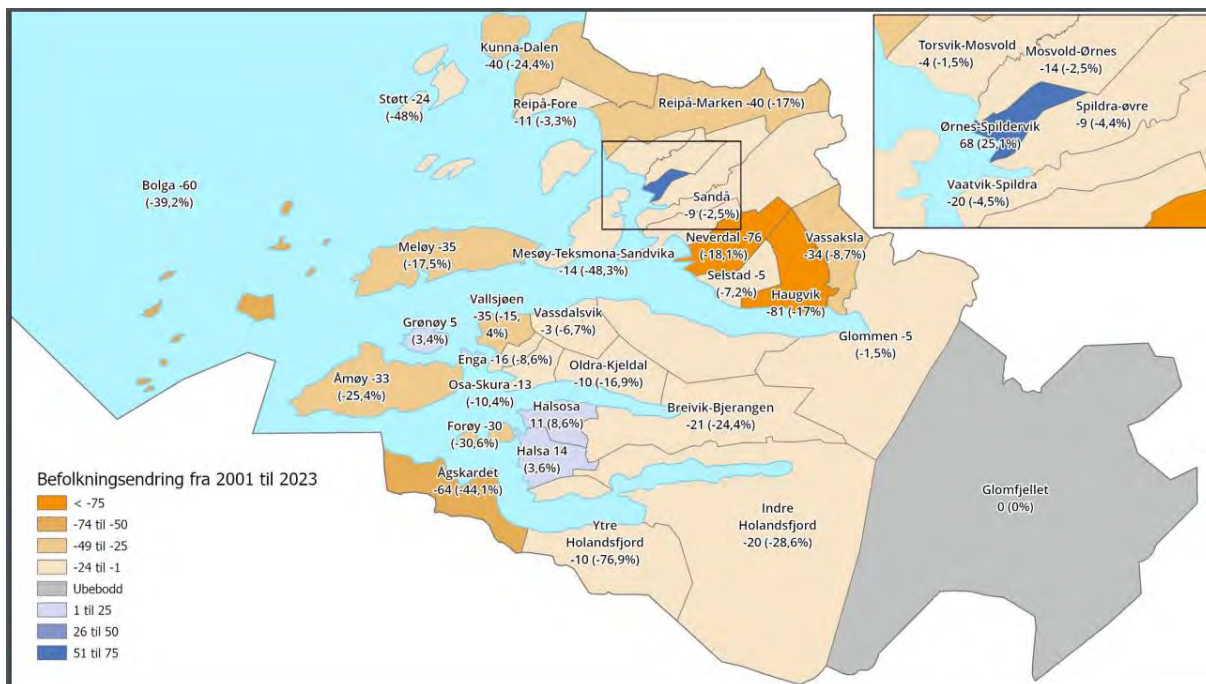
2.2 Sentralisering innad i Meløy

Flyttestrømmene går ikke bare inn og ut av Meløy, men flytting foregår også internt i kommunen. Trenden innad i Meløy er at vi samler oss rundt de største tettstedene. I 2013 bodde 51 % av innbyggerne i Meløy i tettsteder, mens 58 % av innbyggerne bodde i tettsteder i 2023. Dette gjenspeiles i at Ørnes har hatt vekst i folketallet, mens øvrige bygder har hatt nedgang i folketallet fra 2000 og fram til 2023. De minste bygdene har hatt prosentvis størst nedgang i denne 20 års perioden. Analyser fra Indeks Meløy (2023) viser denne utviklingen for de siste årene.

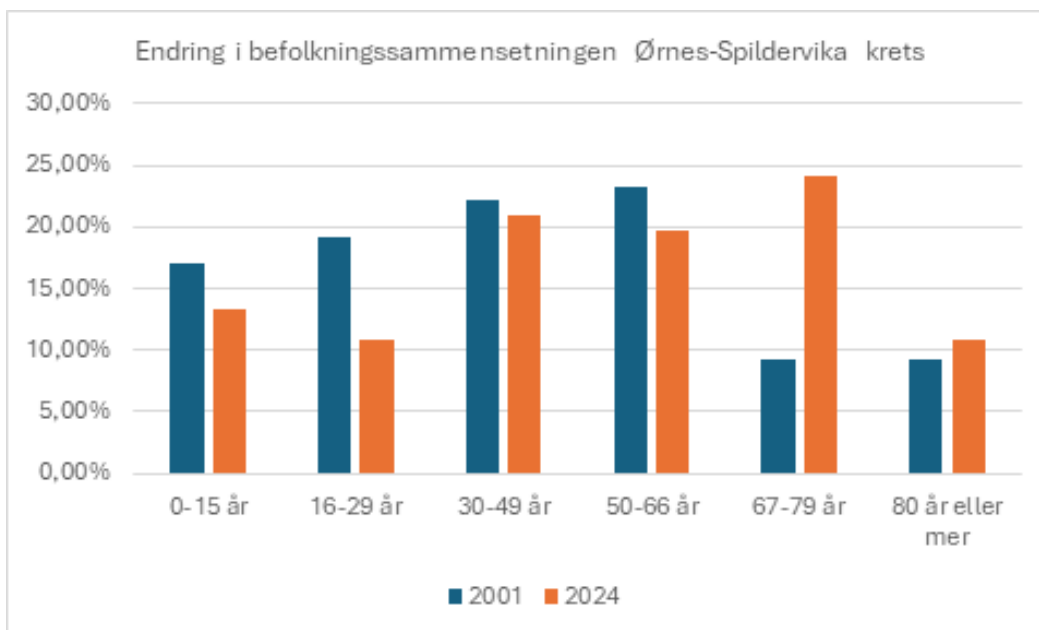
Figur 5: Befolkningsutvikling i bygder i Meløy 2019 til 2024 . Kilde: Indeks Meløy 2023

Når vi ser kommunen under ett, bor om lag 26 % av innbyggere i sør, og om lag 70 % i nord. De øvrige innbyggerne er bosatt på øyer uten fastlandsforbindelse. Ser vi på utviklingen på kretsnivå, er kretsen Ørnes-Spildervika den eneste kretsen med betydelig vekst i folketallet i perioden 2001 til 2023. Ellers i kommunen har kretsene Halsosa, Halså og Grønøy også hatt vekst. Øvrige kretser har hatt nedgang i folketallet i samme periode.

Figur 6: Befolkningsendring fra 2001 til 2023 på kretsnivå. Kilde: Statsforvalteren i Nordland

Figur 7 viser endringer i befolkningssammensetningen i kretsen Ørnes-Spildervika som har hatt befolkningsvekst på 25 % fra 2001 til 2023. Andelen i aldersgruppen over 67 år har økt, mens andelen under 29 år blitt redusert. Dette har sannsynligvis sammenheng med at det i denne kretsen har blitt bygd flere leilighetsbygg for salg og utleie som har vært attraktiv for personer over 67 år.

Figur 7: Endring i befolkningssammensetningen kretsen Ørnes -Spildervika, 2001-2024. Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.3 Færre unge – flere eldre

Aldersfordelingen i befolkningen har endret seg de siste 20 årene ved at andelen unge innbyggere er blitt redusert og andelen middelaldrende og eldre innbyggere har økt.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Endring i antall	Endring i %
0-5 år	495	481	468	464	423	400	399	422	430	436	424	443	434	426	408	388	379	350	335	322	328	-167	-33,7
6-15 år	1013	996	993	967	958	951	943	916	897	848	801	771	759	768	756	757	742	753	755	774	751	-262	-25,9
16-66 år	4194	4219	4188	4179	4192	4252	4237	4251	4249	4210	4159	4103	4115	4082	4007	3972	3940	3898	3849	3832	3801	-393	-9,4
67 år +	1070	1063	1066	1053	1049	1038	1060	1061	1081	1088	1107	1137	1163	1159	1175	1214	1227	1246	1275	1284	1300	230	21,5
Totalt	6772	6759	6715	6663	6622	6641	6639	6650	6657	6582	6491	6454	6471	6435	6346	6331	6288	6247	6214	6212	6180	-592	-8,7

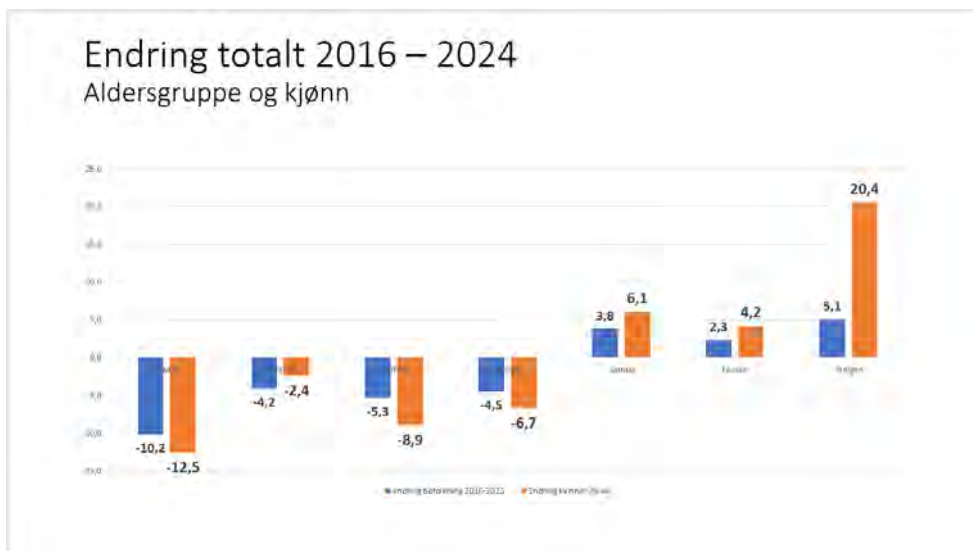
Tabell 1: Utvikling i aldersfordelingen i befolkningen i Meløy 2004-2024. Kilde: Statistisk sentralbyrå

Befolkningsnedgangen har vært særlig stor for barn i skole- og barnehagealder. Mens antall innbygger mellom 0-15 år reduseres, øker antallet over 67 år. I 2018 krysset linjen for de som er 0-15 år, de som er 67+.

Alderssammensetningen har sammenheng med befolkningsmessige og demografiske endringer. Økt levealder og fallende fødselstall, samt negativ flyttebalanse er de viktigste driverne for disse endringene i distriktskommuner.

2.4 Flere menn enn kvinner

Befolkningen i Meløy består av større andel menn enn kvinner. Ved inngangen til 2024 var det bosatt 3148 menn og 3032 kvinner. Kjønnfordelingen har vært relativt stabil over tid. Det har imidlertid vært større nedgang i antall kvinner i aldersgruppen 20-44 år enn nedgangen totalt i befolkningen de siste årene. Dette gjelder også i Rødøy og Sørfold. Dette vil naturlig nok påvirke fødselstallene, og fremtidig befolkningsvekst.

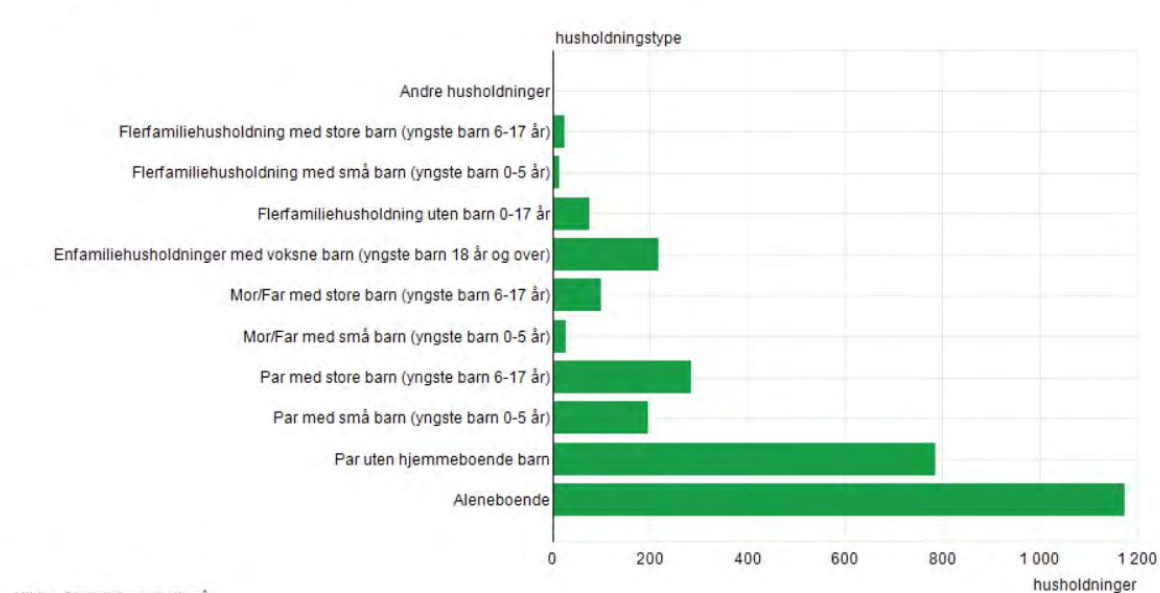

Figur 8: Befolkningsutvikling etter aldersgruppe og kjønn. Kilde: Indeks Meløy 2023.

2.5 Mange bor alene

Utviklingen i Meløy gjenspeiler den nasjonale trenden med at husholdningene består av stadig færre personer og at stadig flere bor alene. 19 % av befolkningen i Meløy bor alene, mens 40 % av husholdningene i Meløy består av en person. Gjennomsnittlig antall personer i hver husholdning i Meløy har også blitt redusert. I 2023 var det i gjennomsnitt 2,1 person pr husholdning i Meløy (SSB).

06070: Privathusholdninger, etter husholdningstype. Husholdninger, Meløy, 2023.

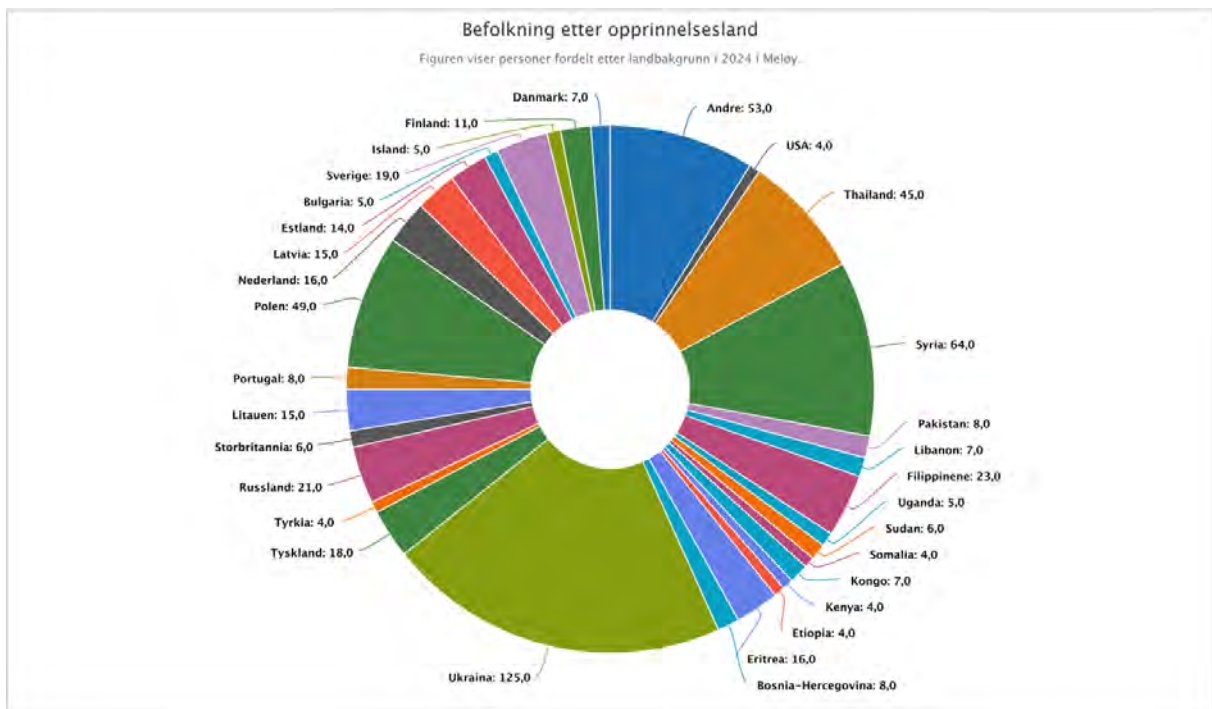
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 9: Husholdningstyper i Meløy, 2023. Kilde: Statistisk sentralbyrå

2.6 Mer mangfoldig befolkning

Ved inngangen til 2024 var det bosatt 596 innvandrere og 48 norskfødte med innvandrerbakgrunn i Meløy. Flyktninger og deres familiemedlemmer utgjorde 41,6 % av innvandrerne. Andelen flyktninger og innvandrere (inklusive norskfødte med innvandrerbakgrunn) av befolkningen i Meløy, har økt fra 1,2 % i 2000 til 10,4 % i 2024 (IMDi). Meløy har likevel færre barn i alderen 0-17 år (11,8 %) som er innvandret eller norskfødt med innvandrerforeldre enn i Nordland (13,5 %) og i landet som helhet (21 %).

Figur 10 viser opprinnelsesland for innvandrere i kommunen pr. 1.1.2024. Innvandrerne kommer fra mange ulike land. Den største gruppen kommer fra Europa, men av enkeltland er det flest innvandrere fra Ukraina, Syria og Thailand og Polen.

Figur 10: Innvandrere i Meløy etter opprinnelsesland. Kilde: IMDi

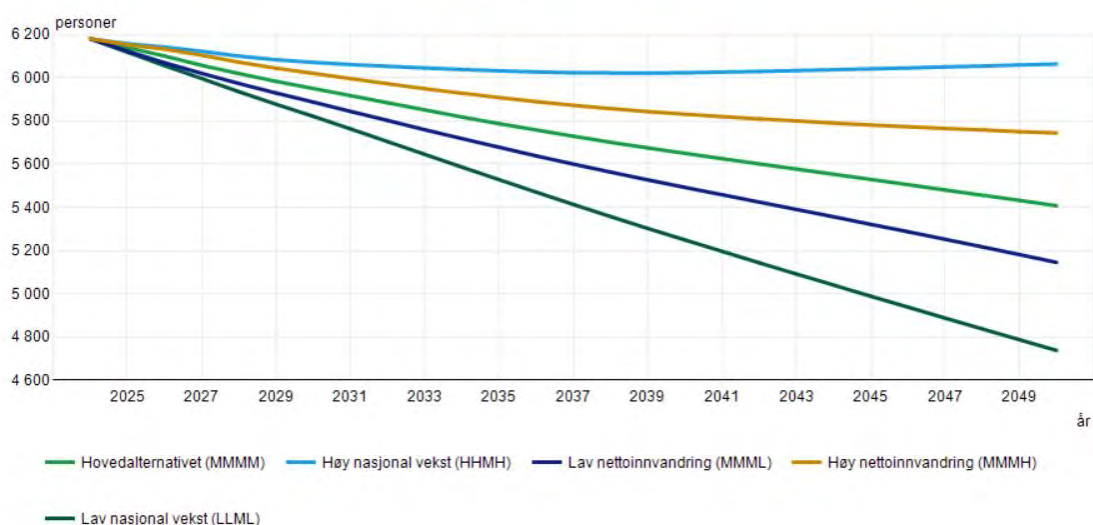
Meløy har i perioden 2012 til og med 2021 bosatt mellom 9 og 24 flyktninger årlig. I 2022 økte antall bosatte flyktninger til 76. Denne sterke økningen skyldes krigen i Ukraina og flyktningestrømmen derfra. Meløy kommune bosatte 41 flyktninger i 2023, har vedtatt å bosette 30 i 2024.

2.7 Demografisk utvikling – fortsatt befolkningsnedgang

SSB sine befolkningsframskrivinger for kommunene i Norge viser at hovedtrenden er befolkningsvekst i sentrale strøk og sterk aldring i distriktene (Leknes og Løkken 2022). Dette er trender som har foregått over lang tid, og som framskrivingene viderefører. Mange unge voksne flytter til sentrale strøk og får sine barn der, mens de eldre blir værende i distriktene.

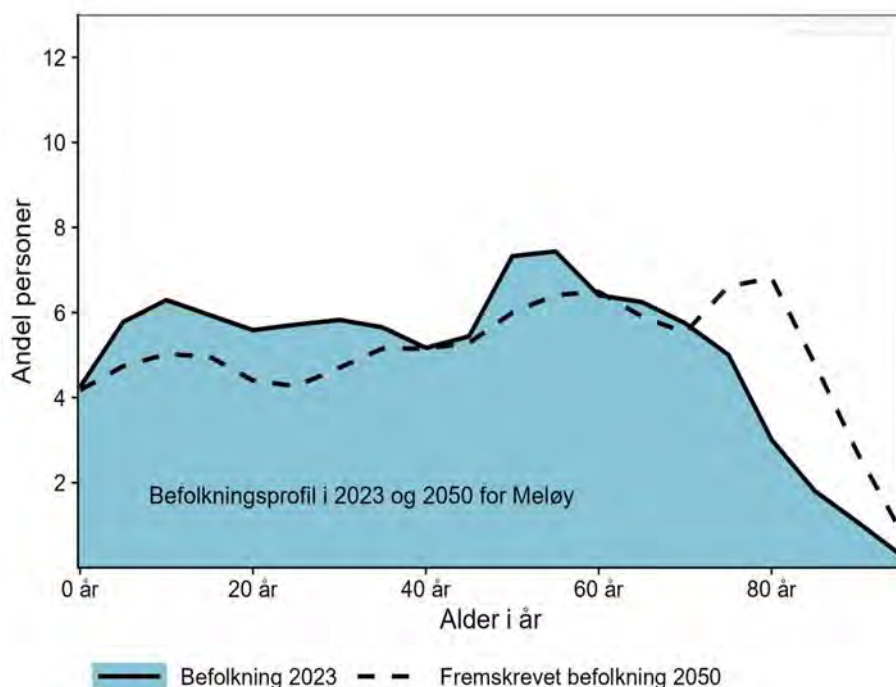
Befolkningsprognosen for Meløy kommuner viser tre ulike alternativer. Ett med lav nasjonal vekst, ett med høy nasjonal vekst og ett kalt mellomalternativet eller hovedalternativ. I henhold til hovedalternativet vil den samlede befolkningen i Meløy kommune synke fra 6180 personer i 2024, til 5950 personer i 2030, til 5650 personer i 2040 og til 5407 personer i 2050. Om prognosene skulle slå til vil det være en nedgang på 773 personer i dette tidsrommet. I tillegg er alternativene ved høy nettoinnvandring og lav nettoinnvandring tatt med i framskrivingene i figur 11.

14288: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter statistikkvariabel og år. Meløy.

Figur 11: Framskrevet befolkningsutvikling fram til 2050. Kilde: Statistisk sentralbyrå

Befolkningssammensetningen vil også endre seg. Andelen personer i aldersgruppene fra 0 til 66 år går ned, og antall personer i aldersgruppene fra 66 år og eldre, øker om prognosene slår til. Det er en merkbar økning fra 80+. Allerede i 2040 vil hver tredje meløyfjording (30,6 %) være over 67 år gammel. Den arbeidsføre delen av befolkningen (18-67 år) vil bli betydelig redusert.

Figur 12: Aldersfordeling i Meløy i 2023 og framskrevet til 2050. Kilde: Folkehelseprofil for Meløy, Folkehelseinstituttet

Oppsummering befolkningsutvikling

- Gradvis nedgang i befolkningen over mange år.
- Flytting internt i Meløy kommune til tettsteder.
- Mindre husholdninger – 40 % av husholdningene består av en person.
- Det blir færre barn under 15 år, mens andelen eldre øker, særlig markant er økningen i gruppen over 80 år.
- Relativt stor nedgang i antall kvinner mellom 16-44 år i kombinasjon med fallende fødselsrater.
- I 2040 vil være tredje meløyfjerding være over 67 år gammel.
- Mer mangfoldig befolkning på grunn av økt innvandring.
- Behov for å utvikle kommunen i forhold til endret befolkningssammensetning, særlig viktig er utviklingen av et aldersvennlig samfunn.
- Behov for videre satsing på gode lokalsamfunn og næringsutvikling for å skape et attraktivt Meløy.

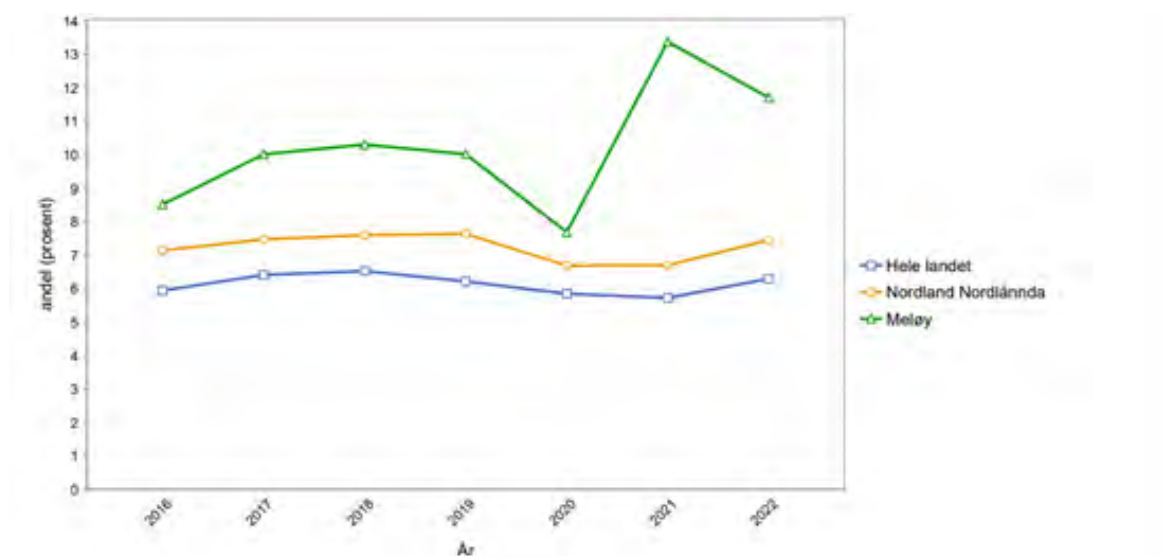

3. Folkehelse og levekår

Menn og kvinner i Meløy lever i snitt til de er henholdsvis 80,2 og 83,4 år. Dette er på nivå med fylket og landet. Mange eldre er spreke og har god helse. Kommunen har en del levekårsutfordringer, blant annet en høy andel unge mottakere av stønad til livsopphold og uførepensjon. Mange barn og unge bor i familier som mottar sosialhjelp. Hver fjerde ungdomsskoleelev oppgir å være ensom. Flere ungdommer trener, men Meløy har høy andel ungdommer med overvekt, særlig gjelder dette for gutter.

3.1 Oppvekstvilkår - en god barndom varer livet ut

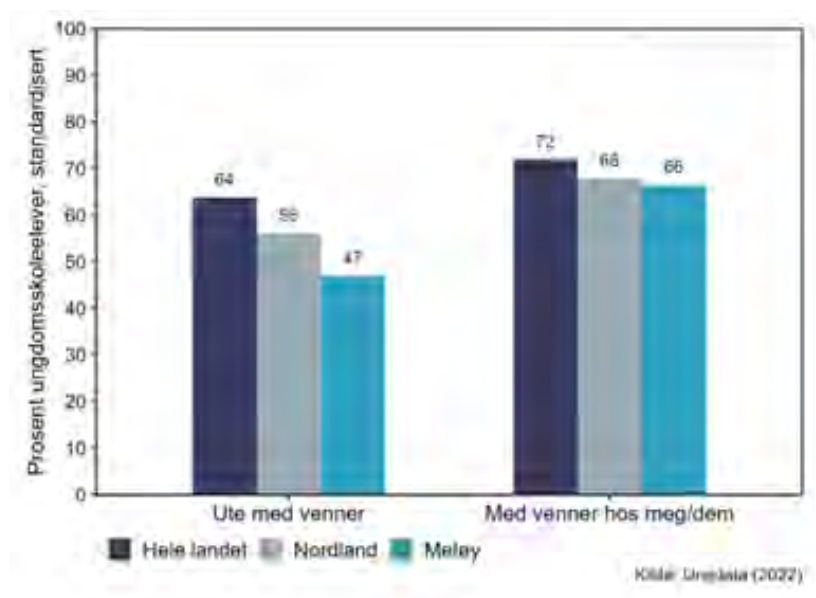
Oppvekstvilkår legger grunnlaget for barn og unge sin helse, trivsel og livskvalitet. Foreldrenes økonomi, inntekt og utdanningsnivå er viktige faktorer for sosiale helseforskjeller videre i livet. Gode lokalsamfunn kan fremme helse ved å bidra til inkludering, trivsel, medvirkning og deltakelse.

Figur 13: Andel barn i familier som har mottatt sosialhjelp minst en gang siste året. Kilde: Kommunehelsa statistikkbank, Folkehelseinstituttet.

I Meløy kommune lever 12 % av barn og unge i husholdninger med vedvarende lav inntekt. De siste årene har tallet økt, og Meløy befinner seg nå høyere enn fylket (8,5 %) og på nivå med landet (11 %). Andel barn i familier som har mottatt sosialhjelp minst en gang i løpet av det siste året, er betydelig høyere i Meløy (12 %) enn landsnivået (6,3 %).

De aller fleste ungdommer i Meløy opplever nærmiljøet som trygt. Omtrent halvparten av ungdommene deltar i organiserte fritidsaktiviteter, som er omtrent på nivå med snittet for fylket. I Ungdata 2022 var det flere ungdomsskoleelever (15 %) som oppgav at de har vært veldig mye plaget av å være ensom den siste uka sammenlignet med snittet for fylket (10 %) og landet (11 %). Etter pandemien er det flere ungdomsskoleelever (29 %) i Meløy som oppgir at de er ensomme, enn før pandemien (24 %).

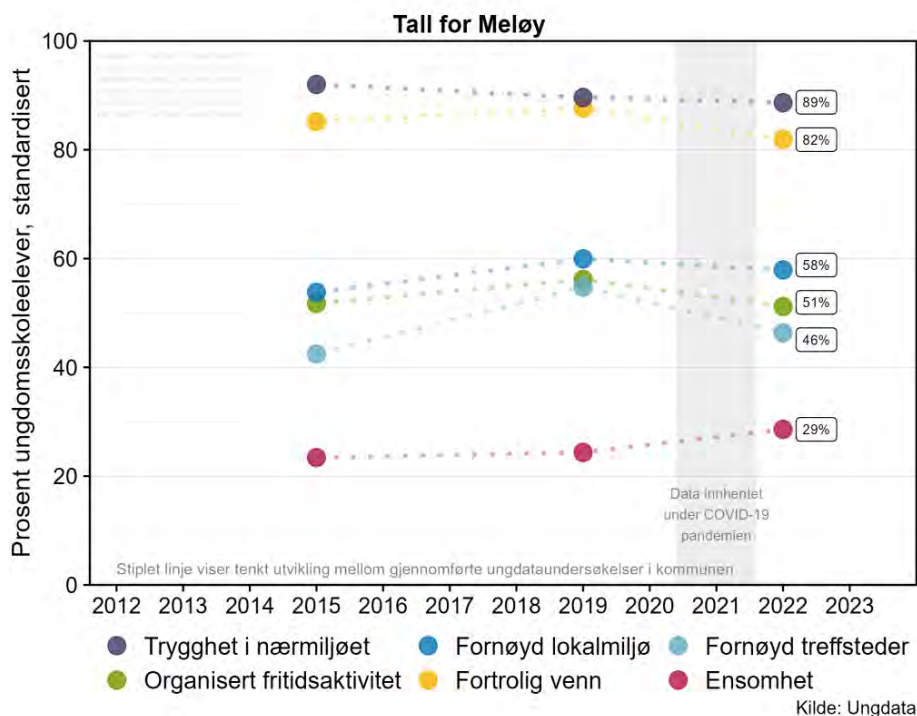

Figur 14: Ungdomsskoleelever som minst en gang per uke er med venner ute størstedelen av kvelden, eller (inne) hos seg/dem. Kilde: Ungdata 2022.

Elevundersøkelsen i Meløy viser at 77 % av elevene på 7. trinn trives på skolen. Dette er lavere enn landsnivået på 85 %. En av ti elever på 7. trinn oppgir at de blir mobbet. Tallet for Meløy er på nivå med snittet for fylket og landet. Barn som opplever mobbing har betydelig økt risiko for å få psykiske problemer, søvnvansker og kroppslige plager som hodepine og magesmerter (Oppvekstprofil 2024).

Meløy har mange gode fritidstilbud for barn og unge. Likevel ser vi at mange faller utenfor og er lite aktive i skole, fritid og på sosiale arenaer. Videre ser vi at det er mange unge voksne i Meløy som faller utenfor skole, arbeid og sosialt liv og mottar stønad til livsopphold. Å vokse opp i et lokalsamfunn preget av fellesskap, sosial samhandling og varierte fritidsaktiviteter, fremmer trivsel og helse blant barn og unge. Fritidstilbud som utformes slik at de er tilgjengelig for alle, kan bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller.

Ungdata 2022 viser at 58 % av ungdomsskoleelevene i Meløy tror de vil få et godt og lykkelig liv. Dette er lavere enn fylket (64 %) og landet (68 %). Nesten halvparten (44 %) av guttene på ungdomstrinn sier de kunne tenke seg å bo i kommunen når de blir voksne. Bare 13 % av jentene sier det samme.

Figur 15: Ungdomsskoleelevers opplevelser med nærmiljø, fritid og vennskap. Kilde: Ungdata 2022

En god oppvekst vil kunne øke andel ungdommer som ønsker å bosette seg i Meløy som voksen. Vennskap og fellesskap med jevnaldrende er viktig for barn og unge, som også kan ha betydning for senere deltakelse i samfunns- og arbeidsliv. Barn og unge som blir utsatt for vedvarende mobbing og ekskludering har betydelig risiko for å utvikle alvorlige psykiske lidelser, og et bekymringsfullt fravær fra skolen (Oppvekstprofil 2024). Alle barn har rett til å ha mulighet til å delta på jevnlig fritidsaktiviteter (Barnekonvensjonen). Det er behov for å sørge for at alle barn og unge, uavhengig av sosioøkonomisk status og funksjonsnivå, blir inkludert på alle arenaer gjennom hele oppveksten.

Oppsummering oppvekstvilkår

- Ungdommer føler seg trygg i nærområdet.
- Økning i andel unge som er plaget med ensomhet.
- Høy andel ungdommer er fornøyde med foreldrene.
- Andel barn som bor i husholdninger med lav inntekt er på nivå med landet.
- Økning i andel barn i familier som mottar sosialhjelp.
- Halvparten av ungdommene tror de vil få et godt og lykkelig liv.
- Flere gutter enn jenter kunne tenke seg å bo i kommunen som voksen.
- Behov for at alle barn og unge blir inkludert på alle arenaer gjennom hele oppveksten.

3.2 Ung inkludering – Leave No One Behind

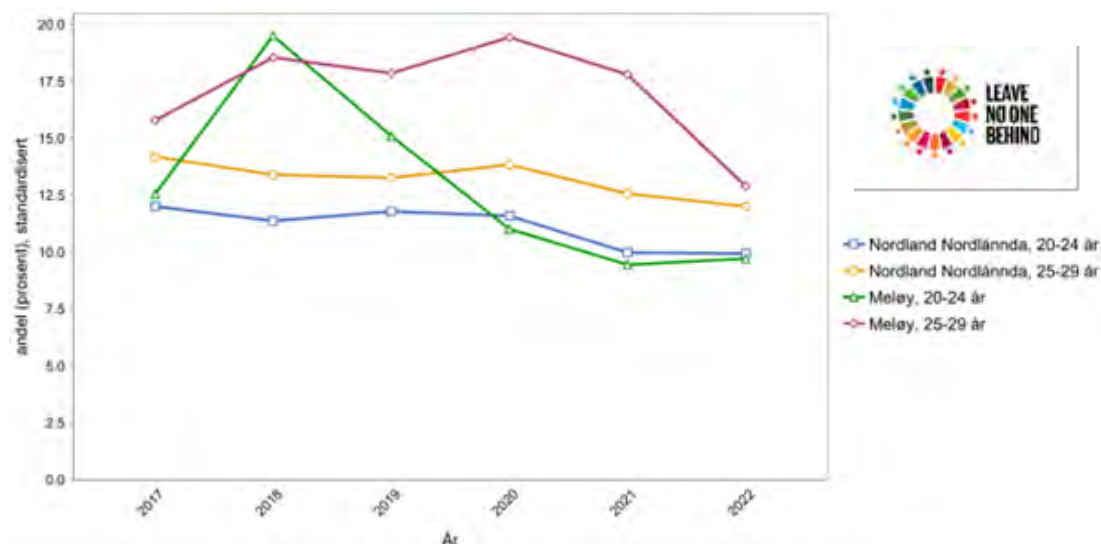
Ofte benyttes begrepet «NEET», en forkortelse for «Not in Employment Education or Training», for å fange opp unge som faller utenfor aktiviteter som kan bidra til en varig tilknytning til arbeidsmarkedet. Offentlige rapporter viser årsakene til utenforskap varierer, men at det er tre viktige risikofaktorer for å havne i NEET-gruppen: lav utdanning, innvandrerbakgrunn og nedsatt psykisk helse (OECD 2018; Normann og Hetland 2021).

Etterspørsel etter arbeidskraft har direkte innvirkning på arbeidsledighet blant unge og ungdommens tilknytning til arbeidsmarkedet. Organiseringen av utdanningsforløp og ungdommens sosiale og økonomisk status er også viktige faktorer. Videre er sosial utestenging i form av mobbing og trakassering også viktige risikofaktor på om et ungt menneske havner utenfor utdanning og arbeidsliv (Nordland fylkeskommune 2022).

Ung inkludering har vært et prioritert satsingsområde for NAV Meløy, blant annet gjennom satsingen IPS – ung, som er individuell karrierestøtte for unge mellom 16-30 år med psykiske helseutfordringer eller rusproblemer. Det har vært en tydelig økning i andel unge som er i utdanning, jobb og opplæring, og færre unge faller utenfor i Meløy.

I Meløy og Gildeskål er det videregående skole med avdelinger lokalisert i Glomfjord (Teknikk og industriell produksjon, Elektrofag og Helse- og oppvekstfag), Ørnes (Studiespesialisering) og på Inndyr (Naturbruk). For skoleåret 2023/2024 var det om lag 250 elever ved Meløy videregående skole, og elevtallet ut fra 10. klasse i inntakskommunene Rødøy, Meløy og Gildeskål er rimelig stabilt de kommende årene (Meløy videregående skole 2024).

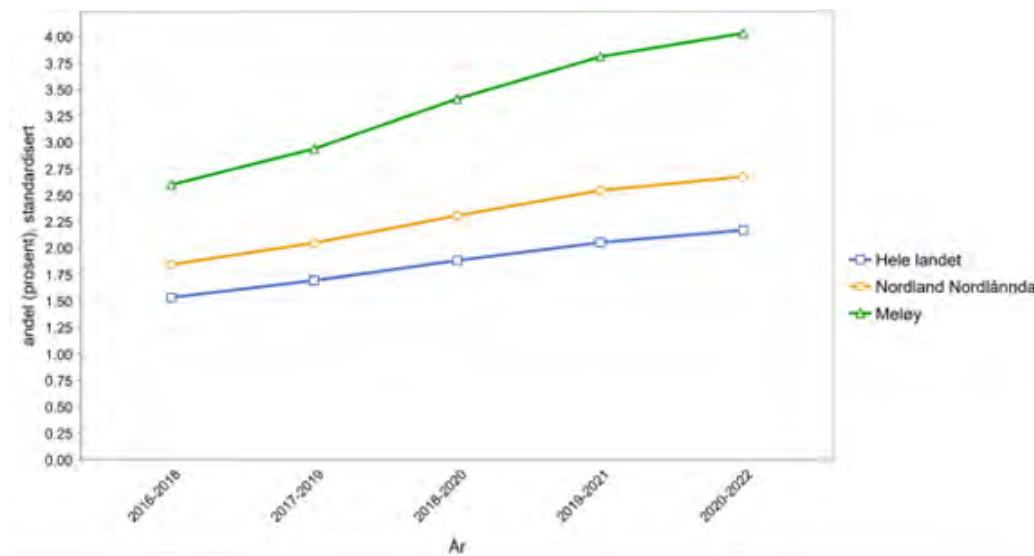
Tilbudene ved Meløy videregående skole er godt tilpasset næringslivet og kommunens behov, og skolen gir de fleste elevene i Meløy mulighet til å ta videregående opplæring uten å flytte hjemmefra. Meløy videregående skole har et godt samarbeid med lokalt næringsliv og kommunen, og har over mange år hatt den høyeste formidlingen av lærlinger i Nordland fylke. Meløy kommune er, sammen med om lag 20 bedrifter læreplassgarantist.

Figur 16: Utvikling i andel unge utenfor arbeid, utdanning og opplæring. Kilde: Kommunehelse statistikkbank, Folkehelseinstituttet.

76 % av elevene med folkeregistrert adresse i Meløy, gjennomfører videregående opplæring. Dette er på nivå med fylket (76 %) og litt under snittet for landet (80 %). Det er generelt i Norge for mange elever som ikke gjennomfører videregående skole.

Andel unge mellom 20-29 år i Meløy som står utenfor arbeid, utdanning og opplæring har tidligere vært vesentlig høyere enn snittet for Nordland. Meløy har hatt en tydelig positiv utvikling siden 2020, og i 2022 var andelen på nivå med snittet for fylket.

Figur 17: Utvikling i andel unge i alderen 18-29 år som mottar uføreytelser (varig uførepensjon eller arbeidsavklaringspenger). Kilde: Kommunehelse statistikkbank, Folkehelseinstituttet.

Andel unge i alderen 18-29 år som mottar uføreytelser (varig uførepensjon eller arbeidsavklaringspenger) har hatt en større økning i Meløy de siste årene sammenlignet med fylket og landet. Andelen unge som mottar uføreytelser er høyere enn i andre kommuner i Salten. I 2022 mottok 5 % i alderen 18-29 år i Meløy uføreytelser, mens i nabokommunene Rødøy og Gildeskål var andelen henholdsvis 1,8 % og 1,6 %. Saltdal kommune hadde også forholdsvis høy andel unge som mottok uføreytelser med 4,3 % (Indeks Meløy 2023).

Barn og unge som blir utsatt for vedvarende mobbing og ekskludering har betydelig risiko for å utvikle alvorlige psykiske lidelser, og et bekymringsfullt fravær fra skolen. Det er behov for at kommunene bidrar til å skape miljøer rundt barna som fremmer inkluderende og støttende relasjoner. Unge som står utenfor utdanning, jobb og opptrening er ofte relasjonelt sårbare og økonomisk utsatte. De har gjerne ekstra behov for voksne som ser dem (Oppvekstprofil 2024).

Oppsummering ung inkludering

- Andel ungdommer som gjennomfører videregående opplæring er på nivå med fylket.
- Meløy har hatt en tydelig positiv utvikling, og flere mellom 20-29 år er i utdanning, jobb og opplæring.
- Meløy har høy andel unge som mottar uføreytelser.
- Lærlingeordningen i Meløy har fungert godt over mange år.
- Ung inkludering har vært et prioritert satsingsområde for NAV Meløy.
- Tilbudene ved Meløy videregående skole gir elever i Meløy mulighet til å ta videregående opplæring uten å flytte hjemmefra.
- Behov for miljøer og tiltak som fremmer inkluderende og støttende relasjoner for unge.

3.3 Helse og levevaner

Helserelatert atferd handler om levevaner som fremmer eller hemmer helse. Røyking, fysisk inaktivitet og usunt kosthold er eksempler på levevaner som hemmer helse og dermed kan gi utfordringer for den enkelte, men også for samfunnet.

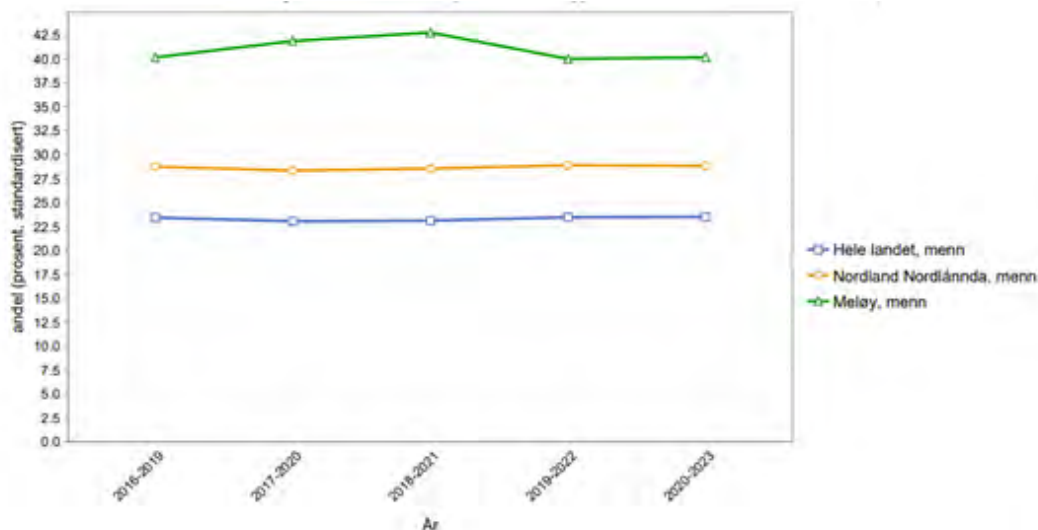
Fylkeshelseundersøkelsen ble gjennomført blant voksne i Nordland i 2020. Tallene for Meløy var omtrent på snittet for Nordland når det gjaldt:

- inntak av sukkerholdig drikke, fisk, frukt og grønnsaker
- røyking, snusing og alkoholbruk
- søvn, fysisk aktivitet og overvekt
- trivsel, sammen med venner og fornøyd med tilværelsen

Tannhelsen blant voksne er ett unntak. Her har Meløy høyere andel voksne enn fylkessnittet, som oppgir at det er mer enn to år siden de var hos tannpleier og tannlege. Meløy har også en lavere andel voksne som oppgir at de har god tannhelse. Vi mangler statistikk på tannhelse for barn og unge i Meløy.

Vi ser at den voksne delen av befolkningen i Meløy skårer bedre på utvalgte indikatorer for helse- og levevaner enn aldersgruppen 15 til 25 år. 3 av 4 ungdomsskoleelever i Meløy trener minst en gang i uka (Ungdata 2022). Dette er litt under snittet for fylket og landet. Basert på tall fra nettbasert sesjon 1, er andel 17-åringer i Meløy, som trener ukentlig, på nivå med snittet for fylket og landet. 65 % av ungdomsskoleelevene oppgir at de er fornøyd med helsa. Tallet er på nivå med snittet for fylket.

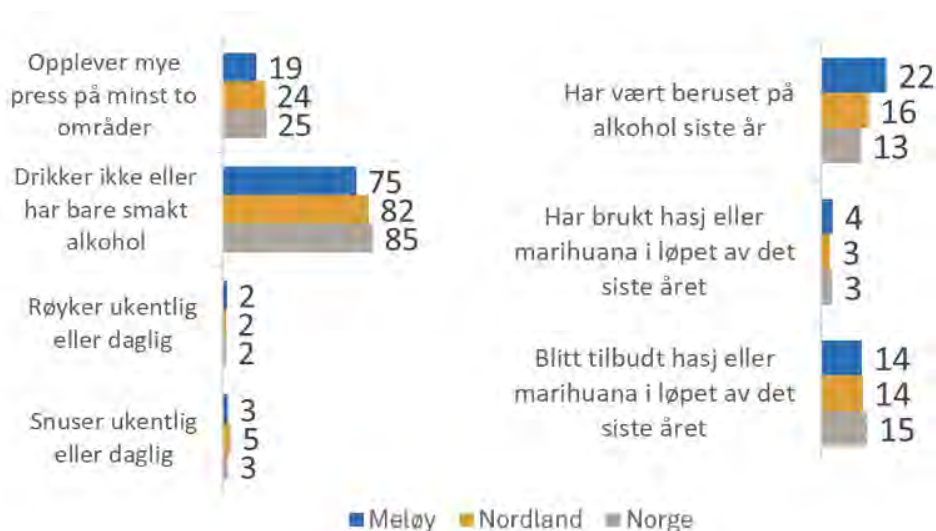
Andel 17-årige jenter med overvekt og fedme har gått tydelig ned de siste årene fra 31 % (gjennomsnitt for perioden 2016-2019) til 16 % (gjennomsnitt for perioden 2020-2023). Andel 17-årige gutter har ikke hatt nedgang i samme periode, og befinner seg vesentlig høyere enn snittet for fylket og landet som vist i figur 18.

Figur 18: Andel 17-årige menn med overvekt og kroppsmasseindeks (KMI) over 25, selvrapportert ved nettbasert sesjon 1. Kilde: Kommunehelse statistikkbank, Folkehelseinstituttet.

Det er en nasjonal økning i skjermbruk blant ungdommer og flere oppgir å være i lite fysisk aktivitet. Det er derfor viktig å jobbe enda mer systematisk med fysisk aktivitet og kostholdstiltak i barnehager, skoler og opp mot foreldregruppa.

En høy andel av elevene på ungdomsskolen (22 %) oppgir å ha vært beruset mer enn en gang i løpet av siste året. Dette er høyere enn snittet for fylket (16 %) og landet (13 %). Andel ungdomsskoleelever som har brukt cannabis er på nivå snittet for landet (4 %). Tall fra 2022 for bruk av illegale rusmidler blant elever på Meløy videregående skole, er på nivå med snittet for landet. Samme undersøkelse viser en økning i andel elever (videregående trinn) som røyker tobakk.

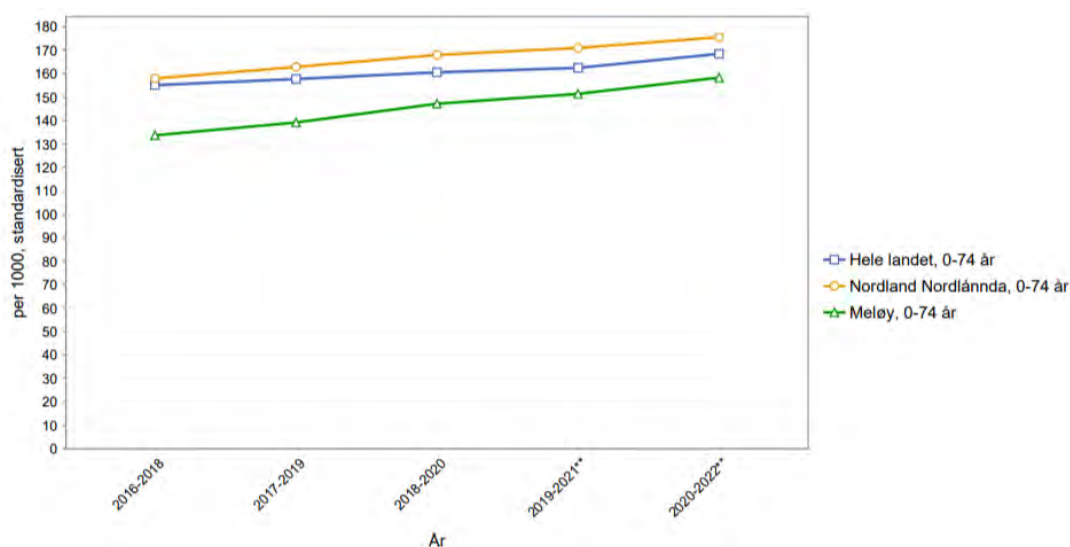

Figur 19: Bruk av tobakk og rusmidler blant elever på ungdomstrinn i Meløy sammenlignet med snittet for Nordland og Norge. Kilde: Ungdata 2022.

Tilrettelegging for aktiviteter for ungdom, styrt av ungdom, er viktig både for fysisk og psykisk helse, og bidrar til rusforebygging.

Ungdataundersøkelsen viser en økning i andel ungdommer med psykiske plager, fra 12 % i 2019 til 17 % i 2022. I 2022 var det 42 % av jentene på ungdomstrinn som oppgav at de har hatt selvmordstanker siste året. Tallet var lavere for guttene (21 %). Meløy kommune samarbeider med fylket om nullvisjonen for selvmord.

I Meløy er det færre totalt sett i befolkningen som oppsøker legetjenesten med psykiske symptomer og lidelser enn snittet for fylket og landet. Samtidig vet vi at det er for mange som begår selvmord. Andel som bruker antidepressiva, er på nivå med snittet for fylket og landet. Det flest brukere i aldersgruppen 0-44 år, og færre brukere i aldersgruppen 45-74 år. Meløy har over flere tiår hatt en legetjeneste med hyppig utskiftning av leger. Det kan være slik at legetjenesten i for liten grad fanger opp personer med psykiske symptomer og lidelser.

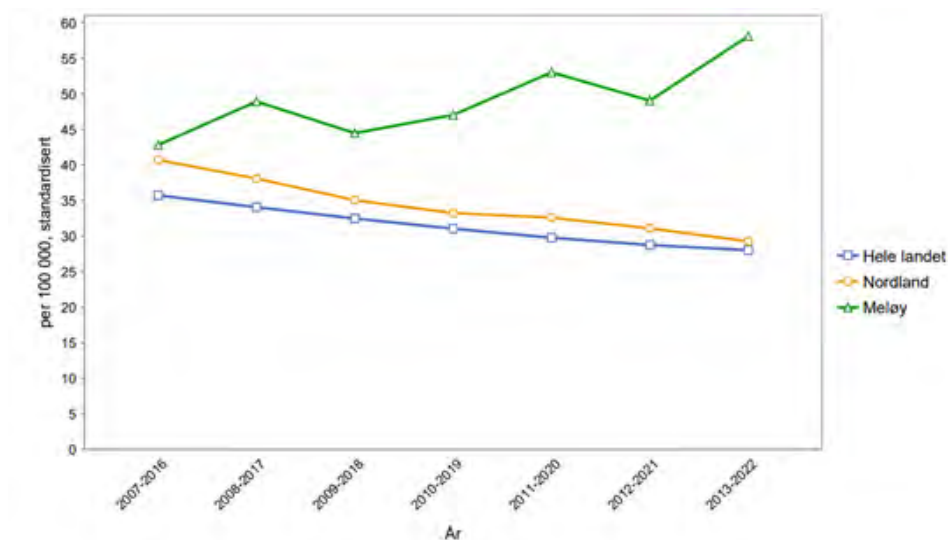

Figur 20: Andel brukere av legetjenesten med psykiske symptomer og lidelser i aldersgruppen 0-74 år. Kilde: Kommunehelse statistikkbank, Folkehelseinstituttet.

Både for kvinner og menn i Meløy har det vært en økning i andel som bruker legemidler for behandling av type 2-diabetes (Kommunehelse statistikkbank). I Meløy er det 42 kvinner pr. 1000 innbygger, mens for landet er andelen 40 kvinner pr. 1000 innbygger. 57 menn i Meløy pr. 1000 innbygger bruker legemidler for type 2-diabetes, mens andelen menn i Norge er på 53.

De siste to tiår har det vært en økning i andel kvinner som dør av hjerte- og karsykdom før fylte 75 år, som vist i figur 21. I samme periode har menn hatt en nedgang, og samlet sett for begge kjønn befinner Meløy (45 pr. 100 000) seg på omtrent samme nivå som fylket (49 pr. 100 000).

I Meløy øker også andel kvinner med kreft, mens andel menn med kreft går ned. Det er generelt i landet flere menn enn kvinner som dør før fylte 75 år. I Meløy finner vi at flere kvinner enn menn i Meløy dør tidlig av kreft, hjerte- og karsykdom (Kommunehelse statistikkbank).

Figur 21: Antall døde kvinner i Meløy per 100 000 innbygger i aldersgruppen 0-74 år basert på dødsårsak hjerte- og karsykdom sammenlignet med snittet for Nordland og landet. Kilde: Kommunehelse statistikkbank, Folkehelseinstituttet.

Kommunen mangler undersøkelser blant eldre over 75 år. Men vi vet at mange eldre i Meløy er spreke og har god helse. I kartlegging gjennom Hverdagsrehabilitering i Meløy kommer det frem at mange eldre savner sosial kontakt. Eldre forteller at de kan bli isolert på grunn av dårlig gangfunksjon, og dette gjelder spesielt på vinterstid med dårlig og glatt føre. De fleste eldre ønsker å bo lengst mulig i eget hjem. Tjenestene ser at noen eldre har lite ressurser til å dekke sine grunnleggende behov som for eksempel ernæring og sosial kontakt.

Eldre trenger sosiale treffpunkter i nærmiljøet. Dette slik at de i størst mulig grad kan opprettholde sin fysiske, kognitive og psykiske funksjon. Det er behov for tilrettelegging for trening og aktivitet for eldre slik at de kan bo i egen bolig og være aktive lengst mulig i lokalsamfunnet.

Oppsummering helse og levevaner

- Nedgang i andel 17-åringer med overvekt, men fortsatt høy andel gutter med overvekt.
- Økning i andel ungdommer som trener.
- Høy andel ungdomsskoleelever har vært beruset av alkohol.
- Lav andel voksne over 45 år med psykiske plager og lidelser.
- Økning i andel ungdommer med psykiske plager.
- Flere kvinner enn menn dør tidlig av kreft, hjerte- og karsykdom.
- Eldre savner sosial kontakt.
- Behov for helsefremmende og forebyggende arbeid, særlig blant barn, unge og eldre.
- Behov for mer kunnskap om eldre i Meløy.

4. Oppvekst og opplæring

Meløy har mange enheter innen Oppvekst, og kommunen har utfordringer med rekruttering av ansatte til barnehage, skole og hjelpetjenester. Det er få barn under skolealder som får styrket tilbud, mens vi har mange elever som får spesialundervisning. Elvene trives, men presterer dårligere i grunnskolen enn snittet for fylket.

4.1 Færre barn og unge

Det er syv barnehager i Meløy, hvor av to ligger i oppvekstsenter. Høsten 2024 var det 219 barn i barnehagene. Siden barn under 3 år teller to plasser, er 284 barnehageplasser i bruk, dette tilsvarer 15,8 avdelinger. Barnetallet i Meløy går ned, og dette merkes godt i barnehagene. Høsten 2020 var det 256 barn i barnehagene, og de siste fire årene har det vært en nedgang på 37 barn.

Elevtallet i Meløy har vært synkende siden 2012. Prognoser viser at elevtallet vil fortsette å synke i årene som kommer, som vist i figuren under.

Figur 23: Elevtallsutvikling i offentlige skoler i Meløy. Kilde: Visma barnehage og Visma skole 15.1.24.

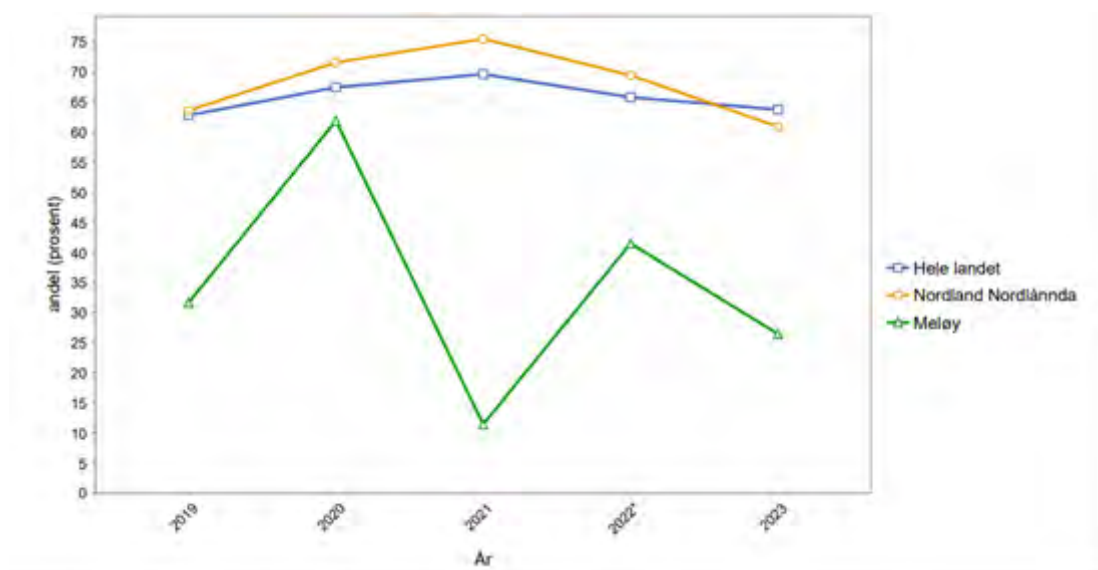
Antall elever i den offentlige skolen har gått ned fra 704 elever i 2018 til 651 elever i 2024, og det forventes at det forsetter ned til 526 i 2029. Det gir en nedgang på 178 elever (25,3 %). Inkludert

elevene i privatskolen Neverdal EnSpire, er det estimert at elevtallet vil gå ned fra 754 elever i 2024 til 597 elever i 2029 (nedgang på 157 elever, 20,8 %).

4.2 Behov for kvalitet og tidlig innsats

Elevene i Meløy presterer dårligere på skolen, og ungdommene oppgir mindre framtidsoptimisme enn snittet for landet. Ungdataundersøkelsen viser at ungdom som vokser opp i hjem med høy sosioøkonomisk status, oftere rapporterer høyere livskvalitet, bedre helse og mindre psykiske plager enn ungdommer fra hjem med lavere sosioøkonomisk status.

Andel kvalifiserte ansatte i barnehager og skoler er lavere enn ønskelig. Dette kan virke inn på læringsmiljø og kvalitet i barnehager og skoler.

Figur 24: Andel pedagoger i barnehager angitt i prosent. Kilde: Kommnehelsa statistikkbank, Folkehelseinstituttet.

Tabell 2 viser at 13 % av barna i barnehagene i Meløy fikk et styrket tilbud i 2023. I 2023 var det totalt 249 barn i barnehagene, det vil si at 32 barn fikk et styrket barnehagetilbud. Dette er lavere enn snittet for fylket og for KOSTRA-gruppe 6, og vesentlig lavere enn snittet for landet.

	2020	2021	2022	2023
Meløy	15,0 %	12,5 %	11,3 %	13,0 %
Kostragruppe 6	16,7 %	16,5 %	17,7 %	19,6 %
Sunndal	17,5 %	16,9 %	17,2 %	19,5 %
Saltdal	17,0 %	16,9 %	17,3 %	16,5 %
Nordland	16,2 %	16,5 %	16,9 %	17,7 %
Landet	22,7 %	23,1 %	23,6 %	24,0 %

Tabell 2: Andel barn i Meløy med styrket tilbud til førskolebarn sammenlignet med KOSTRA-gruppe 6, snittet for Nordland og Landet. Kilde: Framsikt.

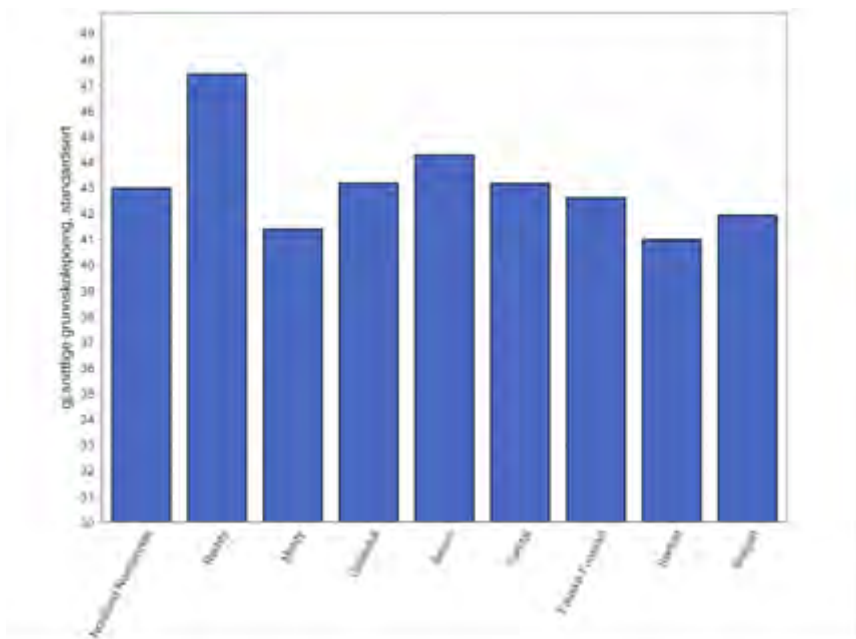
Tabell 3 viser at 15,9 % av elevene i grunnskolene i Meløy fikk spesialundervisning i 2023. Det vil si at 119 av 751 elever i kommunale skoler og den privat skole, fikk spesialundervisning i 2023. Dette er høyere enn snittet for fylket og KOSTRA-gruppe 6, og vesentlig høyere enn snittet for landet.

	2020	2021	2022	2023
Meløy	12,3 %	13,6 %	15,5 %	15,9 %
Kostragruppe 6	9,6 %	10,1 %	9,8 %	10,2 %
Sunndal	7,0 %	8,1 %	7,9 %	7,9 %
Saltdal	10,7 %	10,3 %	8,8 %	10,0 %
Nordland	9,5 %	9,4 %	9,7 %	10,0 %
Landet	7,7 %	7,8 %	7,8 %	8,0 %

Tabell 3: Andel elever i grunnskolen i Meløy som får spesialundervisning sammenlignet med KOSTRA-gruppe 6, snittet for Nordland og Landet. Kilde: Framsikt.

Tallene viser at det er få barn i Meløy under førskolealder som får et styrket tilbud, mens det er mange elever i skolene som trenger styrket tilbud i form av spesialundervisning. Dette kan tyde på at kommunen kommer for sent inn med styrket tilbud til barn og familier som trenger det.

Meløy har lavere gjennomsnitt for grunnskolepoeng enn andre kommuner i Salten, bort sett fra for Sørfold. Grunnskolepoeng er en samlet poengsum beregnet ut fra alle standpunkt- og eksamenskarakterene på vitnemålet. En høy andel av våre ungdomsskoleelever (84 %) tror de vil fullføre videregående opplæring (Ungdata 2022). Andelen er på nivå med snittet for fylket og landet. 1 av 3 elever tror de vil ta høyere utdanning (Ungdata 2022). Dette er lavere enn snittet for fylket (47 %) og landet (68 %).

Figur 24: Gjennomsnittlig grunnskolepoeng i Meløy og andre utvalgte kommuner i Salten sammenlignet med snittet for Nordland for skoleårene 2021 til 2023. Kilde: Kommunehelse statistikkbank, Folkehelseinstituttet

Barnehage og skole legger grunnlaget for videre utdanningsløp, og barnehage og skole er viktige sosiale arenaer som gir venner, fellesskap og tilhørighet. Meløyskolen har over tid hatt store utfordringer knyttet til læringsresultater og andelen elever som mottar spesialundervisning. For mange elever har ikke tilstrekkelige grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og engelsk på nasjonale prøver.

Meløy har også utfordringer med å rekruttere kompetent personale i barnehager, skoler, barnevern og helsetjenester for barn og unge. I tillegg står kommunen overfor store demografiske utfordringer med en betydelig nedgang i antall barn og unge, samtidig som antallet eldre innbyggere øker. Dette legger et økonomisk press på oppvekstsektoren og krever at den er i stand til å tilpasse seg det skiftende barne- og elevtallet i kommunen. Vi trenger å komme tidligere inn med støtte og hjelp til barn og familier som trenger det, og satsingen på bedre tverrfaglig innsats og samarbeid.

Oppsummering oppvekst og opplæring

- Synkende elevtall i Meløy.
- Få pedagoger i barnehagene.
- Få barn under førskolealder som får styrket tilbud.
- Mange elever som får spesialundervisning.
- Gjennomsnittlig grunnskolepoeng på 10. trinn er lavt.
- God regne- og leseforståelse på 5. trinn.
- Behov for å komme tidligere inn med støtte og hjelp til barn og familier.
- Behov for bedre tverrfaglig samarbeid.

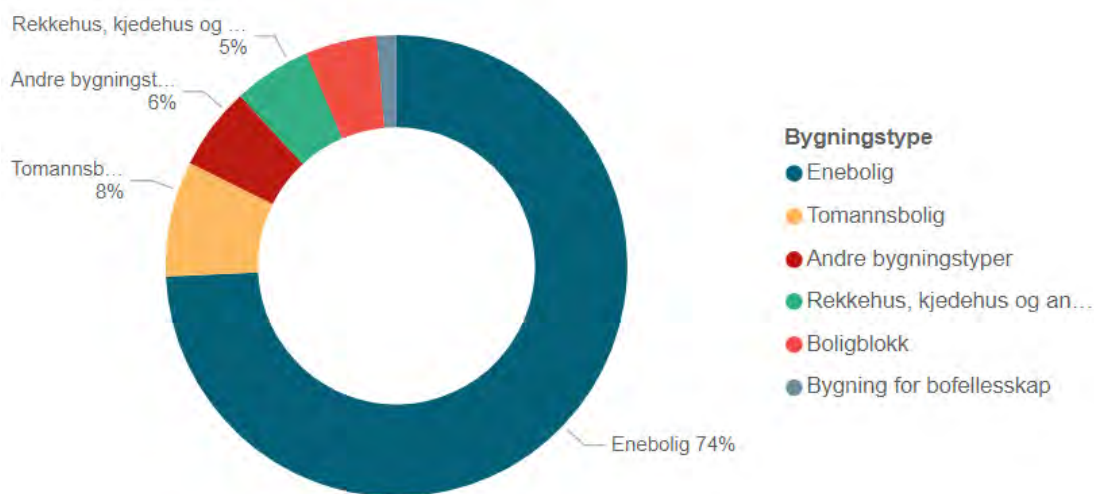
5. Bolig og boligbehov

Boligmassen i Meløy består i dag i hovedsak av eneboliger, og andelen leiligheter er lav, noe som gir liten mobilitet i boligmarkedet. Boligbyggingen etter 2010 har vært forholdsvis beskjeden, og har vært konsentrert til Ørnes. En generell utfordring for ny boligbygging er økende byggekostnader. Et stadig høyere rentenivå påvirker også boligprisene og boligmarkedet. Dette har medført at det både selges og igangsettes bygging av færre nye boliger i hele Norge (Boligprodusentene.no).

Mangel på et mer differensiert boligtilbud, særlig leiligheter både for kjøp og leie, er en stor utfordring for unge som ønsker seg inn på boligmarkedet, for tilflyttere og eldre som ønsker å selge eneboligen til fordel for leilighet.

5.1 Boligtyper og sammensetning av boligmassen

Det er en stor andel eneboliger i Meløy, de utgjorde 74 % av den totale boligmassen i 2024. Samlet for Nordland utgjorde eneboligene 62 % av den samlede boligmassen i 2024.

Figur 25: Bygningstyper i Meløy 2024. Kilde: Nordland fylkeskommune, Nordland i tall

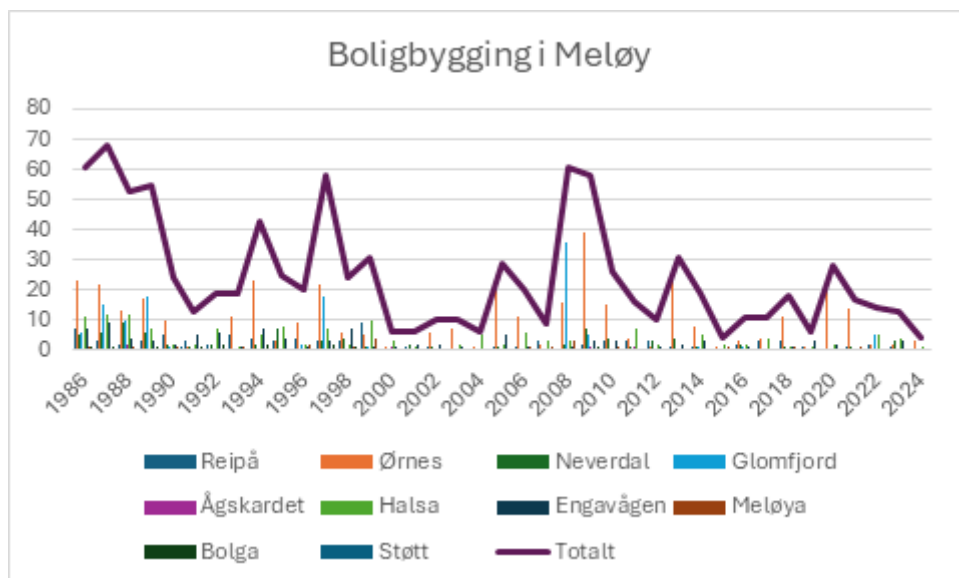
Det er en svak økning i andel leiligheter og mindre enheter de siste årene, men eneboligen utgjør fortsatt en stor andel. Boligmassen i Meløy er forholdsvis gammel. De fleste boligene i Meløy ble bygd mellom 1946 og 2000 (Kunnskapsgrunnlag Boligplan Meløy 2023). Disse boligene er trolig i liten grad universelt utformet og tilpasset boligbehovene til en befolkning som i framtiden vil bestå av en økende gruppe eldre.

5.2 Fritidsboliger

Meløy er ikke en «typisk hyttekommune», men det har vært en gradvis økning i antall fritidsboliger også i Meløy de siste 15 årene. Meløy hadde 589 fritidsbygg og 184 helårsboliger som ble benyttet som fritidsbolig i 2022. Dette er en økning på henholdsvis 16 % og 33 % fra 2006 (Kunnskapsgrunnlag Boligplan Meløy 2023).

5.3 Boligbygging og boligbehov

Byggeaktiviteten har vært forholdsvis lav etter 2000, med unntak av en topp sist på 2000-tallet. Dette sammenfaller med den perioden der aktiviteten i Glomfjord industripark var på det høyeste med oppbyggingen av REC. De siste 5 årene har det i snitt blitt bygd 15 boenheter i året. Tallet på nye boenheter var særlig lavt i 2023 (4). Figuren nedenfor gir oversikt over nybygde boenheter i Meløy fra 1986 til og med 2023.

Figur 26: Utvikling i antall nybygde boenheter i Meløy, fordelt på bygdene. Kilde: Avd. for Plan, utvikling og næring, Meløy kommune.

Boligmarkedet i Meløy, i likhet med mange andre distriktskommuner, preges av lave boligpriser og svak prisvekst. Lave boligpriser i distriktskommuner gjør at nybygging er forbundet med betydelig risiko. Kostnader ved å bygge er ofte høyere enn boligverdien. Dette gjør også at bankene kan vegre seg for å finansiere boliger i distriktene.

I arbeidet med boligplan for Meløy kom det fram at det er boligmangel i alle bygdene i Meløy, også i de mindre bygdene på øyene. Her er det attraktivt å beholde eller kjøpe hus for fritidsformål, og det er en tendens at bolighus som omsettes på disse stedene omdisponeres fra helårsboliger til fritidshus. Dette bidrar til å redusere tilgjengelig boligmasse for fast bosetting i flere av bygdene i Meløy.

I dag gjenspeiler ikke boligmassen i Meløy innbyggernes reelle boligbehov. Det er behov for flere småhus og leiligheter både for kjøp og leie, og dette behovet vil øke i fremtiden med en økende andel eldre. Bedre tilgang på tilrettelagte leiligheter for eldre vil også kunne frigi eneboliger for unge og barnefamilier, og legge til rette for sirkulasjon i boligmarkedet.

5.4 Eierskap og trangboddhet

Meløy skiller seg ikke ut fra landsgjennomsnittet i særlig grad når det gjelder husholdninger som eier egen bolig. På landsbasis er 76,4 % som eier egen bolig (januar 2023), mens det i Meløy var 82 % som eide egen bolig i 2023. I Meløy bor innbyggerne nokså romslig, og andelen personer og husholdninger som bor trangt har blitt gradvis redusert de senere årene. I 2023 var det 7,5 % av befolkningen som bodde trangt. Det er imidlertid en høyere andel blant innvandrere som bor trangt. I denne gruppen bodde 19,9 % trangt i 2023.

Barnefamilier med lav inntekt opplever i større grad dårlige boforhold, og opplever oftere boutgiftene som tyngende, sammenlignet med andre barnefamilier (SSB). Boligen og nærområdet har stor betydning for oppveksten til barn, og et trygt og godt boforhold er viktig for barn. Figuren nedenfor viser andelen barn som bor i husholdninger med lav inntekt og som leier bolig og bor trangt i Meløy. Andelen varierer fra år til år, men var høyere i 2023 enn landet for øvrig og Bodø kommune.

Barn i husholdninger med lav inntekt, som leier og bor trangt	2019	2020	2021	2022	2023
Norge	3,1%	3,1%	2,8%	2,6%	2,6%
Meløy	2,7%	2,6%	3,3%	2,6%	3,5%
Bodø	3%	3%	2,8%	2,6%	2,6%

Figur 27: Andel barn i husholdninger med lav inntekt, som leier og bor trangt. Kilde: Boligsosial monitor, Husbanken

5.5 Boligsosialt arbeid og kommunale boliger

Bolig er et grunnleggende velferdsgode, og en god bolig er avgjørende for den enkeltes livskvalitet og for å skape gode lokalsamfunn. Det er et nasjonalt mål at alle skal bo trygt og godt. Dette gjelder også de gruppene som ikke selv klarer å skaffe og beholde en egnet bolig. Vanskeligstilte på boligmarkedet skal styrkes slik at de kan mestre eget boforhold. Dette kan skje både gjennom ulike former for tjenester og økonomiske støtteordninger, eller ved at innbyggerne får tilgang til en kommunal bolig.

Kommunens boligsosiale arbeid innbefatter både kommunale utleieboliger og omsorgsboliger. Kommunen har i tillegg tilvisningsavtaler med private utleieselskap, leieavtale med private omsorgsboliger og leieavtaler med Meløy Boligstiftelse som er eid av Meløy kommune. Kommunen har også leieavtaler med private utleiere for gjennomgangsboliger til ansatte. Tabell 4 viser boligmassen som Meløy kommune disponerer i 2023 og pr. 1. august 2024.

Type boenhet	Tildeles av	Disponible boenheter totalt	
		2023	2024 pr. 1.09
Institusjonsplasser Eldre Barne- og ungdomsboliger	Tildelingskontoret	66 (lang og korttid) 2	59 ¹ 2
Heldøgnsbemannede omsorgsboliger	Tildelingskontoret	41 (miljøtjenesten)	40 ²
Omsorgsboliger	Tildelingskontoret	55 (hjemmetj.) 2 (rus og psykiatri)	65 (hjemmetj.) ³ 2 (rus og psykiatri)
Leieavtaler private omsorgsboliger (Kløverheimen)	Tildelingskontoret	8	7 ⁴
Tilvisningsavtaler med private utleieselskap	Tildelingskontoret/ Avdeling for drift(eiendom)	7	7 ⁵
Kommunale utleieboliger/leiligheter/hybler	Avdeling for drift (eiendom)	60	60 ⁶
Leieavtaler private utleieleiligheter	Avdeling for drift (eiendom)/legetjenesten	5 (legetjenesten disponerer 3 av disse)	5
Meløy Boligstiftelse. Leieavtaler for vanskeligstilte	Meløy Bedriftsservice	29	29
Boenheter totalt		275	276
Boenheter utenom institusjonsplasser og heldøgnsomsorgsboliger		166	175

Tabell 4: Disponibel boligmasse Meløy kommune. Kilde: Tildelingskontoret, Miljøtjenesten, Meløy Boligstiftelse, Avdeling for Drift (eiendom).

Boligplan for Meløy 2024-2028 fremhever viktigheten av å realisere flere botilbud for personer med funksjonsnedsettelse og for eldre med behov for mye bistand, det vil si boliger med heldøgns tjenester og omsorgsplasser til personer med demenssykdommer og særlig utfordrende adferd. Det kom også fram at det er behov for en egnet bolig for akutt bostedsløshet, bolig for personer med psykiske- og/ eller rusutfordringer og boliger for flyktninger.

Det er stort behov for vedlikehold og renovering av de kommunale utleieboligene, og en fornying av boligmassen, samt en mer systematisk kartlegging av tilstanden til de kommunale utleieboligene for å vurdere egnethet og beliggenhet til boligene i forhold til dagens behov.

¹ 2 KAD enheter og 1 enhet for dialyse er ikke inkludert i dette tallet. Antallet institusjonsplasser er redusert med 7 plasser ved Vall sykehjem fra 2023 til 2024.

² En boenhet er overført til kategorien omsorgsboliger fra 2023 til 2024.

³ Forskjellene i tallene skyldes at omsorgsboliger som ikke var klargjort for utleie ikke var telt med i 2023, endringer mellom kategoriene og at 5 boenheter på Vall sykehjem ikke ble telt med i 2023.

⁴ En boenhet på Reipå er avviklet.

⁵ Det er inngått avtale om ytterligere 3 tilvisningsavtaler, som vil kunne benyttes fra 2025.

⁶ Det er solgt 2 boenheter i 2024, samtidig er det oppført 2 nye boenheter.

Det er i tillegg stort behov for eldreboliger/seniorboliger med beliggenhet sentralt i bygdene, og for tilrettelegging, ombygging og tilpasning av eksisterende boligmasse for at eldre skal kunne bo hjemme så lenge som mulig.

Oppsummering bolig og boligbehov

- Stor andel eneboliger og liten andel leiligheter.
- Forholdsvis gammel boligmasse – stor andel eneboliger bygd i perioden 1950-2000.
- Mangel på leiligheter gir utfordringer for unge, tilflyttere og eldre.
- Boligmangel i alle bygdene til tross for befolkningsnedgang.
- Behov for flere leiligheter for leie og eie.
- Behov for tilpassede boliger/leiligheter til en voksende aldersgruppe over 67 år med sentral beliggenhet i bygdene.
- Behov for kommunale botilbud for personer med funksjonsnedsettelse og eldre med behov for mye bistand.
- Behov for tilrettelegging, ombygging og tilpasning av eksisterende boligmasse for at eldre skal kunne bo hjemme så lenge som mulig.

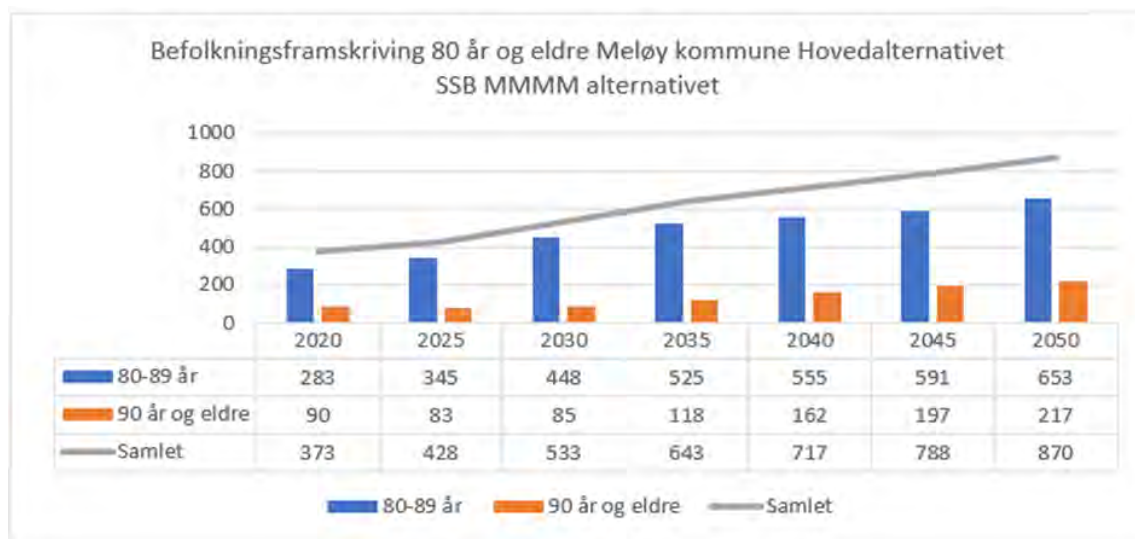

6. Helse og velferd

Endringene i befolknings sammensetningen med en økende andel eldre gir store utfordringer innen helse og velferd. Prognosene viser at aldersgruppen fra 80 + øker mest, og med en aldrende befolkning vil også forekomsten av demens øke. Økende andel aldrende befolkning, samtidig som det er minkende grad av yrkesaktive, gir også utfordringer med rekruttering av arbeidskraft til sektoren.

6.1 Flere eldre og flere personer med demens

Aldersgruppen 80 + øker vil fordoble seg fra 373 personer i 2020 til 870 personer over 80 år i 2050. Figuren nedenfor illustrerer dette.

Figur 28: Befolkningsframskriving for aldersgruppen over 80 år i Meløy. Kilde: Hvor og hvordan skal fremtidens helse- og omsorgstjenester leveres, 2022

Befolkningen i Meløy er eldre enn gjennomsnittet i Norge, kommunen har derfor også en høyere andel med demens (Demenskartet.no). Gjennomsnitt demente i Norge var 1,88 prosent i 2020, i Meløy var prosentandelen 2,58 prosent. I 2020 var det 162 personer med demens i Meløy kommune.

Ifølge prognosene vil dette tallet øke til 205 i 2030 og til 316 i 2050. Dette er nesten en fordobling i antall demente fra 2020 til 2050. Tabellen nedenfor viser utviklingen i Meløy sammenlignet med Nordland og utvalgte kommuner i Salten.

	2020	2025	2030	2040	2050
Meløy - antall demente	162	176	205	277	316
Meløy - andel demente	2,28 %	2,88 %	3,42 %	4,79 %	5,67 %
Gildeskål- andel demente	2,97 %	3,20 %	3,68 %	4,81 %	5,58 %
Saltdal - andel demente	2,50 %	2,94 %	3,60 %	4,89 %	5,48 %
Fauske - andel demente	2,33 %	2,73 %	3,30 %	4,34 %	5,04 %
Nordland - andel demente	2,25 %	2,60 %	3,06 %	4,07 %	4,77 %

Tabell 5: Utvikling i antall og andel demente i Meløy og sammenlignbare kommuner basert på befolkningsframskrivninger. Kilde: Demenskartet.no

Det blir stadig flere yngre med demens (under 67 år), og folk lever lengre med demens. De fleste demens-sykdommer følger et gradvis forløp, der sykdommen utvikler seg langsomt de første årene. Mange klarer seg med hjemmebaserte tjenester og dagsenter i mange år før de må ha opphold i institusjon eller omsorgsbolig med heldøgns omsorg.

6.2 Tilpasninger av tjenester og tilbud

Som følge av at det bli stadig flere eldre i Meløy er behovet for kommunale helse og omsorgstjenester økende og det vil forbli økende i framtiden. Innbyggere har også økende forventninger til helse og omsorgstjenesten, og samtidig er ressursene i kommunen under stort press. Dette krever mer effektive helsetjenestene, og innsatsen må rettes lenger ned i omsorgstrappen for å møte fremtidens helseutfordringer.

Figur 29: Omsorgstrappen. Kilde: Agenda Kaupang

Laveste effektive omsorgsnivå (LEON – prinsippet) innebærer at de helsetjenestene som skal ytes gis på det lavest effektive omsorgsnivået i helsevesenet. Dette er et grunnprinsipp helt siden 1970 tallet

som norsk helsevesen har fulgt. Dette tilsier et stort fokus på helsefremmende og forebyggende tiltak.

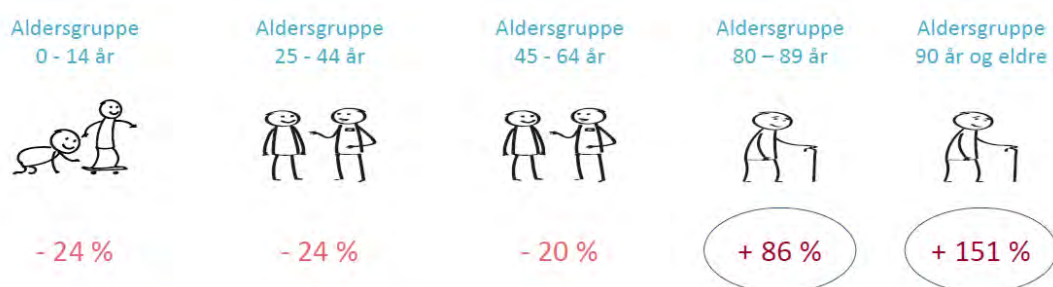
I den øvre delen av omsorgstrappen mangler Meløy kommune et trinn som består av «Boliger med heldøgns tjenester» Dette er en type boliger som refereres til som omsorgpluss boliger. Dette er tilrettelagte omsorgsboliger med livsløpsstandard, der de som har behov for det, kan få bistand fra helsepersonell hele døgnet. Slike boliger vil være et tilbud til personer i trinnet før behov for institusjonsplasser. Meløy kommune mangler også omsorgsplasser til personer med demenssykdommer og særlig utfordrende atferd.

I 2020 hadde Meløy en dekningsgrad på 35 % for gruppen over 80 år ut fra tilgjengelige institusjonsplasser og omsorgsboliger. Dette regnes som høy dekningsgrad. Om dekningsgraden skulle beholdes på dette nivået, vil kommunen måtte etablere 172 nye omsorgsplasser mot 2050. I utredning; Hvor og hvordan skal fremtidens helse- og omsorgstjenester leveres (2022), konkluderes det med at det er urealistisk at kommunen skal kunne etablere så mange nye omsorgsplasser de neste tiårene og samtidig oppgradere, ombygge og tilpasse eksisterende boligmasse til omsorgsformål.

Det er behov tilpasninger av tjenester og botilbud i Meløy, med flere boliger med heldøgns tjenester, mindre vekt på langtidsplasser i institusjon, flere korttidsplasser og økt fokus på rehabilitering, habilitering og avlastning. Det er viktig å legge til rette for at eldre kan bo i egen bolig så lenge som mulige. Dette er i tråd med nasjonal politikk på området, som vektlegger løsninger som gjør at flere kan fortsette å bo i eget hjem, til tross for økt alder og hjelpebehov. Eget hjem kan også være en omsorgsbolig.

Det ligger også klare nasjonale politiske forventninger til at folk må planlegge egen alderdom, og at eldre selv bør ta initiativ til å utbedre eller skaffe seg en bolig som møter framtidige behov. Tilpasning av egen bolig til livsløpsstandard vil være et viktig virkemiddel for å utsette behovet for plass i et botilbud med heldøgns tjenester eller en institusjonsplass.

Befolkningsfremskrivning for kommunene, 2022-2050 (SSBs hovedalternativ)*

Figur 30: Fremskrevet befolkningsutvikling for ulike aldersgrupper fram til 2050. Kilde: Kommunehelse Statistikkbank

6.3 Økende behov for arbeidskraft

Økende antall eldre og økende behov for helse- og velferdstjenester, vil også gi økt behov for arbeidskraft innen denne sektoren. Det er anslått at det er behov for 83 nye årsverk i institusjon og hjemmetjeneste fram mot 2040 (Hvor og hvordan skal fremtidens helse- og omsorgstjenester leveres 2022).

En stabil legetjeneste er viktig for å sikre at befolkningen får god behandling og oppfølging, særlig er dette viktig når det gjelder psykiske helseutfordringer. Meløy kommune har hatt høy bruk av vikartjenester både for leger og sykepleiere, men vil fra 1. september 2024 ha full legedekning. De sykepleiefaglige ressursene ved Ørnes sykehjem har deltatt i TØRN prosjekt, som har ført til en ny måte å organisere sykepleiertjenesten ved institusjonen. Ved å ha egen sykepleierpool som bistår avdelingene ved behov har en lykkes med å rekruttere alle sykepleier-årsverkene. Dette har ført til at det ikke har vært behov for vikartjenester. Meløy har forholdsvis høy dekning av medisinskfaglig og helsefaglig kompetanse til å være en distriktskommune. Det kreves imidlertid kontinuerlig arbeid med rekruttering av helsepersonell, herunder leger, sykepleiere, kommunepsykolog samt annet helsepersonell.

6.4 Behov for velferdsteknologi

Velferdsteknologiske løsninger kan bidra til at personer med behov for helse og omsorgstjenester kan bo lengre hjemme og dermed utsette tidspunktet de ellers ville måtte flytte til institusjon. Teknologien kan bedre kvaliteten på tjenester, øke fleksibiliteten og gi enkeltindivider muligheter til å mestre eget liv og helse bedre. Meløy kommune har i liten grad planlagt, utredet og tatt i bruk det mulighetsrommet som ligger i nye velferdsteknologiske løsninger. Kommunen har i varierende grad satt av ressurser til å drive frem og implementere nye løsninger. Det er imidlertid etablert en digital plattform for velferdsteknologi der ulike teknologiske løsninger, inkludert trygghetsalarmer inngår. Velferdsteknologi vil være viktig for å møte utfordringene med en økende andel aldrende befolkning, samtidig som andelen av befolkningen som er i yrkesaktiv alder er minkende.

Oppsummering helse og velferd

- Økning i antall eldre over 80 år vil føre til flere med behov for helse- og velferdstjenester.
- Økning i antall personer med demens.
- Utfordrende å rekruttere fagkompetanse.
- Behov for tilpasning av tjenester med mindre vekt på langtidsplasser i institusjon.
- Behov for flere boliger med heldøgns tjenester.
- Behov for økt fokus på rehabilitering, habilitering og avlastning.
- Behov for stabil og god legedekning.
- Behov for å ta i bruk velferdsteknologiske løsninger.

7. Kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet

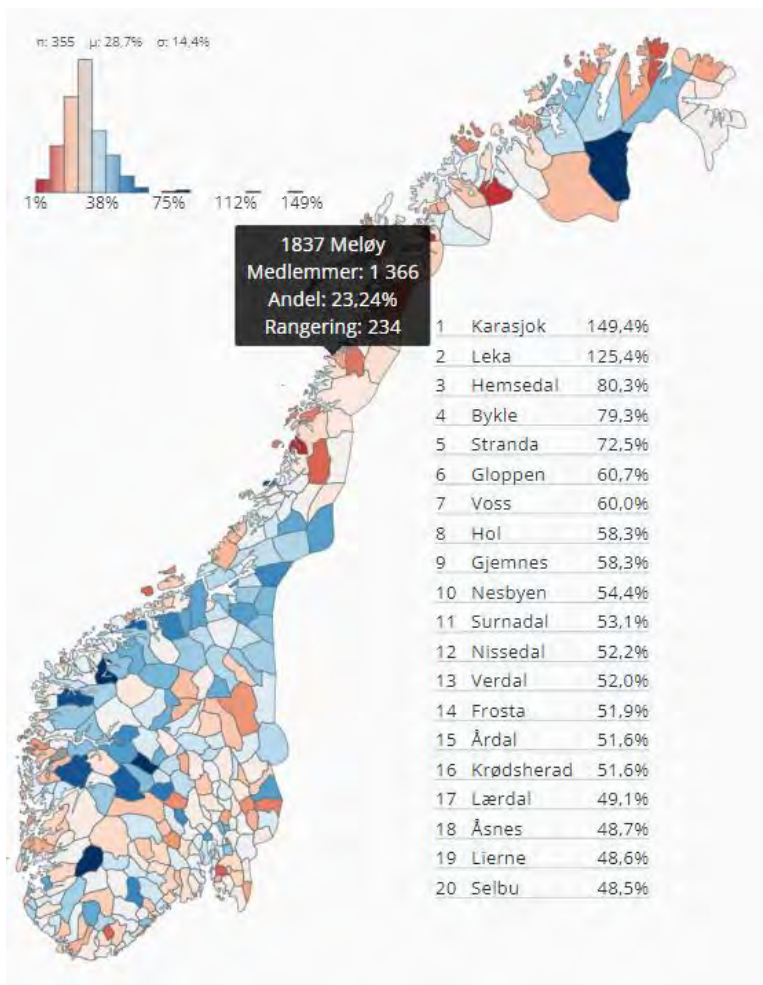
Kultur, idrett og friluftsliv er kilder til livskvalitet, trivsel og tilhørighet. I Meløy er halvparten av elevene på ungdomstrinn med i en organisasjon, klubb, lag eller forening. 20 % av guttene og 13 % av jentene har aldri vært med på organisert fritid (Ungdata 2022). Tilgjengelige tilbud for alle er viktig, og det er viktig å fortsatt jobbe for inkludering, særlig av unge og eldre på ulike arenaer. Meløy har ti livskraftige bygder med mange frivillige som bidrar i sitt lokalsamfunn, og vi skårer høyt på frivillighet i Norsk kulturindeks.

7.1 Idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet

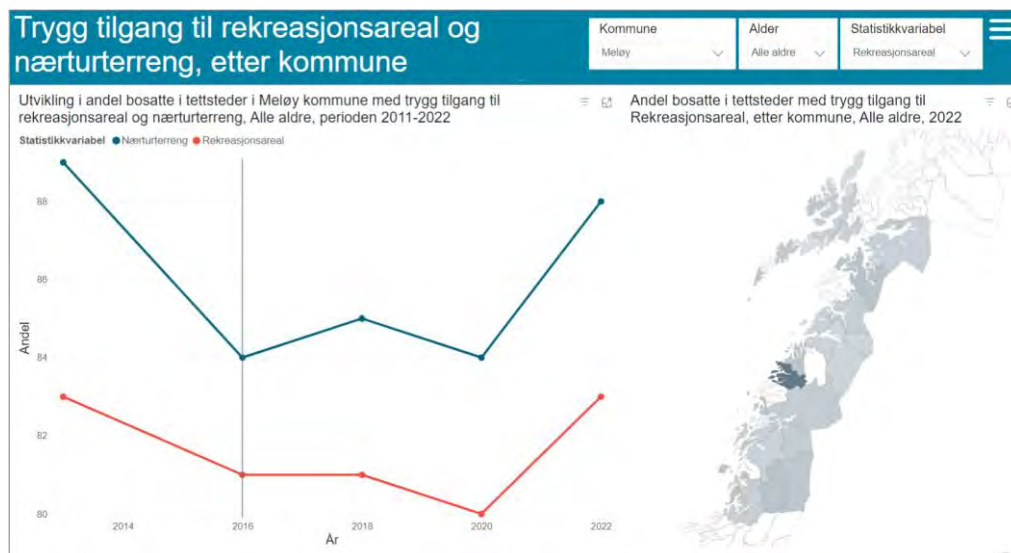
Norsk idrettsindeks viser oversikt over idrettsaktivitet og idrettsanlegg. I 2022 var 1366 innbyggere (23,2 %) i Meløy medlem av et idrettslag. Meløy kom på 132. plass i landet når det gjaldt anleggsdekning, og på 237. plass når det gjaldt kommunens utgifter til idrett. Meløy fikk totalt en rangering på 234. plass av totalt 354 kommuner.

Meløy kommune har god anleggsdekning, mange idrettslag og flott og lett tilgjengelig natur, og byr på mange muligheter for å drive med fysisk aktivitet. Likevel er mange innbyggere mindre aktive enn anbefalingene til Helsedirektoratet på moderat eller høy intensitet minst tre ganger i uka. 45 % av ungdomsskoleelevene i Meløy har deltatt i et idrettslag den siste måneden (Ungdata 2022). Dette er lavere enn snittet for fylket (58 %) og landet (58 %). For folk flest er det enkle, hverdagslige og kortreiste friluftslivet, den viktigste aktivitetsarenaen.

Fjelltrimmen i Meløy er over 30 år, og kommunen har lang tradisjon for å legge til rette for merkede turløyper og gjøre det attraktivt å gå på tur. Høy andel av befolkningen har trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng. I handlingsplan for ferdselsårer 2020-2024 er ferdselsåreutvikling særlig vektlagt for områdene Hornneset, ved Engenbreen, Fykan og Glomfjellet. I tillegg jobber kommunen i samarbeid med lag og foreninger, for at alle som bor i tettsteder skal ha maksimalt 500 meter til nærmeste merkede turrute til fots.

Figur 31: Andel innbyggere i 2022 som er medlem av et idrettslag. Kilde: Idrettsindeks.no

Figur 32: Høy andel (83 %) av innbyggerne i tettsteder har trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng. Kilde: Nordland fylkeskommune. Nordland i tall

Meløy har to statlig sikrede friluftsområder. Statlig sikring innebærer at det offentlige inngår avtaler om varig bruksrett for arealer som kan brukes av allmennheten til friluftsliv. Gjennom statlig sikring søker Meløy tilskudd til sine to statlige sikrede områder, Stia og Lille Glomvann, knyttet til tilgjengelighet og tilrettelegging.

Det er viktig å prioritere tilrettelegging av nærturområder slik at alle kan få naturopplevelser uavhengig av alder og funksjon. Tilrettelegging for fysisk aktivitet og naturopplevelser i barnehage og skole er viktig for å nå alle barn og unge.

7.2 Kultur - mange gode tilbud

I Norsk kulturindeks for 2022 kom Meløy på en 292. plass av totalt 354 kommuner. Kommunens skårer bra for kulturtilbud for barn. Her er det rapportering på antall elever og timer i kulturskolen, Den kulturelle skolesekken og antall besøk på fritidsklubber. Tall for Ungdata viser også Meløy har høyere andel (39 %) som har vært i en fritidsklubb siste måned, enn snittet for Nordland (31 %) og landet som helhet (20 %). Halvparten av ungdomsskoleelevene synes kulturtilbudet i Meløy er bra, og synes at tilbudet for lokaler for å treffe andre unge på fritida, er bra (Ungdata 2022). Dette er på nivå med snittet for fylket og landet.

Meløy var 292. plass med 95 poeng i Norsk kulturindeks 2022

	Poeng	Plassering
Kunstnere	3	320
Kulturarbeidere	7	307
Museum	2	191
Kulturarrangement	4	204
Kino	13	150
Bibliotek	15	312
Scenekunst	1	226
Kultur for barn	29	128
Sentrale tildelinger	0	295
Frivillighet	21	92

Tabell 6: Poeng og plassering for ulike indikatorer for Meløy i Norsk kulturindeks 2022. Kilde: kulturindeks.no.

Meløy har ett bibliotek på Ørnes. Her måles utlån, antall besøk, voksne aktive låner og deltakere på arrangement på biblioteket. Det har trolig vært en underrapportering på antall besøk på biblioteket, siden det har vært en vekst i antall besøkende fra 2022 til 2023 på ca. 40 %.

Meløy får lav skår for kunstnere som måles etter om det bor forfattere, musikere, komponister, kunstnere i kommunen, og på bakgrunn av statlige tildelinger. Meløy har lav andel kulturarbeidere til kulturproduksjon, arkiv, bibliotek, museum, media, design, arkitektur, reklame med mere. Kommunen skårer også lavt på kulturarrangement som måles etter billettinntekter fra ulike systemer. Meløy kommune har mange kulturarrangement, men de fleste er lavterskeltilbud som ofte er uten billettsalg.

7.3 Frivilligheten – mange med vilje til å bidra

Meløy skårer bra på frivillighet som måles gjennom refusjon av merverdiavgift, antall medlemmer i kor, korps, historielag og husflid- og kunstforeninger. Meløy Frivilligsentral fungerer som en lokal møteplass for alle som har lyst til å delta i frivillig virksomhet. Sentralen skal fungere som en brobygger som knytter enkeltmennesker, frivillige organisasjoner og det offentlige sammen for å mobilisere til frivillig innsats, tilby gode aktivitetstilbud og et godt samarbeid mellom kommune og lokalsamfunn.

Meløy kommune har over år hatt et godt samarbeide med frivilligheten gjennom de tidligere Sommardagan, kulturarrangement som Åpent hus, Ungdomsklubben, konserter og andre kulturtilbud gjennom året, samt programmet Meløy tett på som har opprettet faste samarbeidsarenaer med de ti grendelagene i kommunen. Meløy kommune har også egne bygdeutviklingsmidler der lag og foreninger kan søke om økonomisk støtte til nærmiljøtiltak. Det er behov for å utvikle dette samarbeidet videre på ulike områder for å skape gode lokalsamfunn for alle.

Oppsummering kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet

- Mange gode anlegg og merkede turløyper.
- Friluftsområdene Hornneset, Engenbreen/Svartisen, Fykan og Glomfjellet er særlig viktige.
- Én av fem er medlem av et idrettslag.
- Tre av fire som bor i tettsteder har trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng.
- Halvparten av ungdommene er fornøyd med kulturtilbudet.
- Få kunstnere, kulturarbeidere og kulturarrangement.
- God skår på kultur for barn og frivillighet i Norsk Kulturindeks.
- Frivilligheten i Meløy er sterk.
- Behov for å utvikle samarbeidet med frivilligheten videre på ulike områder for å skape gode lokalsamfunn for alle.

Økonomisk bærekraft

«Regional og kommunal planlegging er viktige verktøy for å legge til rette for grønne næringer og overgangen til en mer sirkulær økonomi, sikre god infrastruktur og bidra til omstilling i offentlig sektor.» Nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging 2023-2027

8. Næringsliv, sysselsetting og utdanningsnivå

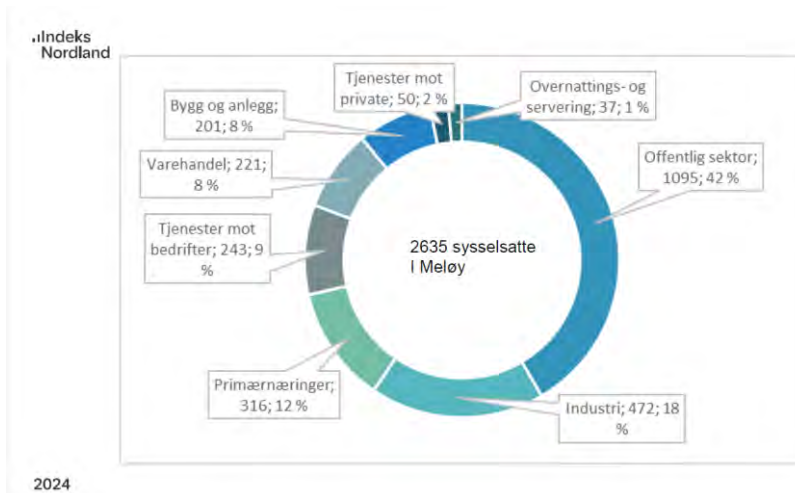
Det var 2.635 sysselsatte med arbeidsted i Meløy i 2024. Meløy har fått et mer variert næringsliv etter en periode med omstilling som følge av konkursen i REC i 2011. Fortsatt er industrivirksomhet viktig med Glomfjord Industripark som hjørnestein i næringslivet i Meløy. Menon Economics har beregnet at eksporten fra Meløy kommune til EU/EØS utgjorde 6,1 milliarder kroner i 2023 (Aslesen m.fl 2024). Dette plasserer Meløy blant de 20 kommunene i Norge som eksporterte mest til EU/EØS-landene i 2023.

Kombinasjonen av tilgang på fornybar energi, omfattende industrikompetanse med omstillingserfaring, naturressurser i havet og unike naturverdier gir meløysamfunnet et svært godt utgangspunkt, og skaper gode rammebetingelser for næringsutvikling framover, særlig innen industri, fiske/fangst/akvakultur og reiseliv. Tilgang på kraft er imidlertid en kritisk faktor for å videre utvikling av næringslivet. Meløy er sterkest på næringer med lav andel kvinnelige sysselsatte. Dette gir utfordringer både med hensyn til jobbmuligheter for kvinner og en balansert befolkningsutvikling.

Meløy har høy andel eksportnæringen og ligger utenfor dagpendleravstand til et større arbeidsmarked (Bodø). Dette gjør Meløy sårbar for internasjonale konjunkturer.

8.1 Sterkt og robust næringsliv

Innslag av industrivirksomhet og primærnæringer målt som andel sysselsetting (etter arbeidsted) er langt større i Meløy enn for hele landet og i Nordland. Sammensetningen av næringsaktiviteten i Meløy, med betydelig innslag av både industri og primærnæringer (havbruk), er uvanlig. (Galloway og Helland 2021).

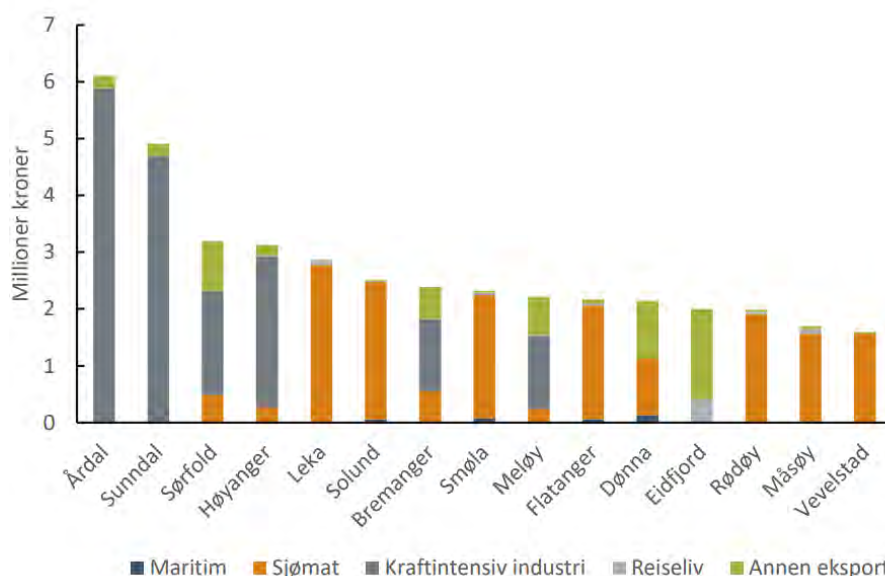

Figur 33: Sysselsetting etter næring og sektorer i Meløy i 2024. Kilde: Indeks Nordland

I 2024 jobbet 18 prosent av de sysselsatte med arbeidssted i Meløy kommune innen industri, og 12 prosent innen primærnæringer. Går vi nærmere inn på de ulike bransjene finner vi at offentlig sektor sysselsetter flest i Meløy, mens industri og bergverk er nest størst, etterfulgt av varehandel.

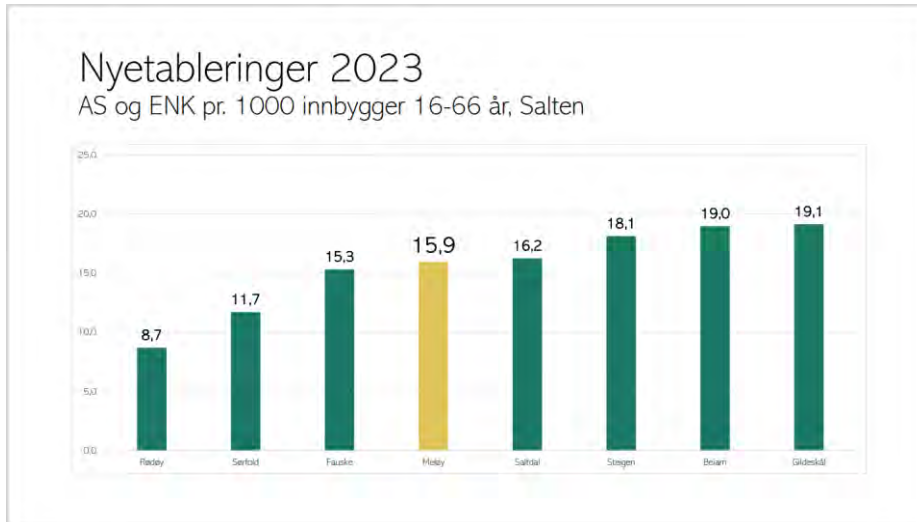
Meløy hadde 342 aksjeselskaper med adresse Meløy, samt 439 ansvarlige selskaper, hovedsakelig enkeltmannsforetak ved inngangen til 2024. Det er i tillegg flere store konsernbedrifter med avdelinger i Meløy som er svært viktige for sysselsetting og aktivitet i Meløy. Yara, Bilfinger, Mowi som alle er lokalisert til Industriparken i Glomfjord, samt Cargill, Nova Sea og Statkraft (Indeks Meløy 2023).

Næringslivet i Meløy er eksportrettet, og Menon Economics har beregnet at eksporten fra Meløy kommune til EU/EØS utgjorde 6,1 milliarder kroner i 2023 (Aslesen m.fl. 2024). Dette plasserer Meløy blant de 20 kommunene i Norge som eksporterte mest til EU/EØS-landene i 2023. Meløy er blant de mest eksportintensive kommune i Norge, det vil si kommunens samlede eksport til EU/EØS-land per sysselsatt. Det er kraftkrevende industri som står for hoveddelen av denne eksporter. Figur 34 viser dette.

Figur 34: De 15 mest EU/EØS-eksportintensive kommunene i Norge, fordelt på næringer, 2023. Kilde: Aslesen m.fl. 2024)

Meløy har i dag et mer variert næringsliv enn før konkursen i REC. I NHOs Kommune-NM 2022 er Meløy rangert som nummer 11 av 41 kommuner i Nordland med hensyn til næringsvariasjon (NHO, 2023). Næringslivet viser god lønnsomhet, vekst, etableringsvilje og overlevelsessevne (Indeks Meløy 2023). Tabellen nedenfor viser at Meløy ligger midt på treet i Salten (unntatt Bodø) når det gjelder etableringsrate.

Figur 35: Nyetableringsrate Saltenkommuner 2023. Kilde: Indeks Meløy 2023

Tall fra Indeks Meløy 2023 viser at driftsmarginene for aksjeselskap som har mindre enn 250 millioner i omsetning, ligger på linje med øvrige bedrifter i Salten (Meløy Energi holdt utenom). I Meløy er det særlig bransjene fiskeri og datalagring som har høye driftsmarginer.

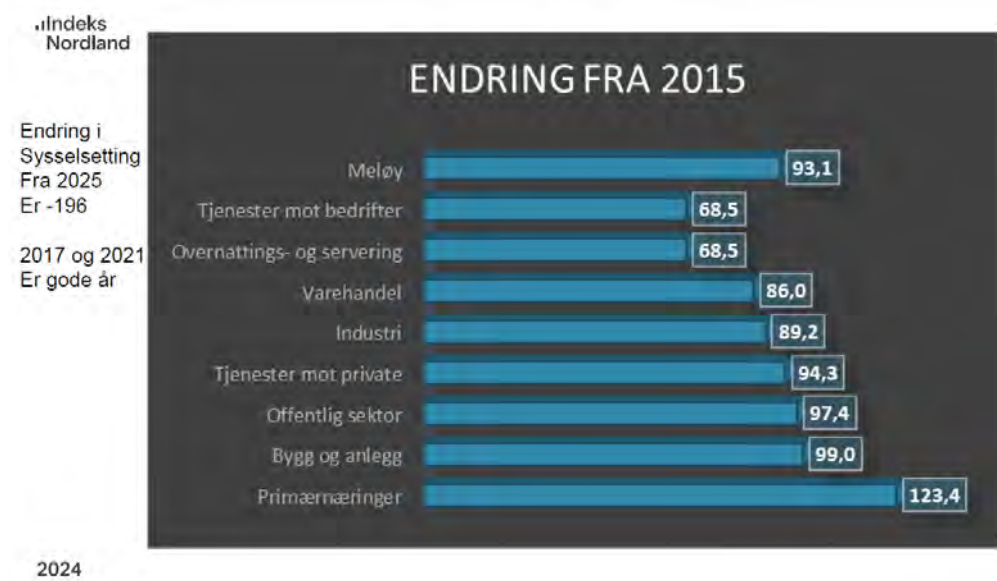
8.2 Utvikling i sysselsetting

Utviklingen i antall sysselsatte med arbeidssted Meløy, viser en topp i 2010, og deretter en kraftig nedgang de to neste år, etter konkursen i REC. Utviklingen har deretter flatet ut og stabilisert seg, med en viss variasjon fra år til år.

Figur 36: Utvikling i antall sysselsatt med arbeidssted Meløy 2010-2024. Personer som pendler inn inngår i statistikken, mens utpendlere ikke inngår. Kilde: Indeks Meløy 2023

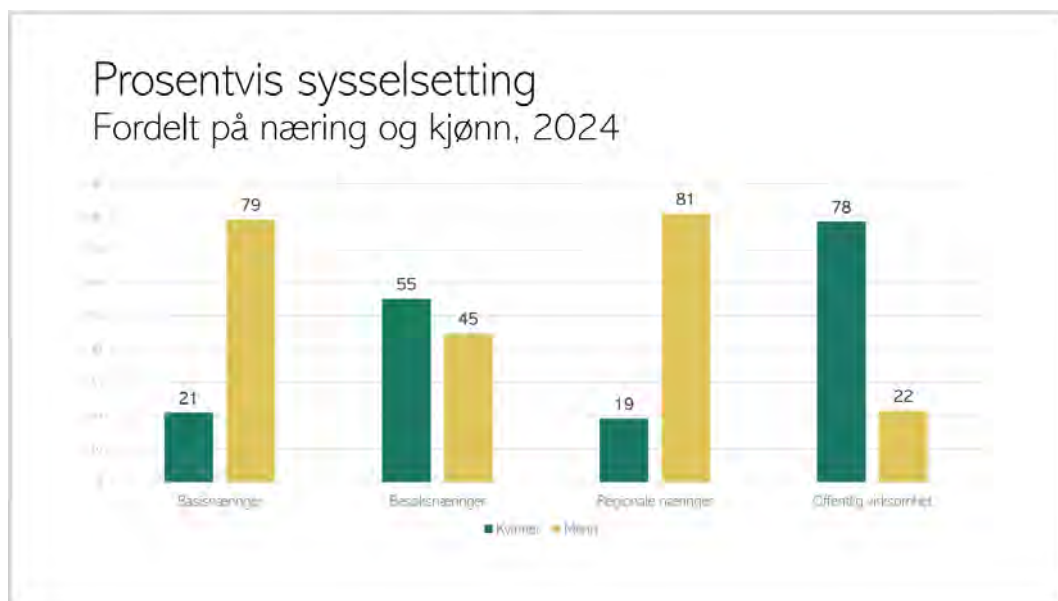
Utviklingen siden 2015 viser at det kun er innen primærnæringene det har vært en økning i antall sysselsatte. Denne økningen er i sin helhet kommet innen oppdrettsnæringen (Indeks Meløy 2023). Sysselsettingen har for øvrig vært nokså stabilt innen bygg og anlegg og offentlig sektor. Figuren nedenfor illustrer dette.

Figur 37: Sysselsettingsutvikling i ulike bransjer i perioden 2015-2024. Kilde: Indeks Nordland 2024

Næringslivet i Meløy har over år rapportert om utfordringer med rekruttering av arbeidskraft, spesielt innenfor teknologi- og industrifag. Vi har ikke nyere tall for hvor stort behovet er for ulike typer fagkompetanse, og med konkursen i Norwegian Crystals ble situasjonen noe endret. Det er likevel grunn til å anta at det fortsatt er utfordringer med rekruttering av arbeidskraft innen enkelte fagområder.

Meløy kommune er sterk på såkalte basisnæringer, dvs. næringer som produserer varer og tjenester som kan handles over lange avstander, sammenlignet med øvrige kommuner i Nordland. Meløy har lavere andel sysselsatte i såkalte besøks- og regionale næringer enn Nordland samlet sett. Figuren nedenfor viser at Meløy er sterkest på næringer med lav andel kvinnelige sysselsatte.

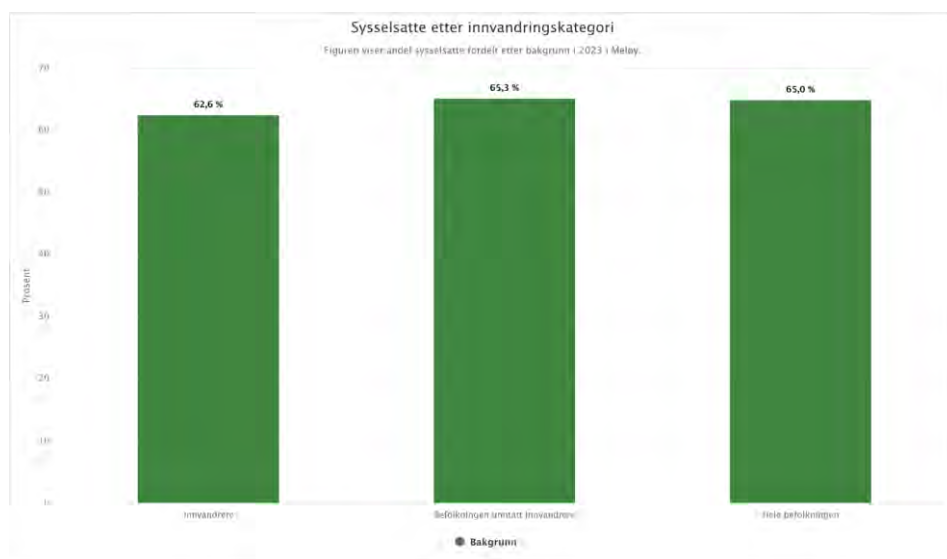

Figur 38: Sysselsatte fordelt på næringer og kjønn i Meløy 2024. Kilde: Indeks Meløy 2023

Arbeidsledigheten i Meløy var høy etter REC konkursen i 2011, men ledigheten har blitt redusert og har siden 2016 vært på nivå med Nordland og landet for øvrig. En periode (2019-2022) lå arbeidsledigheten betydelig lavere i Meløy enn i Nordland og landet for øvrig, men den økte igjen på slutten av 2023 da Norwegian Crystals gikk konkurs (Indeks Meløy 2023).

8.3 Innvandrere og arbeidsintegrering

En stadig større andel av Meløy sine innbyggere er innvandrere eller har innvandrerbakgrunn. Økt innvandring har bidratt til å opprettholde befolkningen og til rekruttering av arbeidskraft til bedrifter og kommunen. Andelen sysselsatte blant innvandrerbefolkningen i Meløy er omtrent på nivå med befolkningen for øvrig. Dette er gjengitt i figuren nedenfor.

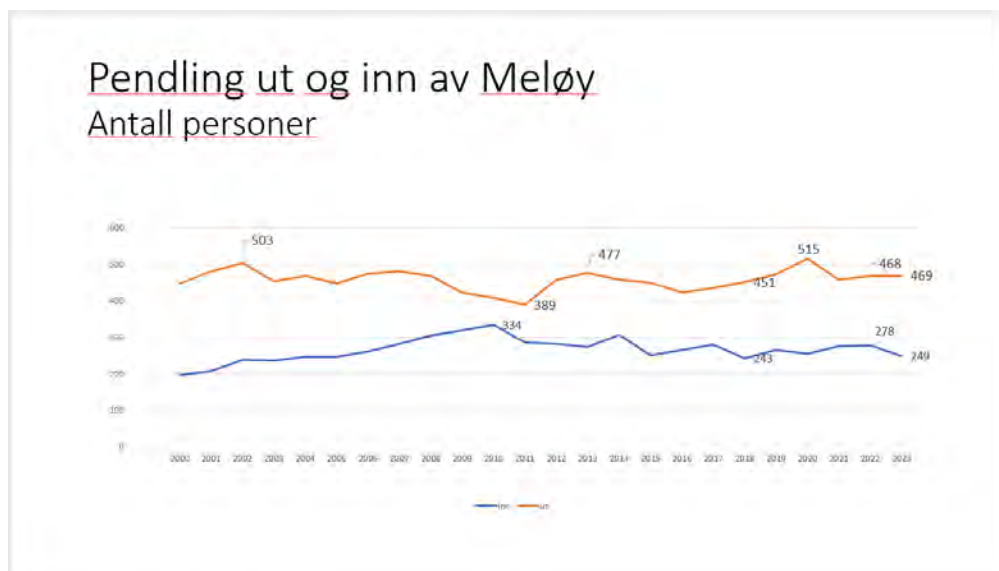
Figur 39: Andel sysselsatte etter bakgrunn i 2023 i Meløy: Kilde IMDi

Gruppen innvandrere er imidlertid sammensatt. Blant familieinnvandrere og arbeidsinnvandrere er andelen sysselsatte henholdsvis 70 % og 79 %, mens den blant flyktninger var 43 %. Dette er omtrent på nivå med snittet for Nordland, men Meløy har høyere andel sysselsetting blant flyktninger (42,9 % mot 38,3 %). Sysselsettingsandelen har også stor sammenheng med hvor lenge innvandrerne har bodd i Meløy. Jo lengre botid, jo høyere er andelen sysselsatte. Blant innvandrere som har bodd over 10 år i Norge er andelen sysselsatte om lag 78 %.

Deltakelse i arbeid blir ansett som svært viktig for inkludering og integrering (NOU 2021). Det å være i arbeid bidrar til selvstendighet, selvrealisering og til å bygge nettverk. Det gir videre økt tilhørighet til samfunnet, motvirker fattigdom og utjevner forskjeller. Det er et mål nasjonalt om høy sysselsetting blant innvandrere. Dette er av stor samfunnsøkonomisk betydning, og er en forutsetning for en velfungerende norsk velferdsstatsmodell på sikt. Det er derfor viktig med fortsatt fokus på inkludering og integrering i Meløy, og at det legges til rette for at flyktninger gis muligheter til deltagelse i arbeidslivet.

8.4 Pendling – lav inn- og utpendling

Pendlingsoversikten viser at det var 468 som pendlet ut, mens det var 278 som pendlet inn i 2023. Antall pendlere ut og inn til Meløy har holdt seg rimelig konstant de siste ti årene.

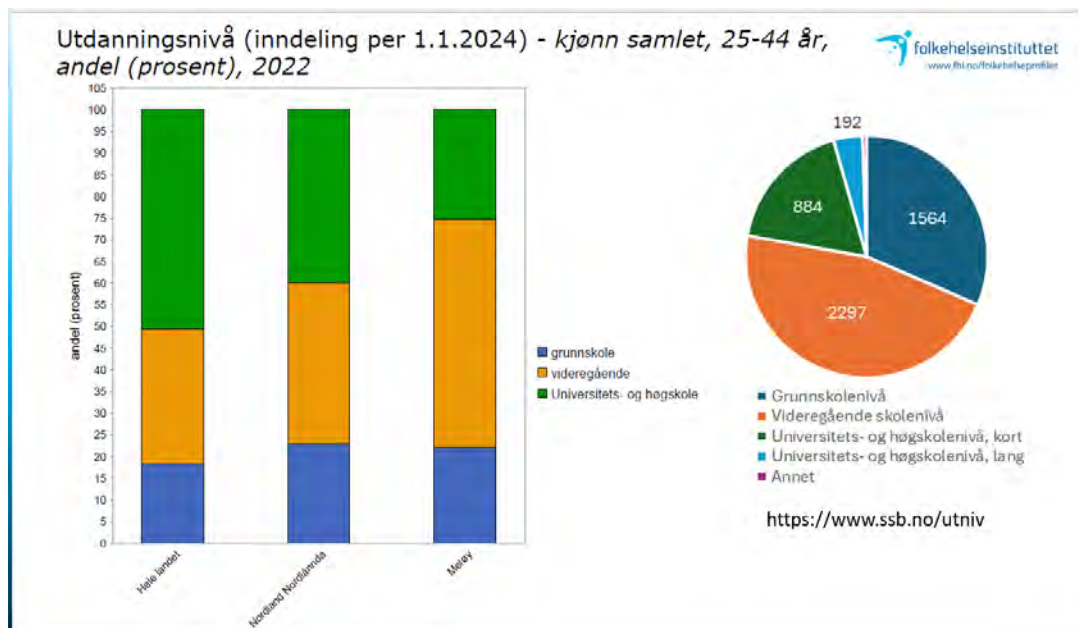
Figur 40: Endringer i pendling inn og ut av Meløy 2000-2023. Kilde: Indeks Meløy 2023

Tall fra Indeks Meløy (2023) viser at pendlere fra Gildeskål, og Bodø (begge med 53 personer) utgjør den største gruppen innpendlere, videre følger innpendling fra andre kommuner i Nord-Norge (51 personer). Utpendlingen er størst til henholdsvis Bodø (99 personer), Sør-Norge (94 personer) og Gildeskål (84 personer). Videre følger øvrige kommuner i Nord-Norge (74 personer) og pendling offshore (66 personer). Bare 26 personer pendler til nabokommunen Rødøy, mens 18 personer pendler inn til Meløy fra Rødøy.

Det er lavere inn- og utpendling blant de sysselsatte i Meløy (26 %) enn i øvrige kommuner i Salten (unntatt Bodø). I nabokommunene Gildeskål og Rødøy er det henholdsvis 49 % og 41 % inn- og utpendling blant de sysselsatte (Indeks Meløy 2023). Dette har i stor grad sammenheng med at Meløy er en egen bo-, arbeids- serviceregion. Kommunen ligger utenfor dagpendleravstand til regionsenteret Bodø, og innbyggerne finner i stor grad sysselsetting i offentlig eller privat sektor innenfor kommunens grenser. Å være en egen, forholdsvis liten bo-, arbeidsmarked- og serviceregion, gjør oss mer sårbare når det gjelder rekruttering og konjunkturendringer. Brå endringer, som nedleggelse av viktige bedrifter, vil vanskelig kunne absorberes gjennom arbeidspendling.

8.5 Utdanningsnivå – lav andel med høyere utdanning

Utdanningsnået i Meløy har økt de senere årene i takt med den nasjonale økningen i utdanningsnivå. Større andel av befolkningen har utdanning på videregående skole nivå og universitets- og høyskoleutdanning enn for 20 år siden, men utdanningsnivået i Meløy er lavere enn på nasjonalt nivå. Tabellen nedenfor viser utdanningsnivået i Meløy i aldergruppen 25-44 år, sammenlignet med Nordland og landet for øvrig.

Figur 41: Utdanningsnivået i Meløy pr. 1.1.2024 i aldersgruppen 25-44 år. Kilde: Kommunehelse statistikkbank, Folkehelseinstituttet

Indeks Meløy (2021) viser at sammenlignet med andre kommuner i Salten, er andelen med videregående skole i Meløy høy, mens andelen med høyere utdanning er lav. Diagrammet viser at det er bare 192 personer med lang universitets- eller høgscoleutdanning. Utdanningsnivået er også høyere blant kvinner enn blant menn i Meløy.

Utdanningsnivået i Meløy har sammenheng med næringsstrukturen, og en stor andel sysselsatte i industri og primærnæringer der behovet for fagarbeidere er dominerende. Forskjellene mellom utdanningsnivået blant menn og kvinner kan også tilskrives dette, og at kvinner i stor grad jobber i offentlig sektor der det i større grad kreves høgscole eller universitetsutdanning.

Arbeidslivet er i endring. Nye næringer innen det grønne skiftet, økende digitalisering og teknologisering stiller nye kompetansekrav til arbeidstakerne. For å sikre tilgang til relevant kompetanse må også «voksenressursen» mobiliseres og arbeidstakerne utvikles i takt med næringslivet og det offentliges behov. Det er behov for desentraliserte etter- og videreutdanningstilbud for voksne, for å sikre tilgang til ny kompetanse for utvikling av bedrifter, næringer og samfunn.

Oppsummering næringsliv, sysselsetting og utdanningsnivå

- Meløy har et robust og variert næringsliv, som viser god lønnsomhet, vekst, etableringsvilje og overlevelsessevne.
- Meløy er blant de 20 kommunene i Norge som eksporterte mest til EU/EØS-landene i 2023, med 6,1 milliarder i eksport.
- Meløy er sterkest på næringer med lav andel kvinnelig sysselsetting. Dette gir utfordringer både med hensyn til jobbmuligheter for kvinner og en balansert befolkningsutvikling.
- Stor andel av befolkningen med videregående skole som høyeste utdanningsnivå, og lav andel av befolkning med universitets- og høyskoleutdanning.
- Utfordring med rekruttering av arbeidskraft innen enkelte fagområder.
- Sårbarhet ved høy andel eksportnæringer og ved å være en forholdsvis liten bo-, arbeid- og serviceregion med lav inn- og utpendling.
- Behov for kontinuerlig sterk innsats på jobbskaping og næringsutvikling.
- Behov for å styrke bransjer og næringer (som besøksnæringer og deler av havbruksnæringen), der innslaget av arbeidsplasser for kvinner forventes å være høyt
- Behov for desentraliserte etter- og videreutdanningstilbud.

Miljømessig bærekraft

«Langsiktig velferd, verdiskaping og livskvalitet i tråd med bærekraftsmålene er avhengig av at mange hensyn ivaretas samtidig: Vi må opprettholde intakte økosystemer, ivareta naturmangfoldet, kulturmiljøer og friluftslivsområder og begrense og tilpasse oss klimaendringene, samtidig som vi sikrer videre utvikling av gode offentlige tjenester, infrastruktur og lønnsom næringsvirksomhet.» Nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging 2023-2027

9. Arealressurser og arealbruk

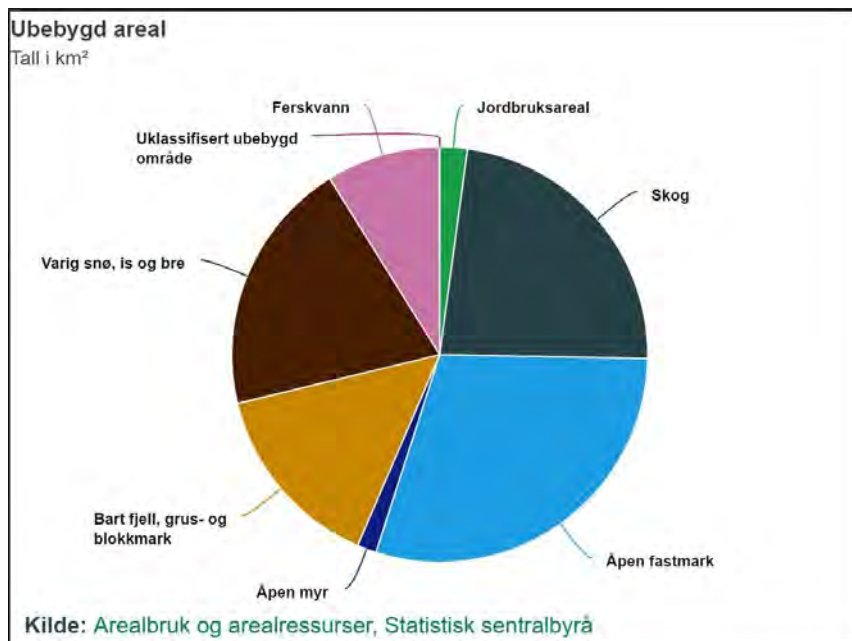
Meløy er en forholdsvis stor distriktskommune med et samlet landareal på 873 km². Av dette er store deler fjell, skog, isbre og åpen fastmark, mens matjord utgjør bare om lag 2 % av landarealet. Matjord er en knapp og ikke-fornybar ressurs, og nedbygging av dyrkbar og dyrket mark er en utfordring i Meløy som ellers i landet. Klimaendringer med mere ekstremvær skaper også utfordringer for å opprettholde matproduksjon.

Nedbygging av natur og tap av biologisk mangfold er en annen stor utfordring. Hensynet til naturmangfold, strandsonen og bevaring av karbonrike arealer som myr og høybonitetsskog kommer lett i konflikt med ønske om utbygging for nærings- og boligformål.

Kystsonen i Meløy er viktig både for fiskeri- og havbruksnæringen, reiseliv og som rekreasjon og friluftsområder. Ulike aktørers interesser i og bruk av kystsonen gir opphav til arealbrukskonflikter, og gir også utfordringer i forhold til miljøvern hensyn.

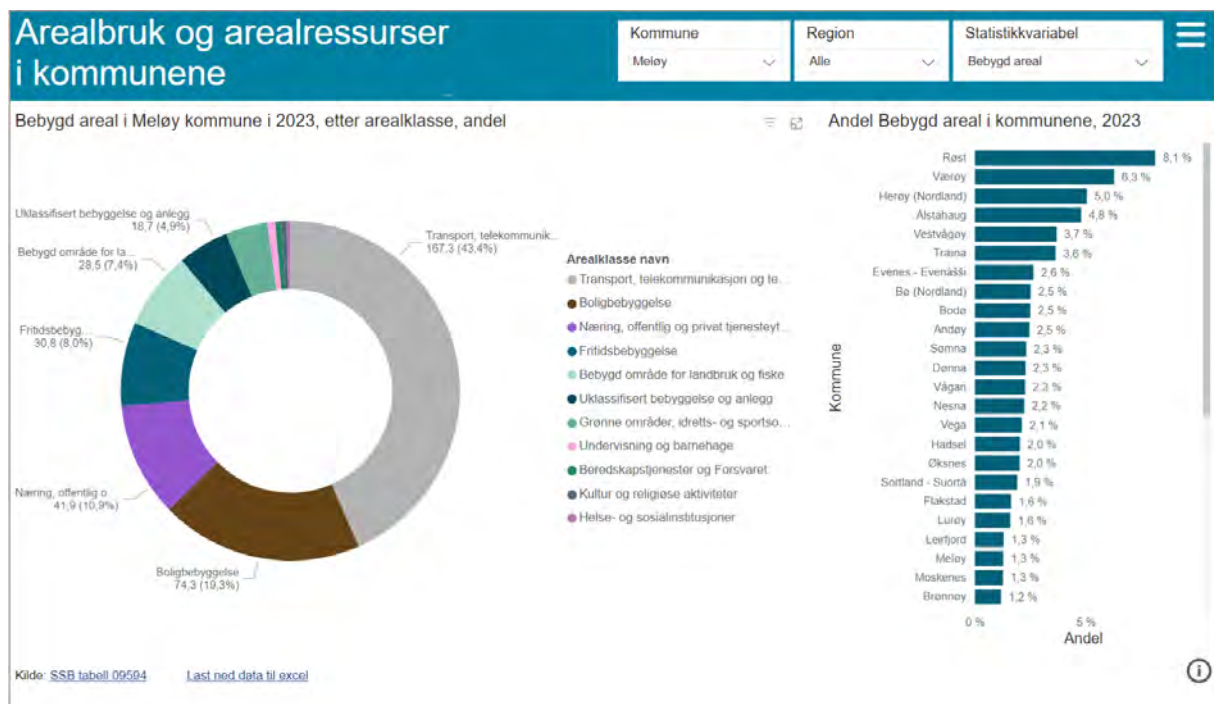
9.1 Arealtyper og arealbruk

Meløy er en av kommunene i Nordland med minst bebygd areal, med bare 1,3 % bebygd areal. Figuren nedenfor illustrer arealtypene for ubebygd areal i Meløy. Skog utgjør 23 %, varig snø og isbre 20 % og fjell og åpen fastmark om lag 44 % (NIBIO). Figur 41 illustrerer de ulike arealtypene.

Figur 42: Ulike typer ubebygd areal i Meløy. Kilde: SSB, kommunefakta

Av bebygd areal i Meløy utgjør transport, telekommunikasjon og teknisk infrastruktur størst andel med 43 %, mens boligbebyggelse utgjør nesten 20 %.

Figur 43: Arealbruk og arealressurser i Meløy. Kilde: Nordland fylkeskommune, Nordland i tall.

Om lag 23 % av landarealet i Meløy er vernet. Dette utgjør 224,4 km². Hoveddelen av det vernede arealet er nasjonalparker (193 km²), mens det øvrige arealet er naturreservat på land og til havs. Meløy har to nasjonalparker; Láhko og Saltfjellet-Svartisen, og fem naturreservat; Flatvær/Varkgård, Støttværet, Småvatnan, Enga og Teksmona, innenfor kommunegrensene. Områdene er vernet ut fra ulike formål. I naturreservatene Flatvær/Varkgård, Støttværet og Småvatnan er det hensyn til fugleliv og hekking, samt vern av planteliv som er hovedformålet. For Enga og Teksmona naturreservat er det

bevaring av skog (almeskog og kystfuru). For nasjonalparkene er det bevaring av fjell og isbreområder, og karstlandskapet i Láhko.

9.2 Kulturminner

Meløy er rik på kulturminner. Kulturminner fra oldtiden og middelalderen (inntil år 1537) er automatisk fredet. Det er registret 134 enkeltminner og 133 lokaliteter med automatisk fredede kulturminner i kommunen (Kulturminneplan for Meløy kommune 2022 – 2025). Det særlig mange slike kulturminner i området Øysund – Kunna, på Meløya og Dyrneset, Nedre Valla. Det er også Helleristninger på Fykan og Åmøya som er fredet.

9.3 Naturbaserte næringer i Meløy

Matjord i Norge utgjør om lag 3 % av landarealet, mens det utgjør om lag 2 % i Meløy. I Meløy er det melkeproduksjon, storfekjøtt, sau og slaktegris som er fremtredende i jordbruksbildet. Det var registrert 554 landbrukseiendommer i kommunen og 811 eiere i 2021 (Landbruksdirektoratet.no). Trenden i jordbruket har vært færre gårdbrukere, lavere lønnsomhet, større gårdsbruk. Driften av arealene er i hovedsak opprettholdt. Meløy har en nedgang i levert melkemengde og kjøttleveranser fra 2008 og frem til 2021.

Årstall	1950	1966	1988	1998	2008	2021	2023
Antall enheter	567	395	170	114	69	57	58
Jordbruksareal		13200	13000	16300	17314	15369	15397

Tabell 7: Antall enheter og antall dekar jordbruksareal i drift i Meløy. Kilde: Landbruksdirektoratet.no

Kommunen har et produktivt skogareal på cirka 110.000 dekar og en årlig tilvekst i lauv og barskog på omkring 36.000 kubikkmeter. Til sammen er det bygd 165 landbruksveier med en samlet lengde på 250 kilometer.

Det er to reinbeitedistrikter i kommunen. Saltfjellet reinbeitedistrikt i nord og Hestmannen/ Strandtindene reinbeitedistrikt i sør. Det er registrert 3388 dyr for Saltfjellet og 880 dyr for Hestmannen/ Strandtindene i 2023.

Meløy har også store havarealer. Disse legger grunnlag for naturbaserte næringer som fiskeri- og oppdrett. Vannressurser på land danner grunnlag for landbasert oppdrett. Meløy har flere større fiskebåtrederi og en betydelig sjarkflåte. I 2023 hadde Meløy 63 registrerte fiskefartøy. Dette er en nedgang på 14 siden 2013. I samme 10 års periode har antallet fiskere blitt redusert fra 124 til 98 (Fiskeridirektoratet). Reduksjonen har vært forholdsvismessig mye større i gruppen fiskere som har fiske som biyrke, enn i gruppen som har fiske som hovedyrke.

Meløy er stor havbrukskommune med både landbasert produksjon av settefisk og lakseoppdrett i sjø. De siste årene har det blitt etablert torskoppdrett i sjø. I tillegg har Meløy oppdrett av flekksteinbit og stør. Figuren nedenfor viser lokaliteter for oppdrettsanlegg i Meløy

Figur 44: Lokaliteter for oppdrettsanlegg i Meløy. Kilde: Fiskeridirektoratet, Akvakulturregisteret

Meløy kommune er nasjonalparkkommune, og fylkesvei 17 gjennom Meløy er definert som nasjonal turistvei. Den største turistattraksjonen i Meløy er Svartisen, som er Norges nest største isbre, og den lavest beliggende på det europeiske fastlandet.

Nærheten til fjell, isbre og kyst gir mange muligheter til gode opplevelser i Meløy, og utvikling av et bærekraftig og opplevelsesbasert reiseliv. Meløy kommune har over flere år vært pilotkommune innen arbeidet med besøksforvaltning som er initiert av Nordland fylkeskommune. God besøksforvaltning handler om å sikre at opplevelsen blir god både for besøkende og fastboende, samtidig som natur- og kulturverdiene ivaretas og den lokale verdiskapingen blir størst mulig.

9.4 Arealer for boligformål

I kommuneplanens arealdel fra 2013 er det avsatt 50 boligområder i kommunen. Av disse er 16 ikke regulert, men kun planavklart i arealdelen. Det er bare bygget ut boliger i 29 av disse områdene, og 21 av boligområdene står altså ledige. Totalt har kommunen avsatt et areal på 1 487 000 kvm til boligformål, hvor 918 269 kvm er ledig i dag. Dette tilsvarer 918 ledige boligtomter med areal på 1000 kvm.

Status pr. 1.1.2023	Boligformål (arealplan 2013)	Spredt boligbebyggelse, (arealplan 2013)	Vedtatte reguleringsplaner for boligformål	Byggeklare kommunale tomter for salg
Boligreserve	918 269 kvm (tilsvare 918 boligtomter a 1000 kvm)	178 boliger	Estimert antall boliger 375	20

Tabell 8: Boligreserve i Kommuneplanens arealdel 2013-2025. Kilde: Avd. for plan, utvikling og næring, Meløy kommune

I tillegg er det avsatt områder for spredt boligbebyggelse på til sammen 6576 dekar, der det er tillatt inntil 178 enheter i LNFR⁷ sone 2. Disse områdene er avsatt til landbruks-, natur- og friluftformål,

⁷ Landbruks, natur- og friluftsliv samt reindrift

samt reindrift, men i sone 2 tillates spredt bolig- og næringsbebyggelse. Tabell 8 gir en oversikt over boligreserve i arealplanen, inkludert byggeklare kommunale tomter for salg.

I arbeidet med revisjonen av kommuneplanens arealdel vil områder som er satt av til boligformål og som ikke er utviklet, bli vurdert tatt ut av revidert arealdel.

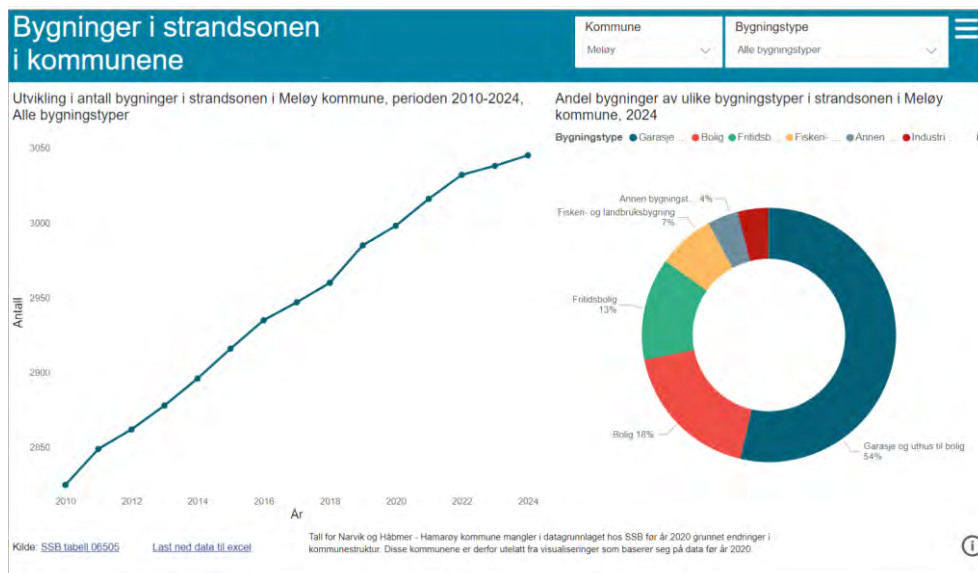
9.5 Areal for næringsformål og sentrumsutvikling

I Glomfjord Industripark finnes ledige industriarealer og etablert infrastruktur. Meløy kommune har utviklet et større industriareal i Kilvik næringsareal i Holandsfjorden, og jobber for å utvikle Æsvika-Galtneset industriområde på Halså. Meløy kommune har over tid utviklet fiskerihavna på Reipå, og det er tilrettelagte næringsarealer i havna med vei, vann og avløp, og flytekaier.

På Halså pågår arbeid med en reguleringsplan for sentrum i privat regi. På Ørnes er det tilrettelagte næringsarealer på utfyllingsområde i sjø, og her vil et nytt handelsbygg være ferdig høsten 2024. Gjenstående areal har fortsatt utviklingsmuligheter. Ørnes er trafikknutepunkt i regionen, og Nordland fylkeskommune har satt i gang arbeidet med bygging av nytt fergekai høsten 2024. Det er mange gamle reguleringsplaner i Ørnes, og samtidig er det gjort flere analyser og utarbeidet anbefalinger og forslag til tiltak for å gjøre Ørnes og Meløy mer attraktivt (Rapport Kystbyen Ørnes – sammen for Meløy). Det er behov for å en samlet gjennomgang av mulighetene for videre utvikling av Ørnes som kommune- og regionsenter.

9.6 Arealer under press

Meløy har store arealer som er fjell, barmark, isbre og skog. Dette bidrar til press på gjenværende arealer som egner seg for utbygging. En indikator på dette er økende antall bygninger i strandsonen. Figuren nedenfor viser utviklingen i antall bygninger i strandsonen i Meløy kommune.

Figur 45: Utvikling i antall bygninger i strandsonen i Meløy kommune, perioden 2010-2024. Kilde: Nordland fylkeskommune. Nordland i tall.

Kommuneplanens arealdel gir overordnede og bindende føringer for bruk av kommunens arealer, både i sjø og på land. Her stilles også krav om utarbeiding av detaljerte arealplaner for enkeltområder. Denne planen er under revisjon (Planprogram for revisjon av kommuneplanens arealdel 2023-2035). Klimaendringene gir nye utfordringer for bruk av arealer. Særlig hensynet til

naturfare som skred, flom, stormflo og kvikkleire setter begrensninger på bruk av kommunens arealer. I planprogrammet ble det vedtatt 11 arealstrategier som er førende for arbeidet med ny arealplan:

1. Fortetting og styrking av sentrumsområdene i den enkelte bygd skal prioriteres framfor utbygging av boliger, offentlige tjenester, handel og arbeidsplasser lenger unna sentrum. Ørnes skal styrkes som region- og servicesenter.
2. Nye boligfelt skal bygge opp under eksisterende tettsteder og etableres nær kommunale tjenester og infrastruktur.
3. Gjenbruk og transformasjon av utbyggingsområder skal prioriteres framfor utlegging av nye utbyggingsområder når dette er mulig.
4. Det skal legges til rette for bedre kommunikasjon til lands og til vanns for å knytte bygdene og kommunesenteret bedre sammen.
5. Det skal legges vekt på gode gang- og sykkelveiforbindelser, spesielt fra sentrumsområder til boligområder, turområder og viktige mål for barn og unge. Snarveier skal ikke sperres eller innsnevres.
6. Turområder og leke- og oppholdsområder for barn og unge skal sikres nært opp til boområder, skoler og barnehager.
7. Hensyn til klimarisiko og klimatilpasning skal vektlegges.
8. Naturverdier på land og i sjø skal ivaretas.
9. Dyrka og dyrkbar jord skal sikres mot nedbygging.
10. Hensynet til viktige landskaps- og naturverdier, og områder for friluftsliv og reindrift skal vektlegges.
11. Sikre land- og sjøarealer som gir utviklingsmuligheter for framtidens næringer.

Oppsummering arealressurser og arealbruk

- Mange bedrifter i Meløy bruker naturens ressurser som grunnlag for sin næringsvirksomhet.
- Naturgrunnlaget er under press og sårbart for klima- og miljøendringer.
- Matjord i Meløy utgjør om lag 2 % av landarealet, og er en knapp og ikke-fornybar ressurs.
- Det er behov for å sikre dyrkbar og dyrket mark mot nedbygging.
- Det er behov for å ta ut arealer avsatt til boligformål, og som ikke er utviklet, i revidert arealplan.
- Det er behov for å unngå nedbygging av natur og tap av biologisk mangfold.
- Det er behov for å vektlegge klimarisiko og klimatilpasning ved bruk av arealer. Særlig viktig er hensynet til naturfare som skred, flom, kvikkleire og stormflo.
- Utfordringene knyttet til arealbruk er betydelige, og stiller meløysamfunnet overfor en rekke problemstillinger knyttet til vern og bruk av arealressursene både på land og til havs.

10. Energi, klima og miljø

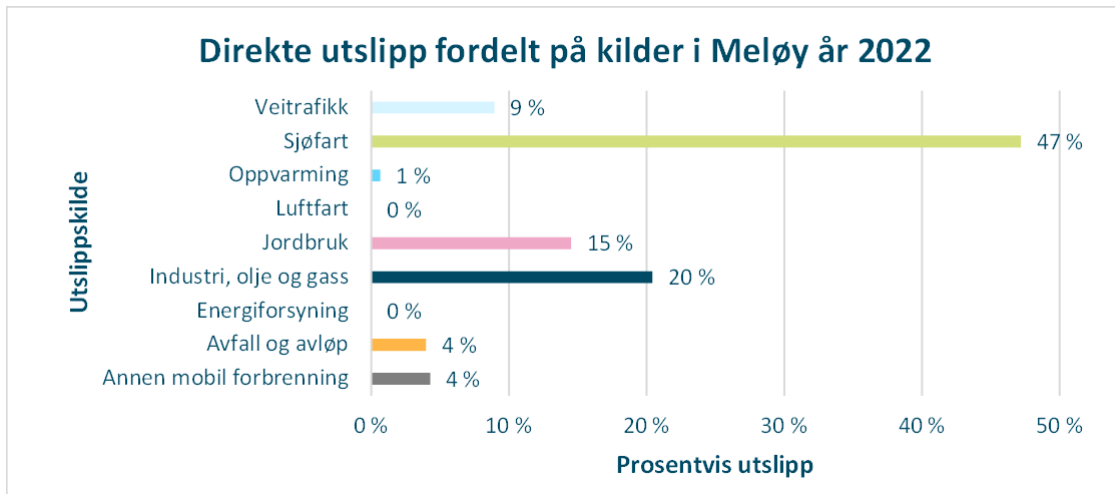
Meløy har tidligere hatt veldig store utslipp av klimagasser, men utslippene er betydelig redusert som følge av at industrien har redusert sine utslipp. I dag er det sjøfart som står for de største direkte utslippene av klimagass i Meløy. Meløy har satt et mål om å redusere de direkte utslippene i kommunen med 90 % innen 2030 sammenlignet med 2009 (Klima- og energiplan 2024).

Fram mot år 2100 vil Norge ifølge forskerne få et varmere klima, med mer nedbør, kortere snøsesong, smeltende isbreer, endret flommønster og stigende havnivå. I Meløy er det sannsynlig at vi får kraftigere nedbør, stormflo, regnflo, jordskred, flomskred og sørpeskred. Klimaendringene stiller kommunen overfor store utfordringer og behov for klimatilpasning.

Tilgang på nok fornybar energi er en viktig forutsetning for samfunnsutvikling og næringslivet i Meløy. Det er forventet en stor økning i industriens forbruk og behov for kraft i årene fremover. Både næringslivets behov og den planlagte elektrifiseringen av samfunnet krever at kommunen må drive strategisk og langsiktig energiplanlegging i samarbeid med nettselskap.

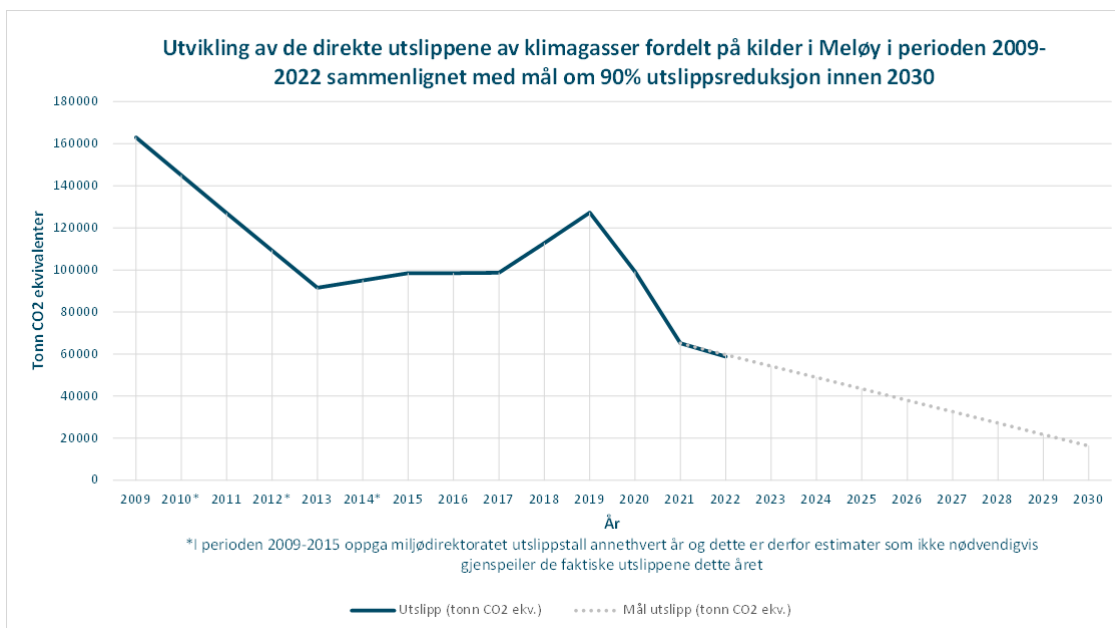
10.1 Utslippene går ned

De direkte utslippene av klimagasser i Meløy kommune gikk ned med hele 64 % i perioden 2009-2022. Direkte utslipp er utslipp som skjer innenfor Meløy sine geografiske grenser, for eksempel utslipp fra bilkjøring, ferger og avløp. Hovedårsaken til nedgangen av klimagassutslipp i Meløy er at industrien i kommunen har redusert utslippene sine i perioden. Meløy har tidligere hatt veldig store utslipp som følge av industrien. Derfor er utslippene fortsatt store, selv om de er betydelig redusert. I 2022 var Sjøfart den største kilden til utslipp av klimagasser (47 %). Figur 46 viser de ulike kildene til utslipp. Utslippene fra sjøfart har økt med 15 % siden 2009, og dersom trenden ikke snus vil det bli utfordrende for kommunen å nå klimamålene.

Figur 46: Direkte utslipp av klimagasser fordelt på kilde, 2022. Kilde: Miljødirektoratet

Meløy har satt et mål om å redusere de direkte utslippene i kommunen med 90 % innen 2030. Figur 47 viser utviklingen av utslipp sammenlignet med dette målet. Kommunen kan gjøre tiltak for å redusere utslippene på en rekke områder og er allerede i gang med flere tiltak. Kommunen har også som mål å redusere de indirekte klimagassutslippene. Dette er klimagassutslipp som ikke skjer innenfor kommunens grenser, men som er en konsekvens av forbruk av varer og tjenester i Meløy. Eksempler på indirekte klimagassutslipp er mat, klær og byggevarer. Det er ikke kjent hva de indirekte utslippen fra Meløy som geografisk enhet er, og kommunen har ikke oppdaterte tall på utslipp fra egen virksomhet.

Figur 47: Utvikling av direkte utslipp av klimagasser sammenlignet med mål om utslippsreduksjon. Kilde: Miljødirektoratet

10.2 Vi må tilpasse oss et nytt klima

Fram mot år 2100 vil Norge ifølge forskerne få et varmere klima, med mer nedbør, kortere snøsesong, smeltende isbreer, endret flommønster og stigende havnivå. I Meløy er det sannsynlig at

utviklingen gir kraftigere nedbør, stormflo, regnflom, jordskred, flomskred og sørpeskred. Dette kan gjøre skade på hus, næringsbygg og infrastruktur. Gjennomsnittlig årstemperatur i Nordland er beregnet å øke med opp mot 3 °C innen 2050 og cirka 5 °C mot slutten av århundret. I Salten er det forventet at havnivået vil stige med mellom 40-63 cm frem mot 2100. Høyest havnivåstigning er ventet i Ørnes med 63 cm. Havnivåstigning medfører at stormflo og bølger vil strekke seg lenger inn på land, med den konsekvens at områder langs havet blir mer utsatt, og at enkelte områder blir permanent oversvømt. Det er et nasjonalt mål å forberede samfunnet på klimaendringer, og å tilpasse det til klimaendringene.

Figur 48: Framtidens klima i Meløy. Kilde: KNB

I Meløy må arealbruk planlegges slik at overvann og fare knyttet til flom, erosjon, skred, havnivåstigning, stormflo og annen naturfare håndteres forsvarlig. Både bygg og annen infrastruktur som veier, næring, helsetjenesten og resten av samfunnet må tilpasses klimaendringene. Arbeidet med å tilpasse kommunen til klimaendringene henger tett sammen med beredskap og samfunnssikkerhet. I Meløy er det spesielt viktig å se på utfordringer knyttet til ras, flom og overvann.

10.3 Vi trenger mer energi

Tilgang på nok energi er en viktig forutsetning for samfunnsutvikling og næringslivet i Meløy. Energibruk henger også sammen med indirekte klimagassutslipp, og det er satt mål om å effektivisere energibruken. Norsk kraftproduksjon, som domineres av vannkraft og annen fornybar energi, gir nær null klimagassutslipp i utslippsregnskapet.

Netto elektrisk kraftbruk i Meløy var i 2010 på 564.6 GWh. I perioden 2013 - 2021 lå kraftforbruket på mellom 300 og 400 GWh årlig, før det igjen økte til 564.1 GWh i 2022. Dette skyldes hovedsakelig endringer i industriens forbruk av kraft. Det er forventet en stor økning i industriens forbruk og behov for kraft i årene fremover. Det er viktig at kommunen ser på denne problemstillingen. Både næringslivets behov og den planlagte elektrifiseringen av samfunnet gjør at kommunen må drive strategisk og langsiktig energiplanlegging i samarbeid med nettselskap.

Oppsummering energi, klima og miljø

- De direkte utslippene av klimagasser i Meløy kommune gikk ned med 64% i perioden 2009-2022.
- Sjøfart den største kilden til direkte utslipp av klimagasser i Meløy.
- Klimaendringene vil øke gjennomsnittlig årstemperatur i Nordland opp mot 3 °C innen 2050, og gi økte havnivåstigning på mellom 40-63 cm i Salten frem mot 2100.
- Fram mot 2100 er det sannsynlig at Meløy får kraftigere nedbør, stormflo, regnflom, jordskred, flomskred og sørpeskred.
- Det er behov for fortsatt fokus på reduksjon av utslipp av klimagasser for å nå målet om å redusere utslippene med 90 % innen 2030 sammenlignet med 2009.
- Klimaendringene stiller kommunen overfor store utfordringer, og behov å vektlegge klimarisiko og klimatilpasning, spesielt knyttet til ras, flom og overvann.
- Tilgang på nok fornybar energi er en viktig forutsetning for samfunnsutvikling og næringslivet i Meløy.
- Det er behov for drive strategisk og langsiktig energiplanlegging for å møte økt elektrifisering av samfunnet og økning i industriens behov for kraft i årene fremover.

11. Samferdsel, mobilitet og infrastruktur

Meløy har en utfordrende geografi med store avstander mellom de 10 bygdene. Tre av disse er øysamfunn, noe som gjør det ekstra krevende med mobilitet mellom bygdene. Hoveddelen av befolkningen (ca 70 %) bor langs aksen fra Reipå til Glomfjord med fylkesvei 17 (fv. 17) som viktigste transportåre. Det er betydelige utfordringer med standard og manglende vedlikehold av det fylkeskommunale vegnettet i Meløy. Manglende gang- og sykkelveier, særlig langs fv. 17, er også utfordrende for trafikksikkerheten på flere strekninger, særlig der skolebarn ferdes.

Internkommunikasjonen i Meløy er avhengig av ferje og lokal hurtigbåt, samt buss. Tilbudene med ferje og lokal hurtigbåt har blitt redusert etter Nordland fylkeskommune sin prosess med nytt samferdselskart i Nordland. Redusert hurtigbåt og fergetilbud har økt utfordringene for øysamfunnene i Meløy, både i forhold til næringsutvikling og bolyst.

Meløy kommune opplever store begrensninger i kollektivtransporttilbudet. For ungdommen i Meløy gir dette en særlig begrenset tilgang til deltakelse på fritidsarrangementer. Ungdom disponerer ikke bil og etterlyser mulighet til å treffe andre unge og å kunne delta i fritidsaktiviteter i hele kommunen. For eldre gir også et begrenset kollektivtilbud utfordringer med hensyn til mobilitet.

11.1 Vei og trafikksikkerhet

Det offentlige veinettet i Meløy består av 0 kilometer riksvei, 180 kilometer fylkesvei, og 121 kilometer kommunale veier. Fylkeskommunen forvalter 8,4 kilometer med gang- og sykkelvei, mens kommunen forvalter 5,1 kilometer med gang- og sykkelvei og fortau. Figur 49 viser kommunal vei fotografert i arbeidet med hovedplan for veg 2022-2029.

I hovedplan for veg 2022-2029 karakteriseres tilstanden på kommunale veger som i hovedsak god, men at det er likevel mange veier og delstrekninger som er for dårlige.

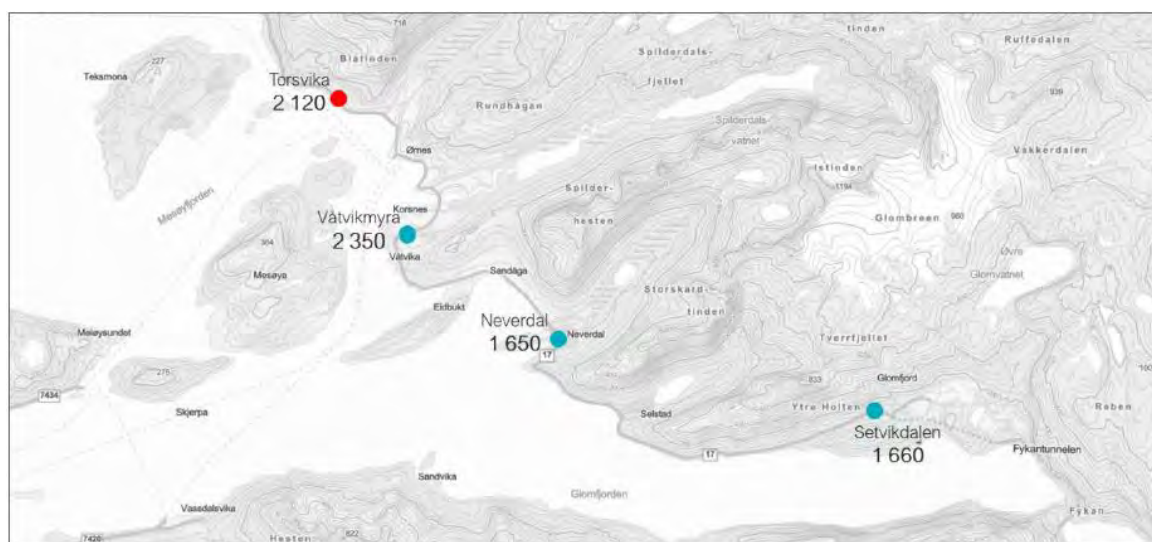
Fv. 17 er viktigste transportåre gjennom Meløy, og er avgjørende for næringslivets transport av varer inn til produksjons- og tjenestebedrifter og ut til markedet. Fylkesveien mellom Ørnes og Glomfjord fungerer også som daglig pendlevei for en stor andel av de sysselsatte i Meløy.

Figur 49: Kommunale veier i Meløy. Kilde: Hovedplan for veg 2022-2029.

Veistandarden langs fv. 17 er varierende og preget av mange svinger og smal veibredde, og deler av veien er utsatt for ras. Nordland fylkeskommune planlegger for opprusting av tre delstrekninger på fv. 17 i Meløy kommune; Spildra–Eidbukta (tunnel), Neverdalen–Selstad (tunnel) og Glombergan–Setvikdalen (rassikring).

I forbindelse med planleggingen ble det gjennomført trafikktegninger med radar på fv. 17 i Meløy i periodene juni/juli og september/oktober 2023. Tellingene gir kun et øyeblikksbilde, men viser at det er en betydelig mengde trafikk, særlig rundt Ørnes.

Figur 50: ÅDT-estimer for de fire tellepunktene på fv. 17 i Meløy kommune. Rødt punkt er kontinuerlig tellepunkt, mens turkise punkter er periodiske tellepunkt. Kilde: Nordland fylkeskommune; Bompengeproposisjon for fv. 17 Meløy–Glombergan, 2024

Manglende gang- og sykkelveier, særlig langs fv. 17, er utfordrende for trafikksikkerheten på flere strekninger. I de planlagte utbedringene langs fv. 17 inngår gang- og sykkelstier, noe som vil bedre trafikksikkerhet fra Spildra til Neverdal betydelig. Fortsatt er det imidlertid behov for trafikksikkerhetstiltak langs fylkesveien på Reipå og Halså og fylkesvei 7420 i Engavågenområdet.

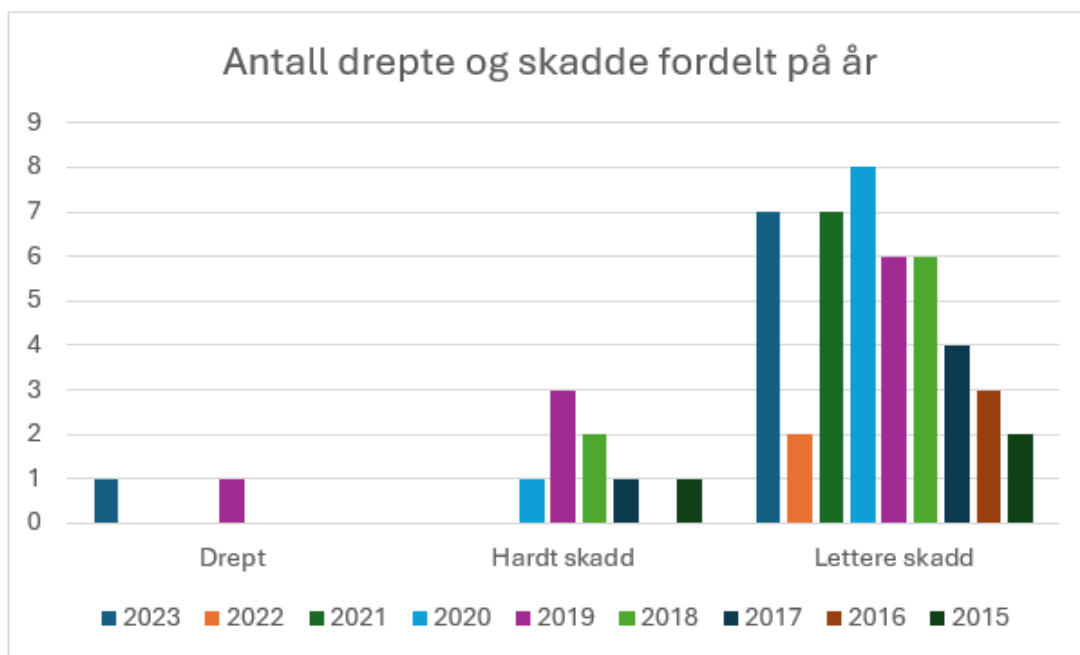
Flere av skoleområdene i Meløy har også behov for bedre løsninger med hensyn til trafikksikkerhet. I Trafikksikkerhetsplanen 2022-2026 er skoleområdene på Ørnes og i Glomfjord prioritert for utbedringstiltak. I tillegg ligger flere av holdeplassene slik at barna må krysse over fylkesvei når de skal av og på skolebussen. Nesten halvparten av elevene i Meløy får skoleskys.

Figur 51: Andel av elever i grunnskolen med skoleskys. Kilde: Statistisk Sentralbyrå, Kommunefakta

Ulykker og skader i trafikken påfører menneskene som rammes store lidelser. De er også svært kostbare for samfunnet. Basert på nytte-/kostnadsanalyser fra Transportøkonomisk institutt beregnes trafikkulykkene i Meløy å ha kostet samfunnet nesten 150 millioner kroner i perioden 2015-2021 (Trafikksikkerhetsplan for Meløy 2022-2026).

Den nasjonale trenden fram til 2021, var at antallet trafikkulykker ble færre, med unntak av 2020 der det var en økning i antall drept og hardt skadd. I 2022 snudde denne trenden og antallet omkomne på norske veier gikk opp til 116 i 2022 og 118 i 2023. Figuren nedenfor viser antall drept, hardt skadd og lettere skadd i Meløy i perioden 2015 til og med 2023.

Figur 52: Antall drept og skadd i Meløy, perioden 2015-2023. Kilde: Statens vegvesen, Trafikkulykkesregisteret

Samlet sett for perioden fra 2015 til og med 2023 har Meløy hatt 45 lettere skadde i trafikken. Det er to som har blitt drept, og åtte har blitt alvorlig skadd i perioden. Det har vært en betydelig nedgang i antall skadde i Meløy fra 2021 til 2022, men en økning igjen i 2023.

Analyser av trafikkulykker i Meløy fra 2015 til 2021 viser at det er særlig bilførere, men også bilpassasjerer som er mest utsatt for alvorlige ulykker. Den største utfordringen er utforkjøringer. Videre viser analyser at det er aldersgruppen mellom 15 og 29 som er mest utsatt for å bli drept, alvorlig eller lettere skadde. Særlig er aldersgruppen mellom 15 og 24 år utsatt.

11.2 Mobilitet og kollektivtilbud

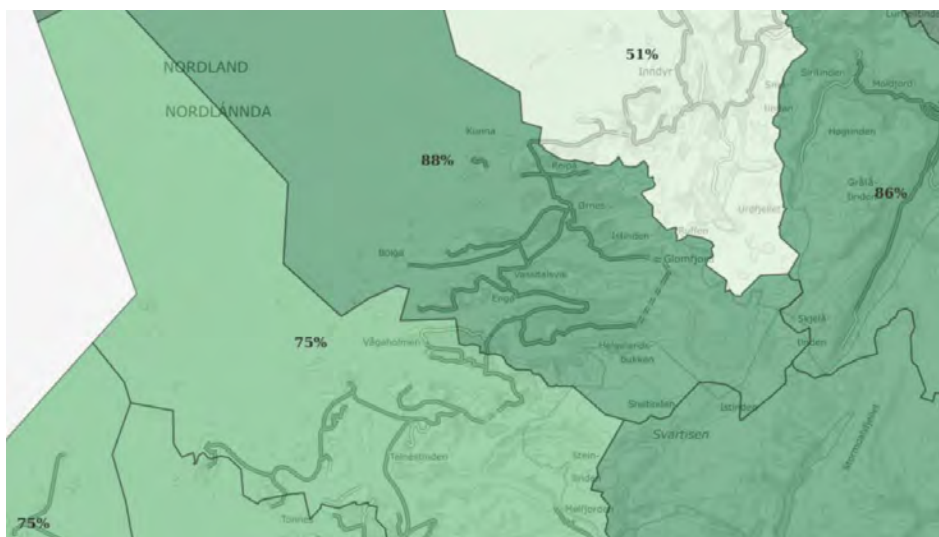
Ørnes er anløpssted for kystruten (Hurtigruten og Havilia). NEX I har fire anløpssted i Meløy; Bolga, Grønøy, Ørnes og Støtt. Internkommunikasjonen i Meløy er avhengig av ferje og lokal hurtigbåt, samt buss. Ferjesambandet Forøy – Ågskardet er forbindelsen sørover langs fv. 17. Meløy har også regional bussforbindelse nordover til Bodø.

Trafikk på ferjesambandet Ørnes–Vassdalsvik–Meløysund–Bolga utgjør en viktig del av transportinfrastrukturen i Meløy kommune. En analyse av reisemønsteret for kjøretøyene som benytter ferjen viser at 46 prosent av reisene med ferjen er reiser mellom Ørnes og Meløysund (Bompengeproposisjon for fv. 17 Meløy–Glombergan, Norconsult, 2024). 39 prosent av reisene skjer mellom Ørnes og Vassdalsvik og 10 prosent reiser mellom Vassdalsvik og Meløysund. De resterende 6 prosent fordeler seg på øvrige reisedestinasjoner.

Stadige kutt i hurtigbåt og fergetilbudet har økt utfordringene, særlig for øysamfunnene i Meløy, både i forhold til næringsutvikling og bolyst. Manglende internkommunikasjon i kommunen begrenser innbyggernes muligheter for jobbpendling og deltagelse på fritidsaktiviteter, og er en begrensende faktor for kommunens leveranser av tjenester. Det gjør det også utfordrende med lokalsamfunnsutvikling i de 10 bygdene og utvikling av en felles identitet. Det er krevende å ha felles arrangementer i ulike deler av kommunen som fremmer folkehelse, frivillighet og inkludering. Ungdomsrådet har påpekt utfordringen ved at mange unge mister mulighetene til deltagelse i ulike aktiviteter på grunn av manglende offentlig kommunikasjon (Meløy ungdomsråd 2023). Et bedre mobilitetstilbud vil bety svært mye for denne gruppen, og bidra til økt inkludering og større fellesskap blant unge i Meløy.

11.3 Bredbånd

Meløy har et godt utbygd fibernett, der det store flertallet av innbyggere har mulighet til å koble seg på fibernettet. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) har utarbeidet dekningskart som gir en oversikt over bredbåndsdekningen i Norge. I Meløy har 88 % av husstandene tilgang til bredbånd med høy hastighet (1000 Mbit), noe som er en høyere andel enn i nabokommunene Gildeeskål og Rødøy.

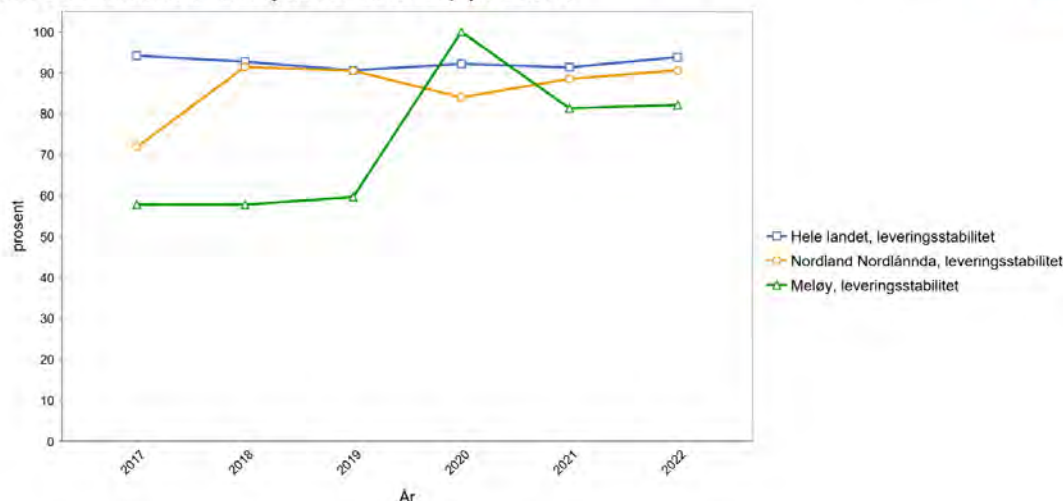

Figur 53: Dekningsgrad i Meløy for ulike hastighetsklasser for alle varianter av bredbånd i 2023 (fast bredbånd, kablede bredbånd og fiber). Kilde: Nkom

11.4 Infrastruktur – vann og avløp

Et godt fungerende vann- og avløpssystem er en av de mest grunnleggende tjenestene for å sikre god folkehelse og et rent vannmiljø. Tjenesten leveres til befolkningen og næringsliv 24 timer i døgnet. Meløy kommune har 5 kommunale vannverk: Spildra, Glomfjord, Vassdalsvik, Halså og Bolga. I Meløy har 82 % av befolkningen en stabil vannforsyning. Som vist i figur 54 er tallet litt under snittet for Nordland (90,6 %) og landet (93,8 %).

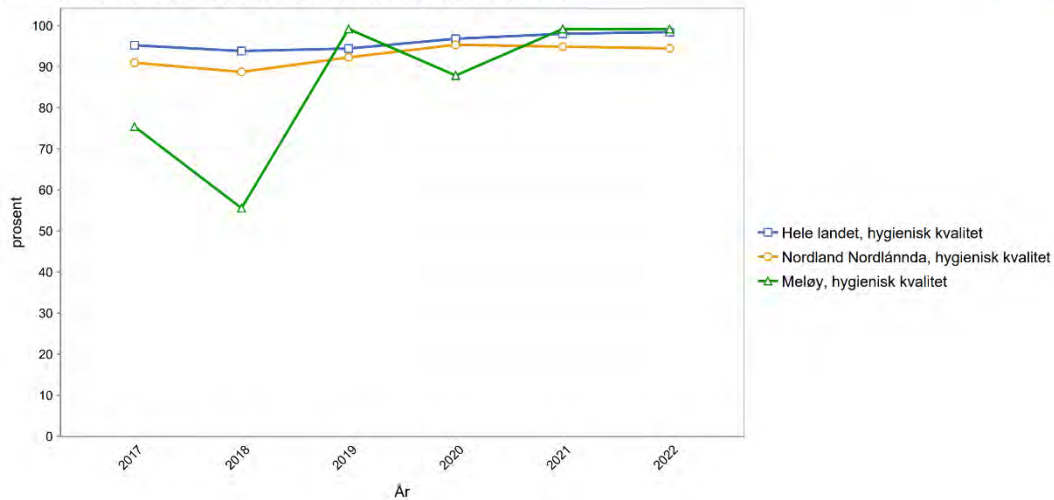
Hygienisk og stabil drikkevannsforsyning (inndeling per 1.1.2024) - tilfredsstillende analyseresultater, prosent

Figur 54: Leveringsstabilitet (ikke-planlagte avbrudd i vannforsyningen) i prosent av befolkningen tilknyttet vannverk som forsyner minst 50 personer, både private og kommunale vannverk. Kilde: Kommunehelse statistikkbank, Folkehelseinstituttet.

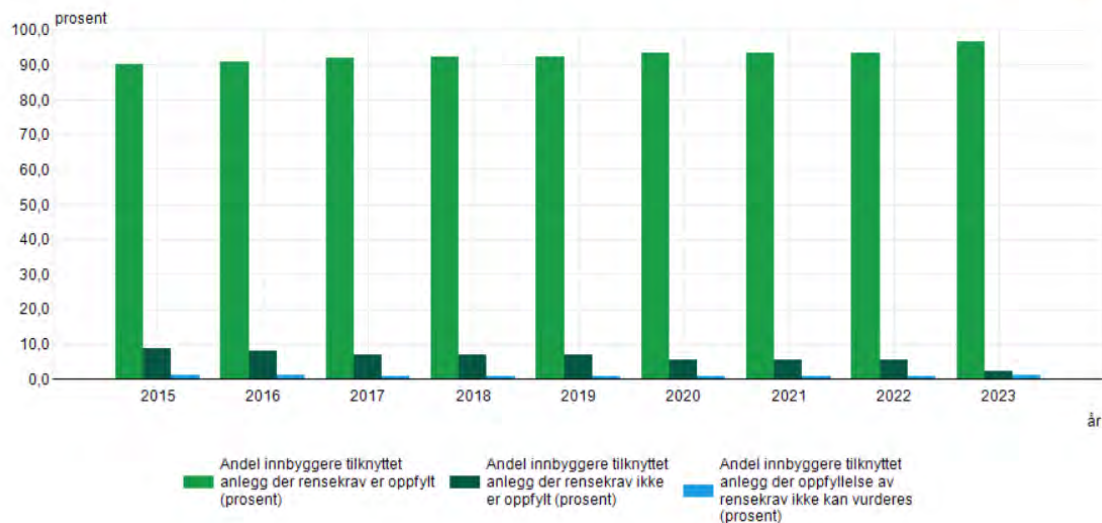
I Meløy er 99,2 % av befolkningen tilknyttet vannverk med tilfredsstillende analyseresultater for hygienisk kvalitet med hensyn til bakterien E. coli. Som figur 55 viser, er tallene for Meløy blitt bedre etter 2019, og befinner seg på nivå med snittet for landet. Det er imidlertid visse utfordringer med misfarget drikkevann (Kommunebarometeret 2024).

Hygienisk og stabil drikkevannsforsyning (inndeling per 1.1.2024) - tilfredsstillende analyseresultater, prosent

Figur 55: Andelen personer tilknyttet vannverk (vannforsyningssystem) med ulik kvalitet på drikkevannsforsyningen med hensyn til E. coli. Kilde: Kommunehelse statistikkbank, Folkehelseinstituttet.

11789: Utvalgte nøkkeltall for kommunalt avløp, etter statistikkvariabel og år. Meløy.

Figur 56: Andel innbyggere tilknyttet anlegg der renskravene er oppfylt. Kilde: Statistisk Sentralbyrå

Meløy kommune har totalt 290 km med kommunale vann- og avløpsledninger. Andel innbyggere tilknyttet avløpsanlegg som oppfyller gjeldende renskravene er nesten 97 %.

Oppsummering samferdsel, mobilitet og infrastruktur

- Spredt bosetting skaper avstandsutfordringer, og gjør Meløy til en kompleks kommune samferdselsmessig.
- Det er betydelige utfordringer med standard og manglende vedlikehold av det fylkeskommunale vegnettet i Meløy, samt manglende gang- og sykkelveier.
- Nesten halvparten av elevene i Meløy får skoleskys.
- Meløy har et godt utbygd fibernett.
- Offentlig kommunikasjon mellom bygdene og til og fra kommunesenteret er utfordrende.
- Manglende kollektivtransport begrenser unges muligheter til å møtes og til å delta fritidsaktiviteter.
- Det er behov for veiutbedringer av fv. 17 og trafiksikkerhetstiltak i form av gang- og sykkelveier.
- Det er behov for bedre kollektivtilbud både på land og sjø for å knytte bygdene tettere sammen, og bedre innbyggernes muligheter for jobbpendling og deltagelse på fritidsaktiviteter, samt kommunens leveranser av tjenester.

Sikkerhet og beredskap

«Sikre og oversiktlige lokalsamfunn er den viktigste rammen for at vi alle skal ha en trygg hverdag. Fylkeskommunene og kommunene kan som planmyndigheter bidra til dette ved å legge til rette for at ny utbygging er trygg mot naturfarer nå og i framtidens klima, og mot ulykker og annen samfunnsrisiko. Dette sikres best gjennom tverrfaglig og helhetlig arbeid med samfunns- og arealplaner, risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsplaner.» Nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging 2023-2027

12. Samfunnssikkerhet og beredskap

Globale, nasjonale og regionale faktorer påvirker situasjonen i Meløy i likhet med andre kommuner i Norge. Pandemi, politisk uro med krig i Europa og i Midtøsten, endret sikkerhetssituasjon i nordområdene, mennesker på flukt og klimaendringer gir utfordringer knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap.

Økende avhengighet av mobil og bredbånd gir også en økende digital sårbarhet, for eksempel ved bortfall av EKOM tjenester (elektroniske kommunikasjonstjenester). Meløy kommune har de siste årene opplevd flere slike hendelser med bortfall av elektroniske tjenester i deler av kommunen, enten som følge av ekstremvær eller uhell.

Klimatilpasning innebærer at arealbruk og nye utbygginger er trygge i forhold til overvann og fare knyttet til flom, erosjon, skred, havnivåstigning, stormflo og annen naturfare. Det må også sikres arealer for matproduksjon og tilgang til rent og tilstrekkelig drikkevann, samt arealer til kraftforsyning og kommunikasjon.

Meløy har mye bratt fjordlandskap. Jevnlig går det ras i de steile fjellsidene, men det er sjeldent liv eller materielle verdier er utsatt for direkte fare. Meløy kommune jobber systematisk for å få oversikt over hvilke boområder som er mest skredutsatt, og har foretatt nærmere undersøkelse av områder som er vurdert som særlig utsatte. Meløy kommune bruker faresonekartene på NVE Atlas⁸ som en del av arealforvaltningen.

Som andre kystkommuner er også Meløy til tider utsatt for kraftig vind og nedbør. Langvarige strømbrydd over seks timer skjer sjelden i Meløy, men kortvarige brydd som følge av dårlig vær forekommer. Kommunen har i nyere tid imidlertid ikke opplevd større skader på bygg som følge av ekstremvær.

Kommunene utgjør fundamentet i norsk samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid. Kommunens viktige rolle er tydeliggjort gjennom kommunal beredskapsplikt, som pålegger kommunen å arbeide helhetlig og systematisk med samfunnssikkerhet og beredskap på tvers av sektorer i kommunen. Kommunen har en særlig viktig rolle i informasjon og kommunikasjon til innbyggerne.

Statsforvalteren i Nordland har sin analyse av Meløy kommune vurdert at Meløy jobber godt med samfunnssikkerhet og beredskap, blant annet gjennom deltakelse i Salten beredskapsnettverk og

⁸ Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har utarbeidet kart og geografiske fagdata for kommunene.

øvelse Nordland de siste årene (Kommunebilde Meløy 2024). De mener også at kommunen har løst den krevende situasjon de siste årene med pandemi og konsekvenser av situasjonen i Ukraina godt.

I de nasjonale forventningene til regional og lokal planlegging 2023-2027 pekes det på at risiko- og sårbarhetsanalyser skal gi grunnlag for at planleggingen kan forebygge risiko for skade og tap av liv, helse og viktig infrastruktur, forebygge tap av kritiske samfunnsfunksjoner og tjenester, og ivareta kapasitet til å beskytte hele befolkningen. Det er derfor viktig at kommunene har et oppdatert planverk for beredskap og sikkerhet.

Oppsummering samfunnssikkerhet og beredskap

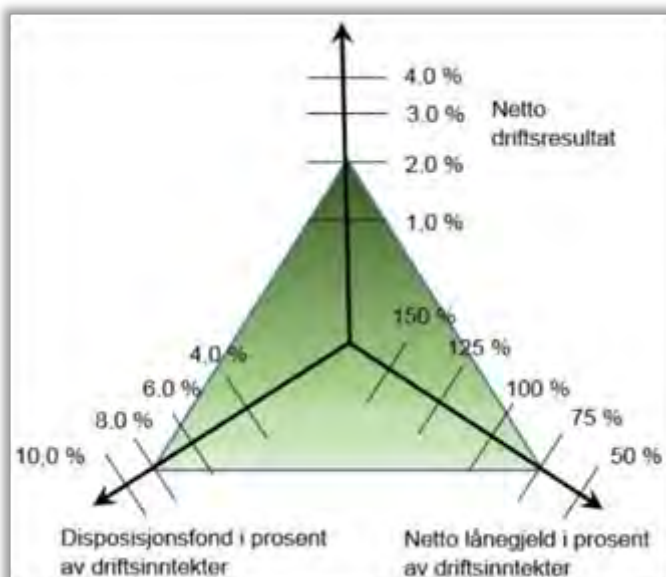
- Økende utfordringer knyttet til sikkerhet og beredskap.
- Økt fysisk klimarisiko som flom, skred og ekstremvær
- Økende digital sårbarhet – stadig flere tjenester digitaliseres gir økende avhengighet av mobil og bredbånd
- Behov for klimatilpasninger – viktig å sikre at arealbruk og utbygginger er trygge i forhold til ulike naturfarer
- Behov for beredskap ved bortfall av EKOM tjenester
- Behov for systematisk arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap
- Behov for oppdatert planverk for beredskap og sikkerhet

13. Kommuneøkonomi

Meløy kommune ble i januar 2024 innmeldt i registeret om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK). Meløy kommune hadde et merforbruk på 11,9 mill. i regnskapet 2022 og et merforbruk på 53,8 mill i regnskapet 2023. Dette er til sammen et merforbruk på 65,7 mill. Dette tilsvarer ca. 7,5 % av brutto driftsinntekter. Regnskapet så langt i 2024 tyder på at kommunen går mot et merforbruk også dette året. Meløy har brukt opp disposisjonsfondet, og kan tidligst starte nedbetaling av «underskuddet» i 2025.

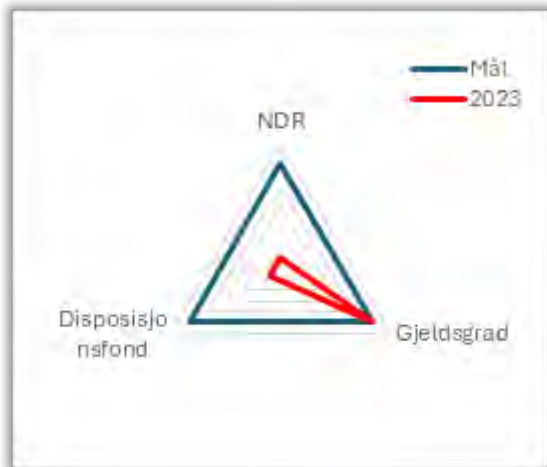
13.1 Kommunal økonomisk bærekraft (KØB-modellen)

KØB-modellen er en økonomisk styringsmodell for langsiktig utvikling og bærekraft i kommunesektoren. Modellen tar utgangspunkt i at økonomisk bærekraft opprettholdes når gjeldsnivået er 75 prosent av inntektene eller lavere, og at disposisjonsfondet er 8 prosent av driftsinntektene eller høyere, samtidig som driftsresultatet er 2 prosent. Dette er vist i figur 57.

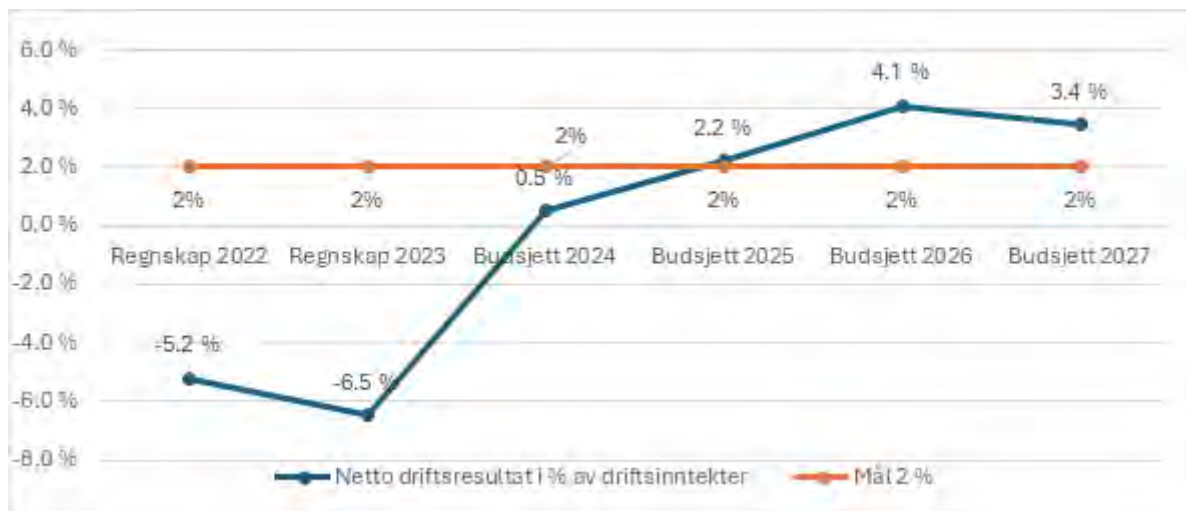
Figur 57: Kommunal økonomisk bærekraft (KØB-modellen)

Meløy kommune har vedtatt å være på samme nivå som det KØB-modellen anbefaler. Figur 58 illustrerer Meløy kommunes KØB-indeks sammenlignet med målet. Blå trekant viser bærekraftsmålet, mens rød trekant viser Meløy kommunes KØB-indeks. I 2023 hadde Meløy kommune en samlet indeks på 63 %. Over 100 % er bærekraftig og under 100 % er ikke bærekraftig. I følge KØB-modellen har Meløy kommune et bærekraft-avvik på 90,6 millioner kroner.

Figur 58: Meløy kommunes KØB-indeks.

Netto driftsresultat (i prosent av driftsinntekter) viser hva kommunen har igjen etter at drift- og finansutgifter er dekket. Netto driftsresultat er ikke et overskudd, men gir kommunen handlingsrom og egenkapital til investeringer. Den blå grafen under viser Meløy kommunes netto driftsresultat i regnskap 2022 og 2023. Videre viser den hva kommune har lagt inn i budsjettet i økonomiplan for 2024-2027.

Figur 59: Utvikling i driftsresultat i forhold til målsettingen.

Disposisjonsfondet (i prosent av driftsinntekter) er kommunens frie oppsparte midler. En kommune trenger reserver for å møte større uforutsette hendelser. Med et disposisjonsfond har kommunen tid til å gjøre nødvendige endringer i driften og sikre en stabil tjenesteleveranse.

Den blå grafen i figur 60 viser Meløy kommunes disposisjonsfond (sparepenger) i regnskap 2022 og 2023 og i gjeldende økonomiplan for 2024-2027. Dette betyr at kommunen ikke har penger på

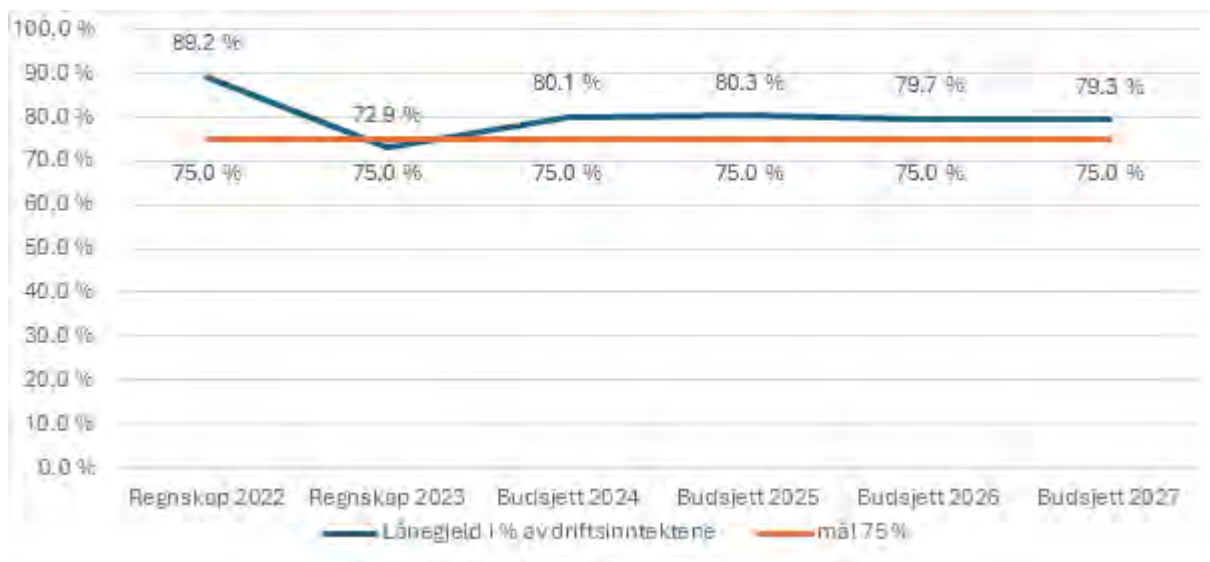
disposisjonsfond. Kommunen kan heller ikke sette av midler på dette fondet de neste årene fordi kommunen må betale gjeld.

Figur 60: Utviklingen i disposisjonsfond i forhold til målsettingen.

Gjeldsgraden (netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter) viser hvor mye lånegjeld kommunen har i forhold til inntekter. Dersom en kommune har mye gjeld (høy gjeldsgrad), fører dette til høye årlige utgifter til renter og avdrag i lang tid fremover. Det blir dermed mindre penger igjen til tjenesteleveranse og fremtidige investeringer. Handlingsrommet blir mindre.

Den blå grafen i figur 61 viser Meløy kommunes gjeldsgrad i regnskap 2022 og 2023, og i gjeldende økonomiplan for 2024-2027. Dette viser at kommunen er forholdsvis nært målet om 75 % gjeldsgrad i KØB-modellen.

Figur 61: Utviklingen i lånegjeld i forhold til målsettingen.

Sammenlignet med andre kommuner i kostragruppe 6 har Meløy høyere driftsutgifter pr. innbygger innen Grunnskole, Pleie og omsorg, Kommunehelse, Sosiale tjenester og Administrasjon, styring og fellesutgifter. Meløy ligger lavere innen Barnevern, Kultur og idrett og Plan, kulturminner, natur og nærmiljø sammenlignet både med kommuner i kostragruppe 6 og landet somhelhet (uten Oslo), og lavere innen Barnehage enn kostragruppe 6.

	Meløy	Kostragruppe 06	Landet uten Oslo
■ Grunnskole	24,767	20,969	18,015
■ Pleie og omsorg	31,400	29,010	25,978
■ Barnevern	2,132	3,428	2,792
■ Barnehage	11,257	13,498	10,844
■ Kommunehelse	7,248	6,224	4,712
■ Sosiale tjenester	6,056	4,781	4,180
■ Kultur og idrett	2,563	4,439	3,116
■ Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	944	1,738	1,214
■ Adm, styring og fellesutgifter	10,095	9,345	6,276
▶ ■ Andre områder	-1,427	-3,591	3,148

Figur 62: Analyse av netto driftsutgifter pr innbygger på tjenestenivåene. Tallene er korrigert for utgiftsbehov som betyr at det er tatt hensyn til at noen kommuner har høyere utgiftsbehov enn andre
Kilde: Framsikt

Oppsummering kommuneøkonomi

- Meløy kommune ble i januar 2024 innmeldt i registeret om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK).
- Meløy kommune hadde et merforbruk på 11,9 mill. i regnskapet 2022 og et merforbruk på 53,8 mill i regnskapet 2023. Dette er til sammen et merforbruk på 65,7 mill.
- Meløy kommune har høyere driftsutgifter pr. innbygger enn andre sammenlignbare kommuner innen flere tjenesteområder:
- Meløy kommune har brukt opp disposisjonsfondet og er fri for «sparepenger».
- Meløy kommune har ikke så høy gjeldsgrad.
- Meløy kommune har stort behov for å tilpasse driften til inntektsnivået.

14. Kilder

14.1 Litteratur

Agenda Kaupang (2023). Boligutvikling og de mange sammenhengene. Foredrag på erfaringskonferanse; Utvikling av aldersvennlige boliger og bomiljø i distriktene. 29. mars Bodø

Aslesen, S., Wahl, E. og Erraia, J. (2024). *EØS-avtalens betydning for norsk eksport*. Menon publikasjon 84/2024. Menon Economics.

Barnevernkonvensjonen (2003). *FNs konvensjon om barnets rettigheter. Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller*. [178931-fns_barnekonvensjon.pdf](#)

Boligprodusentene (2024). *Svært lav boligbygging*. [Svært lav boligbygging](#)

Folkehelseprofil Meløy 2024. Folkehelseinstituttet.

Galloway, T. A. og Helland, K. N. (2021). *Fylkesvei 17 og næringsutvikling i Meløy kommune En utredning av eksisterende situasjon og mulighetene for næringsutvikling langs fylkesvei 17 i Meløy kommune*. Asplan Viak.

Indeks Meløy 2021. Meløy kommune

Indeks Meløy 2023. Meløy kommune

Indeks Nordland (2024). Presentasjon 4.april Ørnes. Kunnskapsparken i Bodø

Kystbyen Ørnes - sammen for Meløy (2020). Norske arkitekters landsforbund Rapport nr. 525.

Meløy kommune (2013). Kommuneplanens arealdel 2013-2025.

Meløy kommune (2021). Handlingsplan for ferdselsårer En oppfølging av stier, ruter og leder i Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser 2021-2024.

Meløy kommune (2021). Hovedplan vei 2022-2029). Safe Control Road AS

Meløy kommune (2022). Hvor og hvordan skal fremtidens helse- og omsorgstjenester leveres? Rapport WSP.

Meløy kommune (2022). Kulturminneplan for Meløy kommune 2022 – 2025. Norconsult

Meløy kommune (2022). Planprogram for revisjon av kommuneplanens arealdel 2023-2035.

Meløy kommune (2022). Trafikksikkerhetsplan 2022-2026.

Meløy kommune (2023). Kunnskapsgrunnlag boligplan Meløy.

Meløy kommune (2024). Klima- og energiplan 2024.

Meløy ungdomsråd (2023). Undersøkelse av unges bruk av kollektiv transport.

Kommunebarometeret Meløy 2024. Kommunal Rapport.

Kommunebildet Meløy 2024. Statsforvalteren i Nordland

Leknes, S. og Løkken, Sturla A. (2022) Befolkningsframskrivinger for kommunene 2022 SSB. Rapport 2022/30

Meløy videregående skole (2024). Innspill fireårsstruktur videregående skoler i Nordland 2025-2029.

Nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging 2023-2027 (2023). Kommunal og distriktsdepartementet.

Nordland fylkeskommune (2022). Divna. Aktan. Alle. Sammen. Ung inkludering i Nordland

Nordland fylkeskommune (2024). *Bompengeproposisjon for fv 17 Meløy-Glombergan. Kartlegging av dagens situasjon. Beskrivelse av grunnlag og forutsetninger for videre arbeid med bompengeutredning.* Norconsult.

NOU (2021). *Kompetanse, aktivitet og inntektssikring. Tiltak for økt sysselsetting.*

OECD (2018). *Investing in Youth: Norway*, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264283671-en>

Oppvekstprofil Meløy 2024. Folkehelseinstituttet.

Normann, T.M og Hetland, A (2021). *Unge som faller utenfor og deres inntektsutvikling.* Statistisk Sentralbyrå. [Unge som faller utenfor og deres inntektsutvikling – SSB](#)

Statsforvalteren i Nordland (2024). Foredrag på KS Folkevalgtprogram. Temadag Planlegging. 18. april.

14.2 Statistikkbanker

Boligsosial monitor Husbanken. [Boligsosial monitor - Husbanken](#)

Demenskartet. [Demenskartet – Aldring og helse](#)

Fiskeridirektoratet. [Yrkesfiske | Fiskeridirektoratet](#)

Fiskeridirektoratet. [Akvakulturregisteret](#)

Framsikt

NHO kommune-NM. [Kommune-NM: kommuneresultater](#)

IMDi. [Tall og fakta om innvandrere og integrering | IMDi](#)

KNB (<https://klimarisiko.kbn.com/regioner/nordland/meloy/>)

Kommnehelsa statistikkbank. Folkehelseinstituttet [Kommnehelsa \(fhi.no\)](#)

Landbruksdirektoratet. [Statistikk og utviklingstrekk - Landbruksdirektoratet](#)

Nibio. [Nibio - Nibio](#)

Norsk Idrettsindeks. [Norsk idrettsindeks](#)

Norsk kulturindeks. [Norsk kulturindeks](#)

Nordland fylkeskommune. Nordland i tall. [Nordland i tall - Nordland fylkeskommune \(nfk.no\)](#)

Statens vegvesen. [Ulykkesstatistikk 2024 | Statens vegvesen](#)

Visma barnehage

Visma skole

15. Vedlegg SWOT-analyse

Tabell: SWOT-analyse til arbeidet med kommunal planstrategi 2024-2027, gjennomført på arbeidsverksted den 8. mai 2024 for representanter i kommunestyret og i strategisk ledergruppe.

Styrker	Svakheter
<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen har et sterkt privat næringsliv med stor bredde • Industrikultur og industriarealer • Ressurssterk kommune (kraft, industri, landbruk og havbruk) • Store naturressurser og mye verdier • Stort naturmangfold • Trygt og godt å bo i kommunen • Sterk dugnadsånd • Samhold • Innbyggerne i Meløy - engasjerte • Frivillighet – mange lag og foreninger 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedgang i folketall • Spredt bosetting med tanke på tjenestetilbud • Mangel på møteplass for ALLE, i alle aldre og for alle grupper • Boligmangel – dårlig tilgang på leiligheter - utfordrende for førstegangskjøpere • Kommuneøkonomien- ROBEK – lite økonomisk handlefrihet • Svakt kommunesenter • Ikke tilbud om høyere utdanning • Utfordrende å få hjem igjen studenter som har reist bort for å studere • Dårlig helsetilbud • Bygdestrid – bygdene jobber mer mot hverandre enn sammen om felles mål • Byråkrati • Samferdselstilbud og infrastruktur • Store avstander internt i kommunen • Store avstander eksternt - avstander til blant annet sykehus, flyplass
Muligheter	Trusler
<ul style="list-style-type: none"> • Godt omdømme når det gjelder lærlinger • Bredt inntektsgrunnlag • Eksterne prosjektmidler • Kraft (både vind- og vannkraft) • Satsning på landbruket og selvberging • Det grønne skiftet – grønn omstilling • Vakker natur • Bærekraftig turisme (naturmangfoldet) • Samarbeid i regionen • Omdømmebygging, rekruttering og tilflytting for å få ungdommen hjem igjen • Nærhet til Bodø • Arbeidspendling – bo i Meløy, men jobbe annen plass • Bedre kommunikasjonsforbindelser sørover • Samarbeid i regionen 	<ul style="list-style-type: none"> • Mangel på energi/kraft • Utfordrende å levere lovpålagte tjenester • Oppvekstvilkår • Rus og psykiatri • Nedbygging – nedleggelse av butikker • Skolenedlegging • Sentralisering • Mangel på arbeidskraft • Avmakt • Ukritisk bruk av statistikk • Det grønne skiftet • Nærhet til Bodø - Ny flyplass i Bodø – kan føre til kamp om arbeidskraft og at flere velger byen fremfor bygden. • Nytt inntektssystem for kraft kan påvirke kommunens økonomi • Klima, natur, matproduksjon (overvann, ras, matjord m.m.) • Sikkerhet og beredskap (lokalt og internasjonalt)

GLOMFJORD NEVERDAL ENGAVÅGEN REIPÅ STØTT
MELØYA BOLGA ÅGSKARDET HALSA ØRNES

RAUS OG
KRAFTFULL

meloy.kommune.no